Lietuvos nacionalinė M.Mažvydo biblioteka

TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI

THE LIGHTS OF HOMELAND

Nr. 28 (1327) 1975 LIEPA - JULY 10 • LIETUVIŲ SAVAITRAŠTIS — LITHUANIAN WEEKLY • 2185 STAVEBANK RD., MISSISSAUGA, ONT. L5C 1T3, CANADA • Tel. 275 - 4672

Kelionės Lietuvon

Vasaros atostogų mėnesiais visur vyksta intensyvus turistinis judėjimas. Žmonės nori ne tik pailsėti, bet ir pasaulio pamatyti. Juk turistinės kelionės yra gyvenimo mokykla, kurios nerasi jokiame universitete. Dėlto keliautojai negaili pinigų kelionėms, kad galėtų pamatyti pasaulį, didžiuosius kūrybinius lobius, išugdytus ar sukurtus per šimtus ir tūkstančius metų. Išeivijos lietuviai ta galimybe plačiai naudojasi. Daugelis jų jau yra apkeliavę jei ne visą pasaulį, tai didelę jo dalį. **Visdėlto jų širdyse lieka žaizda net ir visą pasaulį apkeliavus, nes yra vieta, kurios laisvai aplankyti negali. Tai senoji tėviškė bei tėvynė Lietuva. Jinai išeiviui žėri iš tolo kaip dailininko M. K. Čiurlionio brangakmenis vainikuotų karalių rankose.** Tai nėra vien pigaus sentimentalumo dalykas. Žmogui tėviškė bei tėvynė yra jo būties dalis. Jinai yra įaugusi lietuvio sielon, įsismelkusi nematomom gijom ir ima šaukti ilgesiu, kai kokia nors audra išrauna ją. Pirmosios kartos tremtinių bei išeivių širdyse tėviškė ir tėvynė tebėra labai gyva, prabylanti ilgesiu, kartais net savotiškomis žaizdomis. O ir antroji karta tebegyvena tėvų perteiktu domesiu, ilgesiu ir nori pamatyti savo šeimos šaknų kraštą, patirti jo realumą, perkelti jį iš pasakų srities į tikrovę.

* * *

Laisvai lankyti savo tėvynę yra kiekvieno žmogaus teisė, pripažįstama visame civilizuotame pasaulyje. Ji varžoma ar net paneigiama totalistiniuose kraštuose. Tokiais varžymais labiausiai yra pasižymėjusi Sov. Sąjunga, okupavusi Pabaltijo valstybes. Norintiems aplankyti savo tėvynes — Estiją, Latviją, Lietuvą reikia pereiti kalėjiminę procedūrą, atlikti daugybę formalumų. Po ilgų pastangų pagaliau žmogus gauna leidimą pabūti Lietuvoje tik 5 dienas ir tai tik Vilniuje. Apie laisvą savo tėviškės bei tėvynės lankymą negali būti nė kalbos. Jei kam ir pavyksta pasiekti išsiilgtą tėviškę, tai neoficialiais keliais ir labai trumpam laikui. Išimtys daromos tiktai komunistų žmonėms bei jų bičiuliams, nusipelniusiems "tarybinei" Lietuvai, t.y. Sov. Sąjungai, ir kitokiems "išrinktiesiems". Negana to, trumpalaikiai lankytojai, atvykę savo tėvynėn su atviromis bei duosniomis širdimis, yra plėšte plėšiami. Už viešbučius imamos brangiausios kainos, už dolerį mokama 67-70 kapeikų, nors faktinoji dolerio vertė yra žymiai didesnė už rublio. Tai ypač matyti neoficialioje rinkoje. Iš lankytojų paimamos didžiausios pinigų sumos, kurios per "Inturistą" eina Maskvai. Tai ta pati taktika, kuri vartojama siuntinių srityje. Sovietinės valstybės sankcionuotais būdais išeiviai lietuviai ir kiti yra **apiplėšiami. Žmonės, kuriems moraliniai dalykai yra brangesni už materialinius, ryžtasi geriau pakelti medžiaginį apiplėšimą, negu dvasinį.**

* * *

Šalia materialinio apiplėšimo vyksta ir moralinis — išeiviai lankytojai bandomi panaudoti sovietinei propagandai. Komunistų laikraščių korespondentai jieško palankių pareiškimų, ypač moterų lankytojų tarpe, ir išgirdę juos bei pagražinę skelbia savoje spaudoje. Sovietiniams vadams nuo to darosi saldu, o lankytojams kartu. Nevienas jų pamato iškreiptus pareiškimus, kad būtų daugiau naudos sovietinei okupacijai. Tai, kaip minėta, apiplėšimas. Yra, tiesa, lankytojų, kurie patys jieško tokio apiplėšimo — nori būti paliaupsinti komunistų spaudoje. Dėlto jie nevengia pagyrų sovietinei tvarkai, okupaciniam režimui. **Tuo būdu jie atsiduria plėšikautojų pusėje — apiplėšia Lietuvos ir laisvosios išeivijos garbę, moraliai padeda Lietuvos pavergėjams.** Kartais tenka stebėtis gana žymių išeivijos žmonių, atsilankiusių Lietuvoje, naiviais pareiškimais, liaupsinančiais pavergėjų bei jų pataikūnų darbus. Ten jie viską mato — gerus kelius, nemokamą švietimą, gydymą, didingą meną..., bet nepastebi pagrindinio dalyko — vergijos, tautinės priespaudos, dvasinio skurdo, materialinio vargo, religijos persekiojimo. Taip daro Lietuvon nuvykęs vienas kitas visuomenės veikėjas, spaudos žmogus, dailininkas, poetas, rašytojas, architektas... Tokių nedaug, bet ir jie dezorientuoja dalį žmonių savo nesusigaudymu. Pilnai tiesai atstatyti tais atvejais reikia liudininkų, kaip Jurašai arba "Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronikos".

Tradicinė tautybių savaitė — Karavanu Toronte domėjosi ir miesto burmistras D. Crombie. Jį matome "Vilniaus" paviljone tarp Kristinos Imbrasaitės ir viešnios iš Londono, Ont., Lydijos Keraitės Nuotr. B. Tarvydo

Praeities šešėliai ir ateitis

Atsiliepiant į lenkų žurnalo "Kultura" redaktoriaus pareiškimus

STEPAS VARANKA

"Tėviškės Žiburiai" 15 nr. išspausdino lenkų žurnalo "Kultura", leidžiamo Prancūzijos Paryžiuje, redaktoriaus Jerzy Giedroyc pasisakymą "Lietuviai, lenkai ir ateitis". Iš pareiškimų aiškėja, kad buvo ir dabar atsiranda lenkų politikų bei kitų profesijų žmonių, kurie suprato (kiti dabar pradeda suprasti) Lietuvai padarytą didelę skriaudą. Buvo sąmoningų politikų ir kariškių, kurie kitaip galvojo, negu Roman Dmowski, Pilsudskis ir Beckas, tačiau lenkų Londono egzilinė vyriausybė nesugebėjo kitaip galvoti, ji nenustojo savintis Vilniaus ir jo krašto.

Lietuviai buvo ir bus dėkingi tiems lenkams, kurie suprato ir supranta Lietuvos bei lietuvių siekius būti nepriklausomais ir turėti savo sostinę Vilnių.

* * *

Redaktorius Jerzy Giedroyc savo pareiškimuose apie Lietuvą ir lietuvius yra objektyvesnis, teisingesnis ir nuoširdesnis, negu daugelis jo lenkų kolegų žurnalistų ir rašytojų. Būtų labai malonu, kad "Kulturos" redaktorius dažniau ir daugiau rašytų apie lenkų-lietuvių problemas, pareikštų savo pažiūras ir nuomonę dėl Vilniaus ir jo priklausomumo Lietuvai. Autorius sako: "Prileidžiu, kad mūsų kraštų nepriklausomybės atgavimo atveju Vilniaus klausimas būtų palyginti gana lengvai išspręstas, parodžius abipusę gerą valią".

Manau, kad autorius gerai žino Vilniaus miesto istoriją, kad jis buvo lietuvių įkurtas ir 1323 m. paskelbtas Lietuvos sostine, iš kurios Gediminas rašė popiežiui laiškus. Toji Lietuvos sostinė amžių eigoje išpopuliarėjo, išaugo ir išgarsėjo. Joje gyveno ir mokėsi žymieji lenkai bei kitų tautybių žmonės. Ten gyveno ir lankėsi kitų valstybių karaliai, kunigaikščiai ir didieji karo vadai. Bet visa tai nereiškia, kad Vilnius nėra Lietuvos sostinė, kad jai nepriklauso. Kokią gerą valią lietuviai turi rodyti lenkams? Lietuviams yra aišku, kad Vilnius yra jų teisėta sostinė, kuri buvo jėga užgrobta. Kiekvienas teisingas teismas pagrobtą nuosavybę grąžina jo teisėtam savininkui.

* * *

Kiti redaktoriaus pasisakymai yra labai bendri, bet įdomūs. Per 500 metų Vilniaus universitetą lankė ir baigė daug žymių lenkų. Tai yra tiesa. Bet tame universitete mokėsi įvairių Europos valstybių studentai, kurie taip pat jaučia daug sentimento Vilniui, tačiau jo nesisavina. Kad universitetas 1920 m. pavadintas karaliaus Stefan Batory vardu, taip pat nereiškia, kad jis buvo lenkų institucija. Redaktorius sako: "Lietuviai dažnai nesupranta Vilniaus vaidmens lenkų jausmuose". Norėčiau paklausti, kodėl lenkai nesupranta jausmų lietuvių, netekusių savo teisėtos sostinės Vilniaus?

Kai augštesnioji Vilniaus mokykla tapo akademija, jos profesūra buvo tarptautinė. Taip pat studentai. 1589 m., kai Vilnių lankė Žygimantas Vaza, studentai sveikino jį 9-mis kalbomis, o 1648 m. Vladislovą Žygimantaitį įvairių tautybių studentai sveikino net 18-ka kalbų. Ten buvo įvesta lotynų dėstomoji kalba. Lenkai pareiškė, kad jėzuitai jiems trukdo skleisti lenkų kultūrą Lietuvoje. Įsidėmėtina, kad prieš du šimtus metų Vilniaus akademijoj tik vienas profesorius susidomėjo lenkų kalba, ir tai ne lenkas. Tai buvo ispanas Benediktas de Soxo. Lietuvių įsteigtas universitetas teikė mokslą ne tik lenkams, bet ir visai Rytų ir Vakarų Europai.

Rasų kapinėse palaidota maršalo Pilsudskio širdis. Taip, bet tai buvo padaryta politiniais sumetimais, kad Vilnius stipriau būtų pririštas prie Lenkijos valstybės. Jo širdžiai daug garbingesnė vieta būtų Krokuvoje prie karalių. Rasų kapinėse taip pat yra palaidoti labai garbingi ir brangūs Lietuvai žmonės, kaip dr. J. Basanavičius ir kiti.

* * *

Dėl kultūrinės autonomijos, kurią redaktorius Giedroyc mini, nemažai ir anksčiau kalbėta bei rašyta. Buvo visokių siūlymų ir projektų. Pilsudskis norėjo unijos, planavo iš istorinės Lietuvos padaryti trijų tautų federaciją, su Vilniumi kaip bendra sostine. Svarstant Belgijos užsienio reikalų ministerio Hymanso projektą, 1921 m. Lietuvai Briuselyje buvo grasinama sankcijomis. Lietuva nuo 1918 m. kovojo už Vilnių, tačiau jėga bei smurtas nugalėjo. Lenkijai, kaip redaktorius Giedroyc sako, Vilnius yra sentimento dalykas. Lietuvai gi Vilnius yra gyvybinė, integralinė valstybės dalis.

Jeigu 1918 m. nebūtų kilusi Vilniaus problema, tikriausiai šiandien visos Europos politinė padėtis būtų kitokia, nekalbant apie lietuvių-lenkų nesantaiką. Tikriausiai ir Lenkija šiandieną būtų kitokia. Tai vaisius klaidingos Lenkijos politikos. Dabartinė Lenkija — tai pasekmė lenkų Londono egzilinės vyriausybės politikos. Griežtas lenkų reikalavimas pripažinti Curzono liniją privedė prie tragiškų rezultatų. Panašiai buvo 1920 m. Spa konferencijoje, kurioje Lloyd George lenkams pasakė: "Negriebkite, kas jums nepriklauso". Taip pat po II karo Britanijos premjeras Churchill lenkams pasakė: "Reikalaudami Vilniaus, prarasite visą Lenkiją".

Kaip minėjau, buvo ir anais prieškariniais laikais lenkų, kaip "Kulturos" redaktorius mini, kurie suprato Lietuvos laisvės troškimą. Skaitant kaikurių lenkų veikėjų ir kariškių atsiminimus, aiškiai matyti, kad Lenkijos politika Lietuvos atžvilgiu buvo nereali ir klaidin-

(Nukelta į 2-rą psl.)

Britanijos lietuviai su savo plakatais dalyvavo demonstracijoje prieš sovietų buvusio KGB viršininko ir profsąjungų pirmininko A. Šelepino lankymąsi Londone

Nubausti "Kronikos" platintojai

1974 m. gruodžio 24 d. vyriausias teismas Vilniuje, pasirėmęs Lietuvos TSR Baudžiamojo Kodekso 199 straipsniu, nuteisė V. Jaugelį dvejus metus kalėti už "Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronikos" 6 nr. platinimą ir rinkimą parašų po 17.-000 lietuvių katalikų memorandumu. Jis buvo pasiųstas į Pravieniškių stovyklą ir įjungtas į pačių blogiausių kriminalinių nusikaltėlių brigadą. Ten V. Jaugeliui teko užmokėti už savo drąsų laikymąsi teisme. Vasario 10 naktį, jam besimeldžiant, kriminaliniai kaliniai jį žiauriai sumušė — smarkiai sužalojo galvą ir smakrą. Jaugelis neturėjo jokių asmeninių sąskaitų su kriminalistais. Peršasi mintis, kad kriminaliniai nusikaltėliai tai padarė viršūnių įsakyti.

Gydydamasis Lukiškių ligoninėje, Jaugelis buvo pasiųstas į Vilniaus vėžio ligų ligoninę, kur buvo nustatyta, kad jis turi skilvio vėžį. Gydytojai pasiūlė jį operuoti, nes po jo išleidimo laisvėn 1976 m. operaciją daryti būtų pervėlu. Tačiau Jaugelis atsisakė būti operuojamas kalėjimo sąlygose. Netrukus jis vėl buvo perkeltas į stovyklą.

Kovo 28 d. V. Jaugelis pasiuntė laišką TSRS gen. prokurorui, prašydamas, kad jam būtų sugrąžinti kaikurie religinio kulto reikmenys, kuriuos sargybiniai buvo atėmę jį perkeliant į ligoninę. Jis taip pat prašė būti perkeltas į politinių kalinių stovyklą. Jei mėnesio laikotarpyje po laiško išsiuntimo jis nesusilauks teigiamo atsakymo, pradės bado streiką.

Mes, artimi V. Jaugelio draugai, prašome visus padorius žmones kelti balsus ir išgelbėti jaunuolį nuo neišvengiamos pražūties.

1975 m. kovo 10-18 d.d. vyriausio teismo Vilniuje buvo teisiamas Juozas Gražys. Remiantis 68 straipsnio pirmąja dalimi, jis buvo nuteistas trejus metus kalėti už "Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronikos" įrišimą (po 4-5 egzempliorius pirmųjų numerių ir po 20 egzempliorių 6 ir 7 nr.) bei už platinimą kelių mašinėle perrašytų tariamai antitarybinio pobūdžio brošiūrų — "Arkivyskupas Matulevičius", "Tau, Lietuva" ir kitų. Teismo salėn nieko neįleido.

Procesą teismo, kuriame buvo teisiami "Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronikos" platintojai, plačiai aprašė ta pati "Kronika" keliuose numeriuose.

ELTA

Pasaulio įvykiai

SENIAI PLANUOTAS AMERIKIEČIŲ ASTRONAUTŲ IR SOVIETŲ KOSMONAUTŲ susitikimas erdvėse bus pradėtas liepos 15 d., kai 7.20 v.r. iš Baikonuro pakils sovietų erdvėlaivis "Sojuz" su kosmonautais Aleksiejum Leonovu ir Valerijum Kubasovu. Septyniom valandom vėliau iš Kennedžio erdvių centro "Saturno" raketa orbiton aplink žemės rutulį įjungs "Apollo" erdvėlaivį su astronautais T. P. Staffordu, V. D. Brandu ir D. K. Slaytonu. "Apollo" erdvėlaivis pasivys "Sojuzą" liepos 17 d. Abiejų erdvėlaivių susijungimas ir bendras skrydis truks 44 valandas. Jo metu astronautai apsilankys "Sojuze", kosmonautai — "Apollo" erdvėlaivyje, pasikeis maistu, atliks keletą bendrų eksperimentų. Po šešių parų skrydžio pirmieji žemėn grįš sovietų kosmonautai, o amerikiečiai nusileis po devynių parų. Mėnulį pasiekusiem amerikiečiam tai bus paskutinis skrydis "Apollo" erdvėlaiviu, nes jį 1979 m. pakeis raketinis lėktuvas susisiekti su laboratorijomis erdvėse. Sovietų ir amerikiečių bendrą skrydį bandė sutrukdyti demokratas senatorius W. Proxmire, remdamasis CIA žvalgybos nuogąstavimu, kad Sovietų Sąjunga gali būti nepajėgi kontroliuoti dvi misijas erdvėse. Mat, "Saliuto" erdvių laboratorijoje jau yra du kosmonautai, kurie greičiausiai nebus grąžinti žemėn prieš jungtinį "Apollo" ir "Sojuzo" skrydį. Senatorius W. Proxmire taipgi priminė "Sojuz" erdvėlaivio turėtas dvi nelaimes, pareikalavusias keturių kosmonautų gyvybės. Amerikiečiai erdvių specialistai betgi tiki, kad jungtinis "Apollo" ir "Sojuzo" skrydis nesudarys jokio pavojaus jų astronautams. Sovietams daugiausia rūpi propagandinė šio skrydžio nauda, bent iš dalies užtušuojanti jų atsilikimą nuo amerikiečių. Skrydžiui paminėti Sovietų Sąjunga ir amerikiečių "Revlon" bendrovė išleis koncentruotą "Epas" odekoloną, kuriam kvepalus parūpino "Naujosios aušros" gamykla prie Maskvos, o įpakavimą — "Revlonas". Liepos 15 d. šis odekolonas bus pradėtas pardavinėti pagrindinėse amerikiečių bei sovietų krautuvėse ir keliose tarptautinėse prekyvietėse.

PATAIKAUJA SOVIETAMS

Prez. G. Fordas atsisakė susitikti su JAV viešinčiu rašytoju A. Solženicinu, nusilenkdamas H. Kissingerio tvarkomos Valstybės Saugumo Tarybos sprendimui. Jis taipgi atmetė ir AFL-CIO unijų centro kvietimą dalyvauti A. Solženicino garbei surengtuose pietuose. Tokia prez. G. Fordo laikysena yra aiškus pataikavimas Sovietų Sąjungai, kuri pernai laisvės kovotoją A. Solženiciną ištrėmė į Vakarų pasaulį, negalėdama nutildyti jo balso bei įtakos sovietinio komunizmo imperijoje. Kanados premjeras P. E. Trudeau, nekartą susilaukęs kritikos už savo kaikurias prosovietines pažiūras, nevengė susitikimo su A. Solženicinu Otavoje. "Toronto Sun" dienraštis, konstatuodamas šiuos faktus, pabrėžia idealizmo bankrotą Baltuosiuose Rūmuose. Pasak dienraščio, žmogiškųjų vertybių atsisakymas Amerikai gali būti žalingesnis už jos pralaimėjimus kovos lauke ir politinėje arenoje.

NAUJAS NUMERIS

Užsieniečius žurnalistus Maskvoje jau pasiekė pogrindinės "Dabartinių Įvykių Kronikos" 36 nr. su gegužės 31 d. data. Šio laikraštėlio leidimas buvo sutojęs 1972-74 m., kai KGB suėmė istoriką Piotrą Jakirą. Naujasis 57 psl. numeris liudija, kad jo darbą tęsia kiti asmenys. Jame pateikiama naujų informacijų apie disidentų bei žydų aktyvistų suėmimus, tikinčiųjų persekiojimą visose Sovietų Sąjungos srityse, Gruzijos kalėjimuose praktikuojamą politinių kalinių sumušimą, kurį atlieka kalėjimų vadovybės kurstomi kriminaliniai nusikaltėliai. Ukrainietis Anatolijus Marčenka, pernai kalėjime pradėjęs bado streiką, nenumirė, kaip buvo nuogąstavusi jo žmona Larisa. Bado streiką jis nutraukė po 53 parų ir buvo atvežtas į Irkutsko rajoną Sibire. Jis yra nuteistas kalėti ketverius metus už savo knygą: "Mano liudijimas", atskleidusią žiaurias gyvenimo bei darbo sąlygas sovietų koncentracinėse stovyklose.

MOTERŲ KONFERENCIJA

Meksikos sostinėje Jungtinių Tautų surengta pirmoji pasaulinė moterų konferencija nepasižymėjo dalyvių darnumu, nes ir moterys neišvengė įsivėlimo politikon. Arabės ir komunistės boikotavo Izraelio premjero žmonos Leah Rabinienės kalbą, karšti ginčai vyko "Tribūnoje", su oficialiomis delegacijomis nesusietoje konferencijos dalyje. Dalyvės patvirtino sekančio dešimtmečio veiklos planą su 219 pasiūlymų moterų būklei pagerinti bei lygioms teisėms užsitikrinti. Jų tarpe yra ir tarptautinio moterų banko įsteigimas įvairiems jų projektams finansuoti. Trečiojo pasaulio moterys paskutinę dieną į nutarimus įjungė kelis paragrafus, smerkiančius sionizmą, kolonizmą, baltąjį rasizmą, reikalaujančius didesnės ekonominės paramos neturtingiems kraštams. Veiklos planą įgyvendinti nebus lengva, nes jis nesaisto pasaulio kraštų vyriausybių. Moterų aktyvystėms dabar teks vesti kovą savo valstybėse.

KOVA SU INFLIACIJA

Britanijos darbiečių premjero H. Wilsono vyriausybė paskelbė kovą infliacijai 10% riba atlyginimų bei dividendų didinimui. Smulkesnes detales atskleis jau ruošiama "Baltoji knyga". Premjeras H. Wilsonas vis dar tikisi susilaukti didžiųjų unijų savanoriško pritarimo šiam planui. Jūrininkų unija betgi jau yra atmetusi jai pasiūlytą atlyginimų padidinimą 37,3%. Jeigu nebus susilaukta savanoriško pritarimo, teks griebtis įstatymo priemonių. Dabartinė metinė infliacija Britanijoje artėja prie 25%, o jos svaro vertė kartais nukrinta net iki $2.17. Kaikurie unijų vadai, suprasdami padėties rimtumą, prisipažįsta, kad keliami reikalavimai yra nepateisinami.

UŽMEZGĖ RYŠIUS

Tailandija ir komunistinė Kinija užmezgė diplomatinius ryšius. Dešimties punktų dokumentą, pabrėžiantį nesikišimą į viena kitos vidaus reikalus, Pekinge pasirašė Tailandijos premjeras K. Pramojus ir premjeras Ču En-lai. Šia proga T. Hsiao-ping, vis dažniau pavaduojantis Mao ir Ču oficialiuose renginiuose, puolė Sovietų Sąjungą, kurios besaikės ambicijos sudaro naują grėsmę Pietryčių Azijoje. Sovietų žinių agentūra "Novosti" į šią kalbą reagavo kaltinimu, kad Pekingas Vokietijos žemėse nori sukurti jam tarnaujantį Ketvirtąjį Reichą. Kinija remianti ir kurstanti V. Vokietijos revanšistus prisijungti R. Vokietiją ir vakarinę Lenkijos teritoriją, pakeičiant II D. karo rezultatus. Pasak "Novosti", Kinijos vadų pastangos, remiančios vokiečių tautos vienybę, iš tikrųjų siekia Ketvirtojo Reicho, nukreipto prieš tuos kraštus, kurie nėra linkę nusilenkti maoistų spaudimui.

Tėviškės Žiburiai – lietuvių savaitraštis

2185 Stavebank Road, Mississauga, Ont. L5C 1T3, Canada
Telefonas 275-4672

Leidėjas: Kanados Lietuvių Katalikų Kultūros Draugija "Žiburiai"
Redaguoja: k. dr. Pr. Gaidamavičius ir Vyt. Kastytis
Metinė prenumerata $10.00, pusmetinė—$6.00. Rėmėjo prenumerata $15.
Skelbimai ruošiamam numeriui primami iki ketvirtadienio. Už skelbimų turinį redakcija neatsako. Rankraščiai taisomi redakcijos nuožiūra.
Autorių pasirašyti straipsniai nebūtinai reiškia redakcijos nuomonę.

The Lights of Homeland — Lithuanian Weekly
Published by Lithuanian Canadian R. C. Cultural Soc. "Žiburiai", Inc.
Subscription rates: $10.00 per year, $6.00 per 6 months. Deadline for advertisements — Thursday. Second class mail registration number 0509.

Apsvarstyta religinė šalpa

Š.m. birželio 19 d. Niujorke posėdžiavo LK Religinės Šalpos nariai. Vadovaujant vysk. Vincentui Brizgiui, apžvelgta 1974 m. veikla, kuri pasižymėjo dideliu sėkmingumu. Dauguma lietuvių parapijų Amerikoje, Kanadoje, Australijoje surengė maldos dienas Tikinčiosios Lietuvos intencija ir duosniai aukojo Lietuvos tikinčiųjų paramai. Kita organizacija, būtent, LK Religinės Šalpos Rėmėjai su savo pirm. kun. Kazimieru Kuzminsku sėkmingai įjungia pasauliečius į tikėjimui gelbėti eiles. Jie organizuoja pasiaukojusių lietuvių grupes visame pasaulyje, kur skleidžiamas tikėjimo gelbėjimo Lietuvoje reikalas ir telkiamos aukos. Rėmėjų išleistos "KLB Kronikos" 1-7 nr. knygos 5000 egz. jau išplatinti ir tuoj išeis 8-15 nr. tomas. Čikagoj buvo suorganizuoti trys dideli koncertai, kurių proga buvo paryškintas reikalas gelbėti tikėjimą Lietuvoje. Lietuviai labai gausiai dalyvavo ir duosniai parėmė šį svarbų tikslą.

Minėtame posėdyje sutarta, kad LK Religinė Šalpa ir LKR Šalpos Rėmėjai ir ateityje bendradarbiaus. Kadangi tai yra ta pati veikla, todėl abi ir stengsis sutartinai veikti. Lietuvių parapijos ir toliau rengs pamaldas bei darys metines rinkliavas, pasauliečiai rėmėjai steigs rėmėjų skyrius, rinks aukas ir platins "LKB Kroniką".

Sutarta plačiai aiškinti minti, kad reikia turėti didesnį Tikėjimui Gelbėti Fondą, kurio palūkanas galėtume naudoti dabar esantiems religijos gelbėjimo tikslams. Pirmiausia tą uždavinį numatoma išsiaiškinti su lietuvių katalikų organizacijų nariais ir vadovais. Po to sudaryti platesnį komitetą vajaus tikėjimui gelbėti Lietuvoje.

Šiais metais išrinkta ši LK Religinės Šalpos vadovybė: vysk. V. Brizgys, pirm., prel. J. Balkūnas, I vicepirm., mons. V. Balčiūnas, II vicepirm., kun. V. Zakaras, III vicepirm., kun. K. Pugevičius, IV vicepirm., kun. A. Kardas, sekr., kun. B. Mikalauskas, OFM, ižd. Jie visi ilgiau ar trumpiau ir iki šiol dirbo šiam tikslui. Su valdyba uoliai dirba direktoriai: prel. J. Boll, kun. Pr. Bulovas, kun. P. Činikas, MIC, kun. A. Contons, kun. M. Čyvas, kun. J. Grabys, kun. D. Pocius, kun. A. Zakarauskas. Jiems talkina patarėjai: kun. B. Ivanauskas, kun. V. Kriščiūnevičius, prel. J. Kučingis, kun. J. Matutis, kun. V. Mikolaitis, kun. K. Sakalauskas, kun. A. Stankevičius, kun. S. Saulėnas, prel. J. Tadarauskas, kun. J. Vilčiauskas. Su jais artimai dirba kun. K. Kuzminskas — LKRŠ Rėmėjų vyriausios valdybos pirmininkas ir rėmėjų organizatorius.

Susirinkusieji dėkingai sutiko niujorkiečių rėmėjų ryžtą finansuoti "LKB Kronikos" II tomo išleidimą. Pirmąją stambią $1,000 auką šiam tikslui įteikė geradarė rėmėja Elena Mickeliūnienė. Tikimasi netrukus sutelkti visą reikalingą $8,000 sumą. Supažindinimas su leidiniu bus rėmėjų renginio proga Kultūros Židinyje gruodžio 7, sekmadienį. **K. R.**

AUKOS TAUTOS FONDUI TORONTE

Po $200: "Paramos" bankas, Juozas ir Joana Valevičiai; po $100: Birtutė, dr. O. ir J. Gustaniai, vaist. J. Margis, J. Matukaitis (adresas nežinomas), J. Varkavičius; po $50: B. Aselskis, W. Dresher, J. Juršys, Albina Masalas, North Sylva Co. Ltd., B. Š., J. Vaškela; po $30: A. Kelmelis; $26: Č. Senkevičius; po $25: V. Girnius, Č. K. Jonys, K. Ožalas, B. Sakalas, Pov. Štuopis, A. J. Vėlyvis; po $20: A. Abromaitytė, F. Barauskas, M. Girčys, B. Kriaučeliūnas, inž. P. Lelis, J. Plučas, A. Matulaitis, I. Meiklejohn, M. Meiliūnas, P. Raudys, V. Rutkauskas, G. A. Sakus, A. S., N. N., M. Žemaitienė; $15: P. D.; $12: E. P. Lukošius; po $10: A. Baltrušis, S. Banelis, A. Barras, J. Beržinskas, S. Čepas, P. Guobys, S. Jaseliūnas, L. Kalinauskas, K. Kareckas, V. Keturakis, K. Kirna, S. Kryževičius, J. Lelis, K. S. Lembertas, N. N., M. Račys, B. Rakauskas, J. Sabaliauskas, V. Senkevičius, E. F. Senkus, A. Šimkus, Ę. Švėgždienė, A. Vaitkevičienė, J. Vaitkevičius, W. Ūsas, A. Zubrys; po $5: P. Baronas, S. Bekeris, R. Breen, J. V. Dagilis, J. Drąsutis, V. Duliūnas, A. Gvaizdaitis, J. Gudavičius, A. Karkienė, M. B. Matusevičius, M. Pečiulienė, A. Petryla, P. Sutkaitis; $4: A. B. Jonušai; $3: M. O. Guobos; $2: Nežinomas, P. Šimkus; $1: T. Melvydas.

Bramptone gyvenantys

Po $100: J. A. Arštikaičiai, K. Dalinda; $50: J. Paršeliūnas; $20: K. Kudirka; $15: J. Gudelis.

Bramalea gyvenantys

$20: L. M. Leveckiai.

Thornhill gyvenantys

$25: J. Stankus; $10: A. Stanėnas.

Wasagoj gyvenantys

Po $100: E. Buntinas ir Marija Kunkis, J. D. Kaunaitės; $75: V. Korsakas; po $25: S. Jonaitis, Em. Tribinevičius; $20: B. B.; $10: V. Sibulis.

Collingwoode gyvenantys

$25: dr. G. ir M. Skrinskas;

St. Catharines gyvenantys

$50: J. J. Dilys.

Guelph gyvenantys

$50: dr. Br. Znotinas.

Organizacijos

$50: Lietuvių Medž. ir Žūkl. Klubas "Tauras", po $25: KLK Moterų Dr-jos Prisikėlimo par. skyrius, Lietuvių evang. liuteronų Išganytojo par. moterų skyrius.

Šiame sąraše paskelbti aukoję nuo š.m. kovo 1 d. iki liepos 1 d. Nuoširdi padėka visiems aukojusiems.

Kviečiame visus atsiliepti į VLIKo šauksmą apie padėties rimtumą ir prašymą sutelkti daugiau lėšų jo darbams vykdyti. Aukas siųskite žemiau nurodytu adresu. Tenelieka nė vieno lietuvio, neatlikusio pareigos savajam kraštui Lietuvai.

Tautos Fondo
Toronto apylinkės atstovybė
6 Constance St., Toronto M6R 1S4
Tel. 535-9864

MEDUS—
reikalingas sveikatai
Natūralus, nepasterizuotas.
Induose ar koriuose.
Iš bityno: **30 Dewson St.,**
Toronto 4, Ont.
Eagles Nest
Telefonas 534-0563

MOHAWK
FURNITURE LTD.
PILNAS NAMŲ APSTATYMAS
ELEKTROS REIKMENYS • TELEVIZIJOS APARATAI
SKALBIMO MAŠINOS • VAIKŲ BALDAI
ĮVAIRŪS KILIMAI • ŠALDYTUVAI
VALGOMŲ KAMBARIŲ APSTATYMAS IR KT.
SIUVAMOS MAŠINOS • RAŠOMOS MAŠINĖLĖS
Nemokamas pristatymas į namus.
KRAUTUVĖS:
Vakaruose — 137 RONCESVALLES Ave. — Tel. 537-1442
Rytuose — 2448 DANFORTH Ave. — Tel. OX 9-4444
Krautuvės atidarytos nuo 9 valandos ryto iki 9 val. vakaro.

Erškėčiais pasiklojau kelią... / Jonas Jurašas

Šio straipsnio autorius yra režisorius, kentėjęs okupuotoje Lietuvoje sovietinės cenzūros varžtus teatre ir gyvenime. Šiuo metu jis gyvena V. Vokietijoje. Straipsnis parašytas Antano Strazdelio 215 metų gimimo sukakties proga. Pagal V. Vanago monografiją, kun. A. Strazdas gimė 1760. III. 9. Šio liaudies poeto dainos savo dvasia yra aktualios ir dabartinėje Lietuvoje. RED.

Pulkim ant kelių visi krikščionys,
Trokšdami dėl sau Jėzaus malonės.
Su ašaromis, pulkim su viera
Prieš tą strošniausią Jėzaus afierą.
Prašau tau, Jėzau, su karšta širdžia,
Malonėj Tavo man Patį girdžiu.
Priduok man loską savo garbintie
Idant galėčiau su tau gyventie.

ANTANAS STRAZDAS . . . Kaimo kunigas, mylimas liaudies dainius, nekenčiamas sulenkėjusių bajorų ir išponėjusių kunigų, nenuorama ir bastūnas, kupinas sodraus, gaivalingo ir švelnaus mūsų žemės tvaiko, žmogus, apgaubtas tragiška legenda, — toksai mūsų STRAZDELIS, girios giesmininkas. Tai jis sudėjo "giesmes svietiškas ir šventas", kurios mokė užguitą mūsų žmogų pirmųjų laisvės žingsnių, grūdino ir linksmino vergystei pasmerktą jo sielą. Pilkos girių paukštelės daina tapo tautos nenugalimumo simboliu, nors poetas turėjo tik vieną savo raštų leidyklą — iš lūpų į lūpas, iš širdies į širdį perduodamas dainas, pats kurdamas ir muziką, tą pačią ištikimiausią žodžių palydovę ir saugotoją iki mūsų dienų. Tai buvo visų epochų priespaudų išbandytas, nesugriebiamas lietuviškasis "samizdatas". Nors aplink ir tamsi naktis, nors ir "brudna" žiema, nors už pavasarėlio pranašavimą ir gresia skurdas, patyčios, kalėjimas, tremtis.

Gimęs aštuonioliktoјo šimtmečio antroje pusėje, kai juodas carizmo priespaudos šydas aklinai dengė mūsų žemę, ANTANAS STRAZDAS ėjo per kaimus, bažnyčias, nešė paprastiems žmonėms tėviškės meilės, Dievo Tiesos, artimo meilės ugnį, nelaukdamas atpildo, nebodamas persekiojimų, nesitikėdamas pripažinimo. Nes jis tikėjo, kad Dievo balsas poeto lūpomis kalba, kad Dievas tam ir paleido "valną" paukštelį, kad jis laisvai čiulbėtų savo giesmelę:

Ei, tu tu tu, strazdelis,
Čiulbėk, mielas paukštelis,
Paklausysma gražių giesmelių.

Ir šiandien naujos sovietų priespaudos surakintoje Lietuvoje tebeskamba kunigo-poeto dainos, tapusios šventomis giesmėmis, ir bažnytinės giesmės, virtusios liaudies dainomis.

Su motinos pienu įgėręs tyrą gimtųjų Zarasų grožį, nenuorama dainius nešė po savo kunigiška sutana širdies krauju suvilgytas eiles, niekur nerasdamas sau vietos, iš visur ujamas ir genamas.

Kur aš tiktai nukanku,
Reiškiu Aukščiausiojo ranką,
Kurs lapeliais medžius aprėdė.
Reiškiu, giedu, linksminu,
Smūtną žmogų raminu,
Tiešydamas gražioms giesmelėms.

Lengvai pažeidžiamas ir jautrus, savo vyresnybės buvo stumdomas iš vietos į vietą, esą, dėl jo neramaus, dygaus būdo. Niekur neišbuvęs ilgiau ketverių metų, STRAZDAS perėjo daugelį Dievo ir žmonių užmirštų Lietuvos užkampių: Kražius, Kupiškį, Anykščius, Karsakiškį, Uoginius, Dilius, Panevėžį, Pandėlį ir visur kirviais paskui vijosi jo pagimdytieji vaikai — maištingos dainos, kurios visuomet kelia pasaulio galingųjų baimę, nerimą ir neapykantą. Net ir nusipirkęs bakūžę Penionių girioje, prie Šimonių, arė žemę, kad nestovėtų ant tako savo engėjams, kraujo gėrikams, savo prakaitu duoną užsidirbtų, — ir ten nerado ramybės, nes jį pasiekė rankos tų, kuriuos jis atkakliai vanojo savo plunksna. Vilniaus vyskupijos įsakymu ANTANUI DRAZDAUSKUI - DROZDOVSKIUI - STRAZDELIUI buvo liepta "nustoti gyventi netinkamai, kaip juodadarbiui, pasislėpus miško užkampyje nuo dvasinės vyriausybės akių".

Savo lėšomis išspausdinęs "Giesmes svietiškas ir šventas", daugiau ir negavo progos išvysti savo kūrinių išspausdintų. Cenzūra užčiaupė dainiaus burną, kaltindama: "Dėl nesąmonių, kalbos, skonio ir sveiko proto atžvilgiu, neatitinkančių valdžios reikalavimų"; liepė išmesti "Gegužėlę" dėl žodžių:

Ba esmu valna paukštelė,
Neturiu ant savęs pono.

Dar 1824 metais STRAZDAS skundėsi cenzūra, "nemokančia gimtosios kalbos, kurią puikiai turėtų mokėti".

Jis augštino lietuvių kalbą, kuria jau senovėje kalbėję MINDAUGAS, KĘSTUTIS, VYTAUTAS, JOGAILA. STRAZDAS sakėsi norįs "savo kad ir netobulu darbu išsaugoti atminimą apie tokią seną tautą ir lietuvių-žemaičių kalbą".

Pats STRAZDAS tik lietuviškai kalbėdavęs su vaikais, net su augščiausiais valdžios pareigūnais.

Nuolat su jais, galiūnais, bekovodamas, su cenzoriais besibylinėdamas,

Viršum medžių sėdėdamas,
Aplink save gruzdėdamas,

poetas galų gale buvo izoliuotas nuo savo ganomųjų, mielų jo širdžiai parapijiečių, uždarytas ir įkalintas iki gyvos galvos Pažaislio vienuolyne. Visų užmirštas. Iki pat galo vienas. Pabėgo jis iš ten prieš pat mirtį, kad susirastų amžinosios ramybės kapą prie savųjų namelių, kad išliktų gyvas gimtosios žemės grumste. Beržo sultyje. Dobilo žiede. Kad ir po šimtmečių pakiltų iš kapų drauge su garbingiausiais Lietuvos vyrais ir kalbėtų apie nenumaldomą laisvės troškulį, nepavergiamą žmogaus sielos didybę, apie neapsakomą savo krašto grožybę.

Taip buvo, kai 1936 nepriklausomos Lietuvos metais į Valstybės teatro sceną įžengė ANTANAS STRAZDAS JUOZO PETRULIO dramoje "Prieš srovę".

Tikroji kūryba visada eina prieš srovę. Dažniausiai ji pralenkia savo laikmetį. O tose viešpatijose, kur menas pasmerktas būti kaltinamųjų suole, kūrėjas savo gyvybės kaina moka už teisę vykdyti savo misiją. Bet tikrojo grožio ir tiesos daigai nežūsta. Kiekvienos naujos priespaudos gadynėje meno gyvybė prasikala pro storiausios dangos sluogsnius, kad su nauja jėga žadintų širdis ir protus.

Taip buvo ir 1971 naujos nelaisvės metais sovietinėj Lietuvoj, kai buvo pastatytas talentingo jauno rašytojo JUOZO GLINSKIO veikalas "GRASOS NAMAI". Po 45 metų STRAZDAS sugrįžo į Kauno sceną, kad sukeltų audrą visuomenėje, neišlepintoje gilesnių dvasinio gyvenimo protrūkių. Poetas komplikuota ir modernia sceninio veikalo forma karštai prabilo į savo tėvynainius. Galbūt pirmą kartą lietuvių teatro scena tapo katedra, sakykla, iš kurios buvo pasakyta tiek karčios ir negailestingos tiesos apie tragišką žmogaus egzistenciją praretintoje prievartos ir grasos erdvėje, apie nesutramdomą, laisvą kūrėjo prigimtį. Įdomu, kad pirmą kartą scenos šviesoje buvo parodytas ir paslaptingas amžinas cenzoriaus paveikslas. STRAZDELIS, ištraukęs iš po savo marškinių ten tūnojusį šleikštų cenzorių, parodė, kaip jis kursto, vilioja menininką parduoti savo sielą atėjūnams, giedoti himnus svetimiems dievams. Šio pavojingo spektaklio kūrėjui taip pat teko užmokėti brangią tėvynės praradimo kainą. STRAZDAS, iškratęs iš po savo marškinių kiekvieno menininko viduje budintį vidinį cenzorių (dabar šią metaforą pasisavino net vyriausieji sovietiniai kultūros smaugikai), veja jį laukan. Jis nujaučia artėjantį atpildą už maištą prieš pasaulio galinguosius ir šitaip guodžia save:

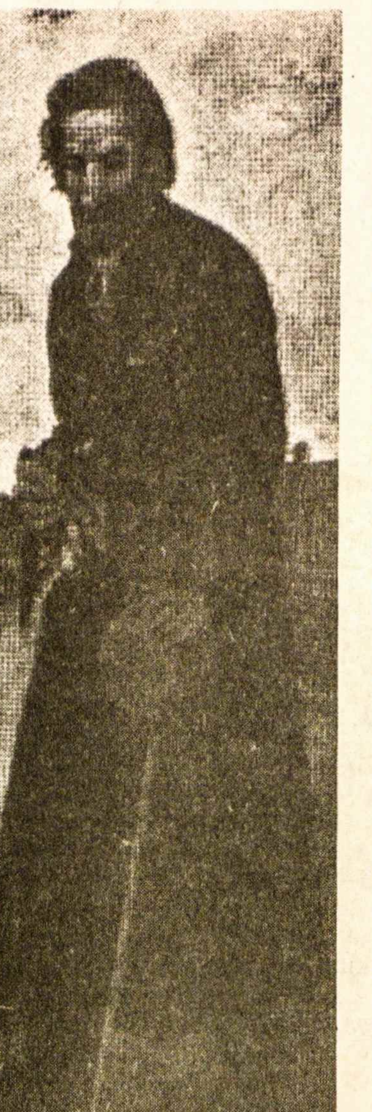

Kun. Antanas Strazdas
E. M. Riomerio portretas

Pažvelk, Strazdel, į paukštelius. Nei jie rašto moka, nei spaustuvių jiems reikia. Nes jų giesmė tikra iš dūšios plaukia. Žiūrėk, dar atsiranda koks giedorius, kuris po mišką išnešioja, ir džiaugiasi visi miela giesme.

Neilgai kentė tokį pasityčiojimą Didysis, visagalis ir nematomasis Cenzorius, nes paskutinis žodis visuomet priklauso jam. Ir vėl, kaip kadais,

. . . išdraskė vanagai sparnuočiai strazdų lizdą . . . Kas valelėj, kas žemelėj, kas už grotų geležinių . . .

Spektaklis išdraskytas, jo kūrėjai išvaikyti. Meno smaugikai tariasi visus suguldę į vieną didelę Prokrusto lovą. Rieda nukirstos galvos, kurios kelia siaubą budeliams, nenujaučiantiems, kad meno devyngalvis nuolat tyko jų nešvarios sąžinės prie užrakinto miesto vartų. O apgultieji jo įkaitai gyvena viltimi, kai girdi poeto išganingus žodžius:

"Parapijonys, brangiausieji, broliai žemės darginykai ir seserys gimdytojos, paguodos ir stiprybės ieškot susibėgę, gal paskutinį kartą jum kalbu iš šitos vietos, kruvinai prakaituodamas, visas širdies žaizdas atverdamas, nes užgriuvo nepritelіai ir šmeižėjai STRAZDELĮ, kursai pagal sąžinę ir Kristaus pavyzdį gyveno, o jei ir klydo, Viešpats mato — ne iš blogos valios. Tad prisiriškite prie savo pirštų mano prisakymus ir užsirašykit ant lentelių širdies.

Gerkite vandens iš savo šaltinio ir leiskite savo šulinius tekėti ant ūlyčių. Nesidairykite į svetimą skreitą, žiūrėkite, kad valgytumėt savo duoną, nes kas svetimą tvorą ardo, tas žalčio bus įgeltas. O jeigu atsiras, kas prievarta imtų, smokti tokiam į žiponą ir galionus, nes nuolankumas prieš piktadarį — didžiausia piktadarybė.

Mylėkite gimtąjį sodžių ir nepuoškite jo svetimais ryzais, nors jie viliotų jūsų akį. Prasta mūsų rūta, prie žemės skleidžiasi, bet užtat kaip saldžiai ji mums širdį vilgo. Negula svetima drapana prie kūno, vėjai gairina dūšios šilumą, svetimu kalpoku prisidengus.

O už vis labiausiai mylėkite liuosybę savo, nes liuosybė iš Dievo duota, o vergystė nuo ponų pareina. Jeigu mainais už liuosybę siūlys auksą arba sidabrą, spiaukite tokiam į akis.

Spiaukite į akis ir tokiam, kursai norės nupirkti jūsų liežuvį, kad, veidmainingai tempdami jį ant svetimo kurpaliaus, garbintumėte engėją ir kraujo gėriką. Liežuvį pardavę, jūs nusipirksite pačią didžiausią vergystę, nes liežuvis bus virve nutvertas.

Tempkite vidury dienos į kilpą tokį, kursai, slapta įdavęs jūsų galvą, lįs bučiuotis. Prieš pakardami nutraukite nuo Judos veido skarelę, kad visi pamatytų, koksai subiaurotas išdaviko snukis. Nesisavinkite nė vieno Judos daikto, o, sukrovę juos, sudeginkite juos, sudeginkite draug su pakartuoju.

Broliai mieliausieji, ir jūs, sesutės, nėra žodžių, kuriais STRAZDELIS išsakytų savo skausmą, su jumis atsisveikindamas . . .

Duok zgadą, meil, duok ir pakajų,
O dūšioms čyščiaus dangišką rojų
Gyviems sveikatą, duok čėsą gerą
Per tą Švenčiausią Mišios afierą.
Puolam po kojų, mielaširdingas,
Jėzau saldžiausias, Jėzaus garbingas.
Laikyk mus visus afieroj savo,
Turėk visados po sparnu Tavo.

Atvykęs iš okupuotos Lietuvos režisorius Jonas Jurašas sa šeima Muenchene, V. Vokietijoje

Praeities šešėliai...

(Atkelta iš 1-mo psl.)

ga. Vilniaus prijungimas jėga prie Lenkijos atnešė jai politines nelaimes, kurios nepateisina reiškiamo sentimento. Dėlto ir Lietuvos politika lenkų atžvilgiu buvo ne tokia, kokios Lenkija norėjo.

"Kulturos" redaktorius sako, kad dabartinėje Lenkijoje lietuvių kultūrinis, ypač religinis, gyvenimas turi plačią paraštę. Iš ten gaunamų laiškų ir žinių matyti, kad taip gerai nėra. Lietuviai ten yra skriaudžiami kultūriniu ir religiniu požiūriu. Lenkų spaudoje rašoma, kad lietuviai Lenkijoje turi laisvę, bet kasdieniniame gyvenime yra kitaip. Tiesa, Lenkijoje lietuviams duodama daugiau laisvės nei Gudijos respublikoje.

* * *

Dėl Petro Česnulio knygos "Nužmogintieji" turiu pasakyti, kad ten nėra paslėptos neapykantos. Ten yra aprašyti tikri faktai, apie kuriuos, manau, gerbiamas redaktorius Giedroyc greičiausiai nežinojo. Yra laisvajame pasaulyje liudininkų, kurie buvo kalinių kolonoje, varomoje iš Šv. Kryžiaus kalėjimo, kurie galėtų paliudyti prižiūrėtojų žiaurumą. Kaliniai, kurie turėjo didesnes bausmes, buvo sukaustyti grandinėmis ant kojų po du. Jeigu iš dviejų sukaustytų kalinių vienas iš alkio ar nuovargio nebegalėjo toliau eiti, tai buvo nušaunami abu ir pribaigiami, nes grandinės buvo kniedėmis (nitais) užkaltos. Prižiūrėtojai nenorėjo gaišinti laiko vienam kaliniui atkaustyti. Karo veiksmai nepateisina tokio elgesio. Kad lietuviai buvo mušami ir fiziškai kankinami, nėra fantazija, bet gryna teisybė. Nevienas lenkų II skyriaus pareigūnas apie tai galėtų pasakyti. Išsigimėlių atsiranda visur ir visada. Suprantama, padoriam žmogui nėra malonu skaityti apie savo tautiečius, kurie nedaro garbės savo tautai. Rašančiam šias eilutes teko išbūti lenkų sunkiųjų darbų kalėjimuose iš paskirtų 12 metų per 4 metus. Teko būti ir toje baisioje kolonoje sukaustytam su kitu kaliniu, kuris Kowel mieste pasisiūlė stoti savanoriu į lenkų kariuomenę. Jo dėka buvau atkaustytas.

Lenkai aiškina lietuvių nenorą užmegzti diplomatinius santykius su Lenkija dėl lenkiškos kultūros įtakos. Toks neįtikinamas aiškinimas lenkams buvo ir yra patogiausias. Lenkai gerai žinojo ir žino, kodėl Lietuva nenorėjo turėti su Lenkija ryšių — priežastis labai aiški ir gerai žinoma.

Toliau J. Giedroyc sako, kad Vakarai nurašė mūsų valstybes į nuostolius. Taip, dėl ligšiolinės politikos pavergtų tautų politinė būklė labai sunkėja. Kanclerio W. Brandto naivi "Ostpolitik" ir Kissingerio susitarimas su komunistais laisvajam pasauliui ir pavergtom tautom yra grėsmingas. Paskutinieji įvykiai Vietname ir kitur parodė, kad net buvusių prezidentų pažadai ir parašai nieko nereiškia.

Visdėlto lieka viltis, kad imperijos ir diktatūros, kuriose laisvės ir religijos principai yra naikinami bei visokiais būdais slopinami, laiko tėkmėj subyra. Nors būklė kartais atrodo beviltiška, reikia laisvės atgavimui aukotis ir dirbti, kad vergija greičiau pasibaigtų.

Urugvajaus sostinės Montevideo lietuvių parapijos šventovės bokštas. Jaunimo kongreso metu Montevideo mieste įvyks talentų vakaras. Mieste gyvena apie 4000 lietuvių.
R. Kasparas

Lietuviška baldų dirbtuvė Toronte
Daromi nauji minkšti baldai ir aptraukiami seni PIGIA KAINA. P. Lubys. Tel. WA 2-7981, 261-0537.

Mūsų mylimo sūnaus
a✝a
Rimanto Paulausko
(Daugilio)
tragiškai žuvusio
1974 m. liepos 1 d.
metinių prisiminimui

Jau prabėgo pilni skausmo ir liūdesio metai, kai mūsų mylimas sūnus, brolis ir anūkas atsiskyrė su šiuo pasauliu, dar pilnai nesulaukęs 20-ties metų amžiaus.

KARŠTAI MYLIMAS SŪNAU,
Tavo jauna širdis sustojo plakus
Ir linksmas juokas nutilo amžinai,
Skaisčios mėlynos akys užsimerkė,
Tu palikai mus liūdėti čionai.

Jeigu būtų galima nutiesti laiptus į dangų iš meilės ir skausmo, pridedant ašaras visų, Mylimas RIMUTI, mes pas Tave nueitumėm parsivesti pas save vėl gyventi kartu . . .

Šią skaudžią dieną prašome visus savo draugus, artimuosius ir gimines prisiminti mūsų mylimą sūnų Rimantą maldoje.

Su karšta meile visada nuliūdę:
tėvai, seserys, broliai, tetos ir močiutė
E. ir B. Daugiliai

Burlington, Ont.

PADĖKA

Staiga mirus mūsų mylimam vyrui ir tėvui
KAZIMIERUI BARAUSKUI,
reiškiame gilią padėką mieliems torontiečiams: B. K. Kareckams, M. A. Misiūnams, B. V. Norkams, M. A. Norkams, O. A. Skrebūnams, F. S. Janavičiams, B. K. Čepaičiams, J. J. Šarūnams ir Nijolei Racevičienei už pareikštas užuojautas ir už šv. Mišias.

Su nuoširdžiu dėkingumu —
Valerija Barauskienė
sūnus Arvydas
dukra Daina

Glendale, California

Pasaulio Baltiečių Santalkos pasitarime dalyvavę estai, latviai ir lietuviai. Pasitarimas įvyko East Orange, N.J., Upsalos kolegijoje. Viduryje —VLIKo pirm. dr. K. Valiūnas, PBS pirm. latvis U. Grava ir kt. Antroje eilėje trečias iš kairės — Kanados LB krašto valdybos pirmininkas J.R. Simanavičius

Pašaukimų krizė ir ateities perspektyvos

Į "Tėviškės Žiburių" klausimus atsako Šv. Kazimiero kolegijos rektorius prel. L. Tulaba

Padidėjus religinių pašaukimų stokai lietuvių ir nelietuvių gyvenime, kreipėmės į prel. L. Tulabą, arčiausiai stovintį prie klierikų paruošimo, pasisakyti tuo klausimu. Čia pateikiame jo samprotavimus. RED.

— Kokios yra pašaukimų krizės priežastys ir kokia jos apimtis?

— Pašaukimų krizė tikrai yra. Ar ji yra sietina su II Vatikano visuotiniu susirinkimu? Manau, kad II Vatikano susirinkimas tikrai nėra laikytinas pašaukimų krizės priežastimi. Tačiau nėra jokios abejonės, kad krizė prasidėjo po Vatikano II susirinkimo, ir todėl tam tikras ryšys tarp šių dviejų realybių yra. Vatikano susirinkimas nėra pašaukimų krizės priežastis, tik jos proga. Vatikano susirinkimo dvasia kaikurių buvo klaidingai suprasta ir nutarimai neteisingai aiškinami. Šitai išaukė, vietoj laukto atsinaujinimo, žemiškų vertybių iškėlimą virš dvasinių, atidarė duris į supasaulėjimą, o tuo pačiu į dvasinį nuosmukį.

Krizė yra rimta. Jos apimtis gąsdinanti. Pasėkos nūdien dar pilnai nesuvokiamos, bet nujaučiamos kaip labai pavojingos. Pašaukimų sumažėjimas labiausiai jaučiamas gerovėje ir laisvėje gyvenenčiame Vakarų pasaulyje.

Kokios pašaukimų krizės priežastys? Jų yra visa eilė.

Pagrindinė priežastis yra dvasinis nuosmukis. Pašaukimai nėra žmonių valioje ir galioje. Juos Dievas duoda. Pašaukimai yra Dievo malonė žmonijai. Malonę Dievas laisvai duoda, bet kartais savo malones Dievas atsako, kai žmonės pasirodo jų neverti, nemoka ar nenori jomis pasinaudoti. Dievas neteikia šiandien pašaukimų malonės, kaip kitais laikais, nes mūsų laikų žmogus, atsigręžęs daugiau į žemę, negu į dangų, daugiau į save, negu į Dievą, — nėra šios malonės vertas, nei pasirengęs ją priimti bei ja pasinaudoti taip, kaip Dievas nori.

Antroji pašaukimų krizės priežastis yra kunigystės nuvertinimas. Prie kunigystės nuvertinimo prisidėjo ir prisideda bendra pasaulio dvasia, kuri virš visko stato žmogų ir siekia žemėje sukurti rojų, kuri nepakenčia viso to, kas yra šventa, kas primena augštesnius siekius, kas reikalauja pripažinti žmogaus priklausomybę nuo Dievo.

Prie kunigystės nuvertinimo daug prisideda tie teologai, kurie ne Dievą, bet žmogų stato visko centre. Jie moko, kad visa reikia kreipti ir lenkti į žmogų; net ir patį Dievą tam tikru būdu jie stengiasi palenkti žmogui. Einant šiuo keliu, laikantis šios tendencijos, ir kunigas — Dievo atstovas — daromas priklausomu nuo žmogaus, palenkiamas žmogui, o tuo pačiu pastatomas žemiau už žmogų kaip tokį. Iš čia atsiranda teigimai, kad kunigas visame priklauso nuo krikščioniškos bendrijos: iš jos kyla, jai tarnauja, o kai jai tampa nenaudingas ar nereikalingas, tuo pačiu nustoja ir savo kunigiško pašaukimo. Einant dar toliau šios tendencijos keliu, į krikščionišką bendriją pradedama žiūrėti kaip į kiekvieną kitą žemišką ir žmogišką bendruomenę, pradedama daryti skirtumą tarp dvasinės ir vadinamos institucinės Bažnyčios. Dvasinėje Bažnyčioje visa yra Kristus, o institucinėje — visa yra žmogus.

Kaikurie teologai daug prisideda prie kunigystės nuvertinimo iškeldami vadinamą visuotinę kunigystę ir ją pastatydami šalia sakramentinės. Tiesa, kad Bažnyčia prileidžia visų tikinčiųjų dalyvavimą Kristaus kunigystėje. Tai išplaukia iš Kristaus Mistinio Kūno doktrinos. Visi esame organiškai įjungti į Mistinį Kristaus Kūną, t. y. į Kristų Dievą-Žmogų. Kadangi Kristus yra Kunigas, todėl visi dalyvaujame jo kunigystėje. Bažnyčia betgi moko, kad sakramentinė kunigystė yra iš esmės skirtinga nuo visuotinės. Kristus įsteigė sakramentinę kunigystę, kad ji atstovautų Dievą žmonėms, teikdama antgamtines malones ir įgalindama juos pradėti gyventi antgamtiniu gyvenimu žemėje ir galutinai pasiekti antgamtinę pilnatvę.

Pagaliau prie kunigystės nuvertinimo prisideda ir tie kunigai, kurie, sekdami minėtų teologų mokymu, rodo savo žmoniškumą, norėdami visame prilygti pasauliečiams. Atsiranda kunigų, kurie tiesiog gėdinasi pasirodyti esą Dievo atstovai. Jie nemėgsta kunigiško drabužio, neretai linkę tapti minios žmonėmis, dalyvauti protestuose, riaušėse, kovoti už duoną ir gerbūvį, užuot teikę žmonėms Dievo malones, gydę sielos žaizdas. Supasaulėjęs kunigas negali patraukti kunigystėn jaunimo. Priešingai, jį atstumia nuo k u n i g i š k o pašaukimo. Kam rinktis kunigystę, jei kunigai renkasi pasaulį, gyvena ir veikia kaip pasaulio žmonės! Kam eiti į vienuolyną, jei vienuolyne gyvenama lygiai taip, kaip pasaulyje!

Šios taigi, mano įsitikinimu, yra pagrindinės pašaukimų krizės priežastys. Prie jų dar reikėtų pridėti žmonijos prieauglį kontroliuoti vartojamos priemonės. Patirtis rodo, kad pašaukimai paprastai ateina iš gausių šeimų. Nedaug vilties yra tikėtis sulaukti daugiau pašaukimų, kai šeimose arba visai nėra prieauglio, arba yra tik vienas ar du vaikai. Kartą teko pasidalinti viename vienuolyne Čikagoje mintimis su konfratrais nūdienėmis aktualijomis Bažnyčioje. Kalba prasidėjo nuo "Humanae vitae" enciklikos. Daugelis pasisakė kritiškai prieš šią enciklką. Po to perėjome į pašaukimų klausimą. Visi dejavo, kad nėra pašaukimų. Tuomet aš jiems pareiškiau: "Kritikuokite enciklką, reikalaukite prieauglio kontrolės, bet nedejuokite dėl pašaukimų stokos, nes juo daugiau bus kontroliuojami gimdymai, juo mažiau turėsime pašaukimų."

— Kokios perspektyvos pašaukimų krizei nugalėti?

— Kadangi pašaukimą į dvasinį gyvenimą duoda Dievas, tai visų pirma reikia į Jį kreiptis, prašyti, kad siųstų darbininkų į savo vynuogyną. Juk pats Kristus skatino, kad šios malonės prašytume dangiškąjį Tėvą (Mt. 9, 37). Reikia todėl mažiau dejuoti dėl pašaukimų stokos, o daugiau melstis šeimose, parapijose, kraštuose, visoje Bažnyčioje.

Dievas malonių visada teikia, kiek reikia. Jis duoda ir pašaukimų, bet daugelis į šią Dievo malonę arba neatsako, arba ją vėliau praranda. Yra tikra, kad daugelis pašaukimo malonę praranda arba per savo kaltę, arba veikiant įvairiems išoriniams veiksniams.

Daugelio sielose pašaukimo daigus sunaikina dvasinis nuosmukis, kurį nūdien išgyvename. Visų pirma reikia, kad šeimose auklėjimas būtų krikščioniškesnis, nes pašaukimai dažnai prarandami jau šeimoje. Antra, reikia daryti visa, kad mokyklose vaikai galėtų brėsti išmintimi ir malone pas Dievą ir pas žmones. Dažnai atsitinka priešingai — mokyklos atidaro duris į nusmukimą. Pagaliau reikia rūpintis, kad visas visuomeninis gyvenimas ne griautų, bet brandintų jaunuolių sielas, lenktų į augštesnius idealus. Reikia pašalinti visa pikta iš viešojo gyvenimo, kuris nuodija sielas ir sunaikina Dievo teikiamo pašaukimo jauną daigą.

Reikia, kad teologai skelbtų ne savo nuomones, bet Bažnyčios mokslą apie kunigystę ir jos dievišką kilnumą.

Reikia, kad kunigai vertintų savo pašaukimą — šventai išgyventų, išoriniais darbais ir gyvenimu visą jo kilnumą parodytų. Reikia, kad jaunimas pajustų, jog kunigai patys vertina savo pašaukimą ir elgiasi pagal jo kilnumą, būdami pasaulio šviesa ir žemės druska. Niekas neturi tiek įtakos pašaukimų ugdyme, kiek parapijos kunigas — klebonas ar vikaras. Kai klausiame kunigus, kas nulėmė jų pašaukimą, dauguma nurodo parapijos kunigus.

Nėra abejonės, kad pašaukimų išprašyme ir išugdyme lemiamą įtaką turi motinos. Daugelis gimsta su pašaukimu, nes jų motinos, dar prieš pradėdamos ar pradėjusios, juos buvo paaukojusios Dievui. Reikia šventų motinų, o pašaukimų nestokosime.

— Kiek pašaukimų krizė palietė lietuvių Šv. Kazimiero kolegiją Romoje?

— Šiuo metu turime tik keturis klierikus. Žvelgiame į ateitį su baime, bet taip pat ir su viltimi. Dievas iki šiolei nuostabiai laimino mus, siųsdamas ir pašaukimų, ir duonos. Jis neapleis mūsų ir toliau, juoba, kad kunigų pradeda trūkti ir lietuviškai sielovadai pasaulyje. Iš visų kraštų gauname prašymų atsiųsti kunigų, o jų neturime. Esu dėkingas Jums, mielas Redaktoriau, kad duodate šią progą kreiptis į lietuvišką visuomenę, prašant pagalbos gauti daugiau naujų pašaukimų.

Visų pirma kreipiamės į lietuviškas šeimas, į lietuves motinas, kad jos prašytų ir aukotų Dievui ir Bažnyčiai kandidatų į kunigus. Tai bus pati didžiausia auka ir Lietuvai, nes lietuvis kunigas išeivijoje yra pats sėkmingiausias apaštalas ir Lietuvai.

Kreipiamės į lietuvius klebonus ir sielovados kapelionus, kad jie ugdytų pašaukimus, saugotų turinčius pašaukimą, kad jo neprarastu. Prašome taip pat, kad kandidatus nukreiptų pas mus į kolegiją, kur jie gaus ne tik kunigišką, bet ir lietuvišką išauklėjimą.

Mes džiaugiamės, kad didelė lietuvių kunigų dauguma nepasidavė ir nepasiduoda pragaištingai laiko dvasiai. Lietuviai kunigai išsilaiko savo kunigiško pašaukimo augštumoje ir yra pavyzdys jaunimui.

Būtų gera, kad parapijose būtų rengiamos pašaukimų dienos, meldžiant Viešpatį duoti daugiau pašaukimų. Rekolekcijų ir misijų vedėjai turėtų bent vieną konferenciją skirti pašaukimų reikalui nušviesti. Katalikiško jaunimo organizacijose, šalia lietuviškumo klausimų, turėtų būti svarstoma ir pašaukimų problema.

Bendromis jėgomis, Dievui padedant, nugalėsime pašaukimų krizę ir neatsidursime tragiškoje dvasinių našlaičių būklėje.

JAV Lietuvių Bendruomenės taryba posėdžiavo birželio 21-22 d.d. Klevelande. Kalba dr. A. Damušis apie kultūros tarybos veiklą. Kairėje — PLB garbės pirm. St. Barzdukas, dešinėje — Jungtinių Amerikos Valstybių Lietuvių Bendruomenės krašto valdybos pirm. J. Gaila

Nuotr. J. Urbono

Ketvirtojo karo pradžia?

"The New York Times" 1975 m. birželio 22 d. laidoje įdėjo Aleksandro Solženicino straipsnį "Didieji trečiojo pasaulinio karo pralaimėtojai". Jis rašo: "Trečiasis pasaulinis karas prasidėjo tučtuojau po A n t r o j o karo. Jo sėkla buvo pasėta karui besibaigiant, o dienos šviesą ji išvydo Jaltoje 1945 m., kai Rooseveltas ir Churchillis, skubindami atšvęsti savo pergalę, darė nuolaidą po nuolaidos, bailiomis plunksnomis nurašydami Estiją, Latviją, Lietuvą, Moldaviją, Mongoliją, pasmerkdami mirčiai ar koncentracijos stovykloms milijonus sovietų piliečių, įsteigdami neveiksmingą Jungtinių Tautų organizaciją ir pagaliau palikdami savo likimui Jugoslaviją, Albaniją, Lenkiją, Bulgariją, Rumuniją, Čekoslovakiją, Vengriją ir Rytų Vokietiją". (...) "Stengdamiesi betkuria kaina išvengti trečiojo pasaulinio karo, Vakarai faktinai leido jam sunaikinti ir pavergti dvidešimt kraštų". Savo straipsnį Solženicinas baigia: "Pervėlu klausti, kaip išvengti trečiojo pasaulinio karo. Mums reikia drąsos ir išminties sustabdyti ketvirtajam. Sustabdyti, o ne pulti ant kelių jam besiartinant". Jei, pasak Solženicino, Jalta buvo pradžia trečiojo pasaulinio karo, tai ar Europos saugumo ir bendradarbiavimo konferencija Helsinkyje nebus ketvirtojo pasaulinio karo pradžia?

ELTA

Australijos lietuvių rūpesčiai

J. VASILIAUSKAS

Mūsų bendradarbis Australijoje

Kai 1974 m. rugpjūčio mėn. Australijos min. pirmininkas Whitlam padovanojo Pabaltijo valstybes Sovietų Sąjungai, oficialiai pripažindamas de jure esamą okupaciją, tai daug kam atrodė, kad tas pripažinimas yra daugiau psichologinis reikalas, noras įsiteikti Sovietų Sąjungai bei laimėti sovietų palankumą Whitlamo žygiams tarptautiniame forume, pvz. įsiūlyti Australijos užsienių reikalų ministerį sen. Willesee į JT pirmininkus Tačiau gyvenimas parodė, kad tas baltiečių padovanojimas Sovietų Sąjungai praktiškame gyvenime turi daug gilesnių ir labai liūdnų pasekmių. Tam pailiustruoti pacituosiu ištrauką iš dr. I. V. Ozols kalbos, pasakytos š.m. birželio 7 d. išvežtųjų minėjime Adelaidėje, kurį suruošė Baltic Council ir kur dalyvavo žemės ūkio ministeris, pora senatorių, visa eilė parlamentarų ir per 1000 klausytojų, kurių didelį dalį sudarė australiečiai.

Dr. Ozols, dabartinis Baltic Council P. Australijoje pirmininkas, savo įžanginėje kalboje, paremtoje faktais, pareiškė: "Senatorius Willesee, Australijos užsienio reikalų ministeris, pripažino, kad Australijos piliečiai baltiečių kilmės Australijos darbiečių valdžios yra laikomi Sovietų Sąjungos piliečiais ir kad jų sovietinė tautybė bei iš to išplaukiančios pareigos yra apsprendžiamos sovietinių įstatymų. Kokie tie sovietiniai įstatymai ir kokia jų interpretacija, vienas dangus tik žino.

Viena galiu pasakyti, kad trys dalykai man jau dabar aiškūs, būtent: 1. kai aš čia jums kalbu iš šios vietos, pagal sovietų įstatymus, aš varau propagandą prieš Sovietų Sąjungą ir užsitarnauju didelę bausmę;

2. daugelis Australijos piliečių, kilusių iš Pabaltijo, yra jaunesniosios kartos žmonės ir pagal sovietų išvedžiojimus turi atlikti priverstinę karo tarnybą Sovietų Sąjungoje;

3. jei sugalvočiau aplankyti komunistinį kraštą, ypač Sovietų Sąjungą, galėčiau būti legaliai suimtas, ir nei mano australiškasis pasas, nei Australijos pilietybė manęs neišgelbės. Tai, ką čia pasakiau, yra patvirtinęs pats senatorius Willesee, užsienio reikalų ministeris".

Taigi štai kokios praktiškos išvados plaukia iš Whitlamo pripažinimo baltiečių Sov. Sąjungos piliečiais.

Išvežtųjų minėjimas

Š.m. birželio 7 d. Adelaidėje Baltic Council surengė grandiozinį sibirinių trėmimų minėjimą miesto salėje, kuriame dalyvavo žemės ūkio ministeris, du senatoriai, keletas parlamentarų ir per 1000 dalyvių. Pagrindinę kalbą pasakė senatorius H. Young, šiuo metu opozicinės liberalų partijos narys (Shadow Minister for Media). Savo kalboje jis įsakmiai pabrėžė: kai liberalai grįš valdžion, dės visas pastangas, kad Australijos valdžios pripažinimas Pabaltijo valstybių Sovietų Sąjungai būtų atšauktas.

Meninėje dalyje programą atliko trys baltiečių chorai. Lietuviam atstovavo "Lituania" choras, vadovaujamas G. Vasiliauskienės.

Radijo pusvalandis

Jau antras mėnuo per valstybinę radijo stotį ABC, Melburne, galima ketvirtadieniais išgirsti lietuvišką programą. Teisė pasinaudoti radijo stotimi buvo duota šioms etninėms grupėms: vokiečių vengrų, čekų, latvių, ukrainiečių, lenkų, lietuvių ir kitoms. Labai džiugu, kad pagaliau po daugelio metų tokia privilegija buvo gauta, bet kartu liūdna, kad ir šia proga, kaip paprastai atsitinka pas lietuvius, atsirado nuomonių skirtumai, varžybos dėl vadovavimo ir kiti nesklandumai. Teisė pasinaudoti radijo stotim buvo suteikta etninėm grupėm, mūsų atveju — lietuvių bendruomenei. O visdėlto atsirado grupelė žmonių, kurie aplenkė Melburno apylinkės valdybą ir ten pat reziduojančią krašto valdybą. Ji pasivadino Lithuanian - Australian Cultural Action Society, padavė prašymą ir gavo leidimą kalbėti lietuvių vardu radijo valandėlėje ir jai vadovauti. Teisiškieji Lietuvių Bendruomenės atstovai, kaip Melburno apylinkės valdyba ir krašto valdyba, liko užpakalyje be teisės turėti įtakos tam pusvalandžiui. Išvada: dr. Grigas Valančius suklydo rašydamas, kad Australijos lietuviai labai vieningi ir lengvai dirba kultūrinį bei visuomeninį darbą ("Pasaulio Lietuvis" nr. 21/75).

Lietuvaitė — kandidatė į grožio karalaites

Aldona Stalbaitė, 20 metų amžiaus, buvo išrinkta kandidate į grožio karalaites Pietų Australijoje. Vyno įmonė "Woodley" apsiėmė ją visom išgalėm remti. Aldonos mamytė, australietė, išmoko lietuvių kalbą ir įsijungė į liet. kultūrinę veiklą — dainuoja lietuvių chore ir priklauso moterų sekcijai. "Lituania" choras nutarė surengti "Lithuanian Evening" Lietuvių Namuose su didele programa ir vaišėmis australiečiams. Pelnas bus skiriamas Aldonos kandidatūrai paremti.

Kultūrinė veikla

Po triukšmingų ir gerai pasisekusių Lietuvių Dienų Adelaidėje kultūrinė veikla Australijoje buvo kiek apsnūdusi: sumažėjo dalyvių skaičius choruose, tautinių šokių grupėse. Taip pat sulėtėjo ir visas kitas lietuviškas veikimas. Tačiau šiuo metu pradedama atsigauti. Bene daugiausia reiškiasi Pasaulio Lietuvių Jaunimo Sąjungos skyriai, kurie renka atstovus į jaunimo kongresą, telkia lėšas atstovų kelionei paremti. Tam tikslui ruošimai įvairūs renginiai Sydnėjuje, Melburne ir Adelaidėje.

Kooperatyvas "Talka"

Prieš 14 metų įsikūręs Kredito Kooperatyvas "Talka" Melburne iki šiol labai sėkmingai veikia. Vien tik paskolų lietuviams yra išduota apie milijoną dolerių. Šiomis dienomis kooperatyvas įsteigė savo skyrių Pietų Australijoje, Adelaidėje. "Talkos" valdyba savo skyriui Adelaidėje tvarkyti paskyrė šiuos įgaliotinius: V. Neverauską, V. Baltutį ir Jz. Lapšį.

Kodėl likome be vyriausybės?

AL. GIMANTAS

Perskaičius Raštikio, Audėno, Škirpos atsiminimų tomus, kyla visa eilė klausimų, kurie nebūtinai turi tiesioginį ryšį su minėtų autorių tekstais. Jie lyg ir išplaukia iš anų dienų įvykių komplekso. Vienas jų — kodėl niekur ir niekada nebuvo sudaryta egzilinė Lietuvos vyriausybė?

Dar ir šiuo metu mūsų spaudoje pasigirsta vienas kitas balsas tuo opiu reikalu, bet aiškaus atsakymo iš mūsų autoritetingų sluogsnių nematyti. Visa tai praleidžiama lyg ir negirdomis, galbūt manant, kad šis klausimas keliamas nevietoje ir nelaiku.

Sudaryti tokią vyriausybę turbūt būtų galima, bet pirmiausia iškils legalinis klausimas: kas turi teisę į tokį aktą? Koks vaidmuo tektų diplomatinei tarnybai, VLIKui? Neliktų abejinga ir ALTa, ir Liet. Bendruomenė. Ko gero kiltų nesantaika jau pačioje pirminėje fazėje. Antra, kas šiuo metu pripažintų tokią vyriausybę? Jungtinės Valstybės? — Ne! Kanada? — Ne! V. Vokietija? — Ne! Gal Taivanas, bet kas iš to, kai pačios tautinės Kinijos kredencialai tarptautinėje bendruomenėje blokuojami, pripažinimai atšaukiami. Raudonoji Kinija? Gal, su visa eile klaustukų. Galbūt ji norėtų Sov. Sąjungai įgelti, bet kas ir kaip kalbėtų su Pekingu? Be to, ar paisydami komunistinio solidarumo kiniečiai būtų pasiruošę tokiam drastiškam žingsniui.

Šiandien, nors šaukštai po pietų, visdėlto į d o m u, kodėl anuomet, vos pasibaigus II-jam karui (ar net jo eigoje, kai dar buvo gyvas paskutinis Lietuvos prezidentas), nebuvo tuo pasirūpinta? Tai ne priekaištas, o noras išsiaiškinti, kodėl tauta buvo palikta be legalios ir pripažintos vyriausybės egzilėje. Juk tai buvo metas, kai dar pilnai veikė Lietuvos pasiuntinybės, kai dar niekas nekvestijonavo jų legalumo ar pripažinimo. Įdomu ir tai, kad 1940 m. rugsėjo mėn. prez. A. Smetona, gaudamas įvažiavimo vizą į JAV, turėjo pasirašyti tokį lyg ir pasižadėjimą: "While I am in the US I shall not be considered as the head or member of any government". Nors jis buvo gražiai sutiktas ir priimtas prez. F. D. Roosevelto, tačiau liko perspėtas, kad jis yra čia tik "distinguished guest, the President of the Republic of Lithuania in exile, residing in the US in private capacity". Čia, atrodo, tas "private capacity" iš dalies ar visai palaidojo galimas ar turėtas viltis legalios vyriausybės sudarymui.

Lietuvos pasiuntinys P. Žadeikis tą "private capacity" interpretavo kaip Vašintono norą, kad A. Smetona apsigyventų kiek galint toliau nuo JAV sostinės ir darbuotųsi vien tik savųjų, t.y. amerikiečių lietuvių tarpe. Atseit, Lietuvos prezidentui durys buvo lyg ir uždarytos Lietuvos pasiuntinybėn, kuri juk ir yra Lietuvos valstybės teritorija, o ir pats pasiuntinys buvo skirtas kaip tik Lietuvos prezidento. Gal čia ir glūdi visa paslaptis, kodėl taip ir likome be egzilinės vyriausybės.

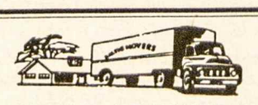

BALTIC MOVERS
VISŲ RŪŠIŲ PERVEŽIMAS
BALDAI IR KT.
Vežamas turtas pilnai apdraustas
Skambinti tel. LE 4-1403
30 DEWSON St., Toronto, Ont.

PARDUODAME LIETUVIŠKUS SŪRIUS, estišką duoną. Didelis mėsos gaminių pasirinkimas.
SUPERIOR SAUSAGE CO.
1004 Dundas St. West,
Toronto. Tel. 531-8422

A†A
IGNUI JASINSKUI
mirus, sūnų EUGENIJŲ ir dukrą su jų šeimomis nuoširdžiai užjaučiame —
Z. J. Laugaliai
F. B. Kasperavičiai
B. V. Saulėnai

CANADIAN ART MEMORIALS LTD.
176 LAKESHORE ROAD WEST
(kampas Mississauga Road N.)
Port Credit, Ont. Tel. 278-2757
LOUIS TEMPORALE — oficialus skulptorius — Bank of Canada, Bank of Montreal, Bank of Nova Scotia ir Archives Bldg.
Atlieka įvairius kapų paminklų akmens ir skulptūros darbus — greitai ir menšikai. Užsakymus atliekame pagal projektus ir taip pat turime didelį pasirinkimą pagamintų paminklų.
Užsakykite jau dabar, kad mes galėtume neskubėdami atlikti visą menišką darbą pagal pageidavimus.
Darbovietės telefonas 278-2757
Namų telefonas 278-4529

PAVERGTOJE TĖVYNĖJE

KARNAVALAS PALANGOJE

Naujasis vasaros sezonas Palangoje buvo pradėtas birželio 6-8 d.d. tradicine muge bei karnavalu. Turgavietėje savo meną demonstravo klumpiai, verpėjos, vaikštinėjo Palangos Juzė. Karnavalo eisenoje pirmoji žygiavo Vasara, o paskutinis į jūrą pliumptelėjo visokio blogio bei pikto nešėjas Žaliasis slibinas. Vasarotojus sveikino jūros tiltu atėjęs Kastytis su Jūrate. Pirmuosius koncertus surengė "Lietuvos" ansamblis, pučiamųjų orkestras "Trimitas", kamerinės ir estradinės muzikos vienetai. Šį sezoną Palangoje 8 koncertus surengs ir Leningrado simfoninis orkestras. Palangos vykdomojo komiteto pirm. Daniaus Puodžiaus pranešimu, sanatorijos, poilsio namai ir vilos šiemet turės vietos apie 25.000 vasarotojų, o panašus skaičius prieglaudą galės susirasti pas vietinius gyventojus. Palapinių miestelyje taip pat yra vietos keliem tūkstančiam poilsiautojų. Per metus Palanga susilaukia apie 370.000 svečių.

RINKIMINĖ KOMEDIJA

Birželio 15 d. visoje Sovietų Sąjungoje įvyko rinkimai į respublikų augščiausiąsias tarybas pagal Stalino laikais išbandytą metodą, neduodantį jokio pasirinkimo, nes kandidatų tėra tiek, kiek reikia išrinkti atstovų. Okupuotoje Lietuvoje buvo 320 rinkiminių apylinkių, turėjusių lygiai 320 kandidatų. Savaime suprantama, jie visi buvo išrinkti. Stalino laikus primena ir rinkimuose dalyvavusiųjų nuošimtis. Net dešimtyje respublikų balsavo 99,99%, trijose — 99,98%, vienoje — 99,97%, paskutinėje vietoje atsidūrusioje Armėnijoje — 99,96%. Lietuvoj balsavo 99,98%. Nepaprastai menkas balsavusiųjų nuošimčio svyravimas liudija neabejotiną rinkiminių duomenų falsifikavimą. Statistinėse lentelėse taipgi skelbiamas ir prieš kandidatus balsavusiųjų skaičius, bet nepaaiškinama, kaip tai galima padaryti. Nebent vienintelio oficialaus kandidato pavardės išbraukimu? Pabaltijo respublikose tokią opoziciją kompartijos pasirinktiems kandidatams pareiškė: Estijoje — 1.126 rinkėjai, Latvijoje — 607, Lietuvoje — tik 241. Mažesnio protesto už Lietuvą kandidatai tesusilaukė Gruzijoje, kur prieš juos buvo pasisakyta 213 balsų. Rusijos respublikoje prieš kandidatus balsavo 125.827, Ukrainoje — 10.383, Kazachijoje — 7.105, Uzbekijoje — 3.548, Gudijoje — 2.246, Kirgizijoje — 1.648, kitose respublikose — po keletą šimtų.

ANTROJI PREMJERA

Juliaus Juzeliūno baletas "Ant marių kranto" Vilniaus operos ir baleto teatre susilaukė antrosios premjeros. Pirmą kartą šis baletas sceną išvydo 1953 m., buvo vaidinamas 15 metų. Jį taipgi pastatė Latvijos, Estijos, Ukrainos teatras, su juo turėjo progą susipažinti maskviečiai ir leningradiečiai. "Tiesa", birželio 21 d. aprašydama antrąją premjerą, prasitaria apie propagandinį šio baleto turinį ir įtartinai skambantį kažkokį perredagavimą: "Dabar baletas "Ant marių kranto", pasakojantis apie pokario metus Tarybų Lietuvos pajūryje, kovą su buržuaziniais nacionalistais, tarybinių žmonių tikėjimą šviesia ateitimi, perredaguotas atėjo į naujuosius Operos ir baleto teatro rūmus..." Perredagavimas gali reikšti choreografinių sprendimų pritaikymą didesnei naujųjų rūmų scenai ar galbūt propagandinių spalvų sutirštinimą.

PRIE KAZLŲ RŪDOS

Pušyne prie Kazlų Rūdos darbą pradėjo naujoji 60 vietų ligoninė ir poliklinika, per vieną pamainą pasiruošusi aptarnauti 250 pacientų. Poliklinika turi fizioterapijos, gydomosios mankštos, rentgeno, dantų gydymo kabinetus ir gydomąsias vonias su povandenininiu masažu.

PLASTINĖS OPERACIJOS

Apie 500 pacientų kasdien susilaukia "Kosmetikos kabinetas" Vilniuje, vadovaujamas gydytojos Eugenijos Maksimavičienės. Jos nuomone, šiai institucijai dabar geriau tiktų "Kosmetikos ir estetinės chirurgijos kabineto" pavadinimas. Žymiausi plastinių operacijų chirurgai yra medicinos mokslų kandidatas Laimis Martinkėnas ir Romualdas Balaišis. Pirmasis yra pagarsėjęs nosių operacijomis, antrasis — didelės kantrybės bei kruopštumo reikalaujančiu plaukų persodinimu. Nosių operacijomis išlyginami įgimti trūkumai bei įvairių nelaimių padaryti deformavimai. Kartais reikia net kelių operacijų. L. Martinkėnas operuoja ir vaikus, nes netikslu būtų laukti, kol nosies dalys visiškai deformuosis. Jos struktūras geriau atstatyti mažam. Plastinių operacijų pradininkai Lietuvoje yra gydytojai V. Baltaitis, K. Katilius ir S. Čepulis. Kabinete dabar dirba du chirurgai, keturi gydytojai kosmetologai, apie 30 medicinos seserų.

JAUNIEJI ATEISTAI

A. Marazo pranešimu "Komjaunimo Tiesos" 95 nr., apie 100 Kauno rajono vidurinių bei aštuonmečių mokyklų moksleivių buvo susirinkę į tradicinę jaunojo ateisto dieną. Pranešimą apie Bažnyčios prisitaikymą prie dabartinių sąlygų jiems padarė rajono ateistinės propagandos koordinavimo tarybos pirm. D. Mikutytė, apie ateistų būrelių ir klubų veiklą mokyklose — Kauno rajono komjaunimo komiteto II sekr. S. Valavičius. Dienos dalyviai aptarė moksleivių materialistinės pasaulėžiūros formavimo uždavinius. Religijai niekinti buvo pasikviesti Kauno politechnikos instituto cheminės technologijos fakulteto studentai, demonstravę "stebuklus", ir Kauno XII vidurinės mokyklos ateistinė agitmeninė brigada, atlikusi specialią koncertinę programą. Tradicine tapusi jaunojo ateisto diena, matyt, nėra labai populiari, jeigu iš visų Kauno rajono mokyklų tesusilaukta šimto dalyvių. **V. Kšt.**

SUDBURY, ONTARIO

SIBIRINIAI TRĖMIMAI buvo paminėti pamaldomis su pritaikytu pamokslu.

TAUTINIŲ GRUPIŲ FESTIVALYJE. Sudburio universiteto salėje lietuvių tautinių šokių grupė "Ramunėlė", vadovaujama Giedrės Poderytės, gražiai pašoko Sadutę, Klumpakojį ir Grandinėlę. Šoko Petras ir Jūratė Tolvaišos, Teresė ir Vida Stankutės, Aldona Stepšytė, Liucija Albrechtaitė ir Karklinš-Poderytės trys vaikai: Kim, Andrija ir Shirley.

KITOS ŽINIOS. Aleksas Kusinskis ir Salomėja Poderienė įsijungė į lietuvių maldininkų ekskursiją ir aplankė Italiją, Šveicariją ir Vokietiją. — Liepos 20 d. Povilo Jutelio vasarvietėj "Baravykas" bus pamaldos ir Rožinis už a.a. Petro Jutelio vėlę. Mišios bus tarp 1-2 v.p.p. — Religinės šalpos gegužinė su pamaldomis bus liepos 27, sekmadienį, toje pačioje Povilo Jutelio vasarvietėje. Kviečiame visus abu sekmadienius tuo pačiu laiku dalyvauti.

K. A. S.

WINDSOR, Ontario

LIETUVIŲ KOLONIJA vėl neteko dviejų veiklių lietuvių: Adelė ir Vytautas Čiuprinskai nusipirko ūkį, pasistatė modernų namą ir pasakė sudiev Windsoro triukšmui bei dulkėm. Windsoriškiai surengė jiems gražias išleistuves ir įteikė dovanų. A. V. Čiuprinskai priklausė Windsoro šaulių būriui ir buvo valdybos nariai.

ALDONOS IR VINCO ČERŠKŲ sūnus Andrius rengiasi sukurti lietuvišką šeimą su panele Jokūbaityte. Abu jaunieji yra išsimoklinę ir dalyvauja lietuviškoje veikloje.

"AUŠROS" MERGAIČIŲ KVARTETAS labai dėkingas "Carling Comunity Arts Foundation" už paramą kelionei į Winnipeg "Folkloramą Festival" š.m. rugpjūčio 10 15 d.d.

Vanduolis

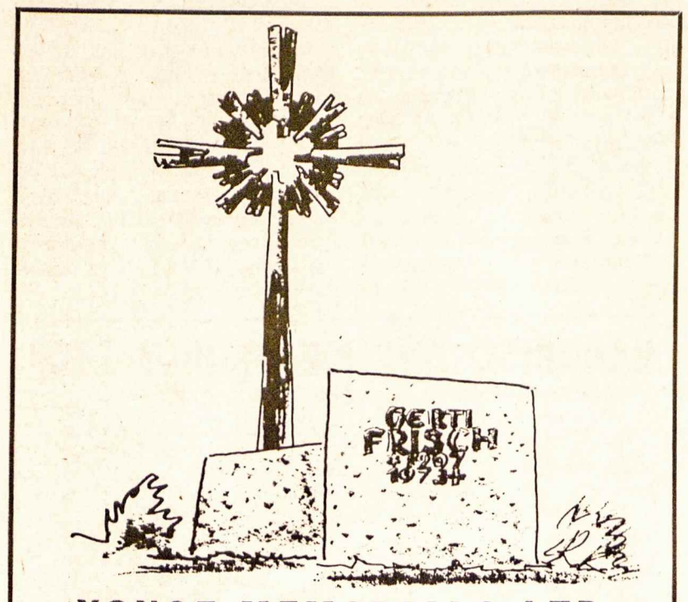

YONGE MEMORIALS LTD.
2019 YONGE ST., Toronto 7 (tarp Davisville ir Eglinton)
Tel. 487-2147, vakarais 445-8955
Meistriškas darbas, puikūs lietuviški projektai
ESTŲ PAMINKLŲ BENDROVĖ

Lietuvių paviljone "Vilnius", kuris Toronto tautybių savaitės — Karavano metu buvo įrengtas Prisikėlimo parapijos salėse, reikėjo vaišinti lankytojus. Nuotraukoje matome šeimininkes. Iš kairės: O. Adomavičienė, E. Mačionienė, vadovė L. Mačionienė, E. Woloch

Nuotr. B. Tarvydo

HAMILTON, ONT

ELENA IR SIMAS TAMAŠAUSKAI birželio 21 d. atšventė 50 metų vedybinę sukaktį. Šiuo metu jie gyvena Malartic, Kvebeko provincijoje. Lietuvoje gyveno Kaune ir buvo stambiu verslininku. Šios auksinės sukakties pobūvį suruošė duktė ir žentas p.p. Vilimai, kurie gyvena Ancaster, Ont. Auksu išpuoštoje Hamiltono lietuvių šventovėje susirinko giminės ir draugai padėkoti Augščiausiam už suteiktas malones sukaktuvininkų gyvenime. Prie altoriaus p. p. Tamašauskus palydėjo duktė Antanina ir jos vyras inž. J. Vilimas, duktė Elena ir jos vyras inž. V. Pakalniškis, anūkas inž. A. Vilimas, jn., su žmona Gražina, anūkė V. Vilimaitė, gimnazijos mokytoja, anūkas inž. V. Pakalniškis, jn., ir jauniausias anūkas R. Pakalniškis, inžinerijos studentas. Šv. Mišias atnašavo prel. J. Tadarauskas. Pamoksle jis džiaugėsi ilga sukaktuvininkų vedybine santuoka, linkėdamas sulaukti deimantinės sukakties. Per pamaldas giedojo sol. Irena Černienė, akompanuojama p-lės Remeikytės. Pobūvis įvyko p.p. Vilimų rezidencijoje Ancasteryje, Ont. Prie puošniai paruošto stalo nuoširdžiai sveikino prel. J. Tadarauskas, įteikdamas Šv. Tėvo palaiminimą, pamiėdamas, kad nuo Hamiltono parapijos įsteigimo tik antra tokia sukaktis. Inž. J. Vilimas, tardamas žodį, įteikė specialų sukaktuvinį medalį, palaimintą popiežiaus, kurį jis pats atvežė iš Romos. Iš Lietuvos sveikino Simo Tamašausko sesuo, vienuolė Skolastika, kuri prisiuntė dvi savo pačios išaustas lietuviškas juostas su įrašais, pritaikytais šiai sukakčiai. Sukaktuvininkai susilaukė daug sveikinimų ir dovanų iš giminių, draugų, pažįstamų iš Kanados ir kitur. P.p. Tamašauskai linksmąją dalį pradėjo valsu, prisimindami savo pirmą valsą Kaune prieš 50 metų. Visi svečiai, gėrėdamiesi p.p. Tamašauskų šeima, praleido malonų vakarą. **Dalyvė**

Elena ir Simas Tamašauskai, atšventę 50 metų vedybinę sukaktį

Nuotr. Br. Liškausko

VAISINGUMO PREMIJA. Tautybių festivalis "Folklore 75" šiemet susilaukė nemažo dėmesio anglikoje vietos spaudoje, kuri pastebėjo aktyvų lietuvių dalyvavimą ir jiems paskirtą premiją už vaisingumą. Pasak dienraščio "The Spectator" VI. 24, festivalį, trukusį dvi dienas Gage Parke, aplankė apie 60.000 asmenų. Korespondentas Stan McNeile rašė: "Dviejų dienų renginys prasidėjo šeštadienį gražaus stiliaus spalvingu paradu į Gage Parką ir apeiginiu politinių veikėjų bei žymūnų apžiūrėjimu... Visi jie buvo karališkai priimti Liucijos Skripkutės, lietuvių bendruomenės pirmininkės ir oficialios "Folklore 75" šeimininkės. Ji sudarė malonią nuotaiką, kai atnešė didelę taurę, padarytą iš karvės rago, pagal senosios savo tėvynės paprotį. O ta tradicija susidarė anomis dienomis, kai ūkininkai neturėjo stiklų ir taurių... Jie išgilindavo ragą, pripildavo midaus (medaus vynas su alkoholiu) ir duodavo susirinkusiems iš eilės gerti. Kiekvienas patraukdavo, palinkėdamas sveikatos kaimynui iš dešinės. Tris kartus sulaukęs savo eilės, imi dairytis pavėsio nusnūsti. Dėlto netenka stebėtis, kad Liucijai buvo paskirta Carling O'Keefe premija — plaketė už vaisingumą. Jai talkino geros pagalbininkės, ypač patrauklioji dukterėčia Rūta Kriaučiūnaitė iš Stoney Creek, kuri dirbo kelias dienas paruošdama kaikuriuos skanumynus pardavimui. Šiemet ji pradės studijuoti slaugymą Mohawk kolegijoje".

Pernai tas pats korespondentas irgi gražiai aprašė tautybių festivalį. Tada jis rašė (1974. VI. 25): "Lietuvių sodyba buvo papuošta rūtų vazomis. Tai Lietuvos augalas, žinomas kaip skaistybės simbolis... Atrodo, kad lietuviai, emigruodami svetur, įsideda rūtų sėklų ir jas pasėja naujame krašte. Liucija Skripkutė, judrioji Hamiltono ir apylinkės Lietuvių Bendruomenės pirmininkė, atrodė žavingai tradiciniuose savo krašto drabužiuose... Atrodė taip žavingai, kad jos dėka buvo paskirta pirmoji premija aprangos klasėje jos grupei". (Anksčiau "TŽ" per klaidą buvo parašyta, kad toji premija buvo laimėta Toronte; turėjo būti — Hamiltone). **N.**

Port Colborne, Ont.

PADĖKA

Nuoširdi mano padėka p. p. Radvilams, Vembriams, Pivoriūnui, Stankevičiui ir Staškevičiams, lankiusiems mane ligoninėje ligos metu, įteikusiems gėles bei dovanas.

J. Rankauskas

PLUMBING and HEATING
J. LISAUSKAS
valdžios pripažintas plomberis, atlieka įvairius vamzdžių ir apšildymo darbus.
Darbas sąžiningas ir nebrangus.
148 Westminster Ave., Toronto
Metro Lic. PH.136. Tel.532-5191

Vienintelis lietuvių bankelis Kanadoje
įsikūręs nuosavuose namuose —
Hamiltono Lietuvių Kredito Kooperatyvas
830 Main Street East, telefonas 544-7125
"TALKA"

Darbo valandos: pirmadieniais - ketvirtadieniais nuo 10 iki 5 val., penktadieniais nuo 10 iki 7 val., šeštadieniais nuo 9 iki 12 val. Liepos - rugpjūčio mėn. ir prieš ilgus savaitgalius šeštadieniais uždaryta.
Nemokama gyvybės ir asm. paskolų drauda.
Nemokamas pilnas čekių patarnavimas.
Kapitalas — virš $6.000.000.

MOKAME UŽ:
depozitus (P.C.A.) 6%
santaupas 7½%
term. depozitus 1 m. 8½%

IMAME UŽ:
asmenines paskolas .. 12%
nekiln. turto pask. 10½%

Mesos ir puikūs dešros gaminiai
Skanėstai kiekvieno skoniui
R. Denninger Ltd.

284 KING STREET E., HAMILTON — 528-8468
740 UPPER JAMES ST., HAMILTON — 389-4113
• GUELPH LINE prie PROSPECT, BURLINGTON — 639-0510
• LLOYD D. JACKSON SQUARE, HAMILTON — 525-9641

REGINA - ALEKSANDRA KAŽEMĖKAITĖ baigė ketverių metų kursą McMaster universitete Hamiltone ir 1975 m. gegužės 31 d. gavo gamtos mokslų ir medicininės priežiūros bakalaurės laipsnį (Bachelor of Science in Nursing)

Geros žinios!!!
Pigiausias persiuntimo būdas!!!
Nei viena bendrovė nesiunčia siuntinių taip pigiai, kaip Intertrade Express Corp.
Dabar jūsų giminės gaus daugiau nei anksčiau
Užsakykite dabar per INTERTRADE EXPRESS CORP.
PIGIAUSIOMIS KAINOMIS GERIAUSIĄ DOVANĄ
Į LIETUVĄ
SPECIALIUS RUBLIŲ PAŽYMĖJIMUS
INTERTRADE EXPRESS CORP. jums pirmiau patarė ir jūsų giminės su tuo sutiko
Su specialiais rublių pažymėjimais jūsų giminės galės nusipirkti ką tik nori už dalį reguliarios kainos. Tai lyg kad nueitum į krautuvę su $100 ir gautum $200 ar $300 vertės prekių ar net daugiau.
Intertrade Express Corp. mielai gali atsiųsti įrodymus visai nemokamai.
Specialūs rublių pažymėjimai gali būti iškeičiami į pinigus, t.y. į reguliarius rublius augščiausia verte.
PILNAI GARANTUOTA GREIČIAUSIAS PRISTATYMAS
Pristatoma per 3 savaites
Mokama už specialų rublį $2.70
ŠI KAINA APIMA VISKĄ — JOKIŲ KITŲ MOKĖJIMŲ
PRAŠYKITE MŪSŲ NEMOKAMŲ ILIUSTRUOTŲ KATALOGŲ
Užsakykite dabar tik per INTERTRADE EXPRESS CORP.
125 East 23rd. St., Fifth floor
New York, N.Y. 10010, USA
Telefonas 982-1530

Labai svarbu!
Automobiliai
Pigiausiomis kainomis
Garantuotas skubiausias pristatymas.
Prašome rinktis iš šių naujų modelių:

"ŽIGULIS" VAZ 2101 $3785.00
Naujausias pagerintas Eksportinis modelis "ŽIGULIS" VAZ 2103 $4335.50
Station Wagon "ŽIGULIS" VAZ 2102 $4168.75
Eksportinis modelis "MOSKVIČIUS"412IE $3835.00
"MOSKVIČIUS"408IE $3526.75
Station Wagon "MOSKVIČIUS"426IE $4002.00
Station Wagon "MOSKVIČIUS"427IE $4293.75
Naujas, pagerintas "ZAPOROŽEC" ZAZ 968 AE $2751.00

Visos kainos JAV doleriais

Prašykite mūsų specialių biuletenių su automobilių ir apartamentų iliustracijomis.
VARTOTI DRABUŽIAI
Svarbu žinoti lankytojams iš Sovietų Sąjungos.
Prašykite mūsų specialių biuletenių
Mes turime 26 metų patyrimą ir daug tūkstančių patenkintų klientų.

LIETUVIAI PASAULYJE

J. A. Valstybės

PENKTOJI LIETUVIŲ TAUTINIŲ ŠOKIŲ ŠVENTĖ įvyks 1976 m. rugsėjo 5 d. Tarptautiniame Čikagos Amfiteatre, šventės pobūvis su pietumis ir šokiais — dviejose McCormic rūmų salėse. Dalyvauti jau užsiregistravo 44 jaunimo šokių vienetai, 29 jaunių vienetai ir 30 mokyklinių vaikų vienetų iš JAV bei Kanados. Dalyvių sąrašą papildo "Nemuno" šokėjai iš Brazilijos ir tautinių šokių grupė iš Venecuelos, vadovaujama Aurelijos Žalnieriūnaitės - Ross. Šventės rengėjų komitetą sudaro: pirm. Bronius Juodelis, vicepirm. Sofija Džiugienė, programos vadovė Galina Gobienė, sekr. Aldona Rauchienė, ižd. Genė Remeikienė, teisinis patarėjas Povilas Žumbakis, patarėjas Algis Modestas, programos pagalbininkė Vanda Stankienė, pranešėja Julija Cijūnėlienė, dekoratorius dail. Jurgis Daugvila ir administracinis pagalbininkas Antanas Rauchas. Lėšų telkimu rūpinasi atskiras komitetas: pirm. dr. D. Giedraitis, vicepirm. dr. F. V. Kaunas, V. Lapienė, N. Vengrienė, dr. G. Balukas, J. G. Evans, dr. A. Paulius ir dr. A. Razma. Bus stengiamasi šventėje dalyvaujančioms šokėjų grupėms padengti pusę jų kelionės išlaidų.

PEDAGOGINIS LITUANISTIKOS INSTITUTAS Čikagoje mokslo metus užbaigė birželio 14 d. su 33 jį lankiusiais studentais. Neakivaizdinio skyriaus direktoriaus I. Serapino pranešimu, šis skyrius turėjo 41 studentą: 16 iš JAV, 20 iš Kanados ir 5 iš Australijos. Institutą baigė 8 studentai — O. Barškelytė, P. Kisielius, A. Laurušonytė, R. Maciejauskaitė, V. Musonytė, V. Olšauskas, Gr. Reinytė ir L. Stončiūtė. Baigusius sveikino PLI rektorius dr. P. Jonikas, o pažymėjimus įteikė direktorius A. Dundulis.

LIETUVIŲ ŽURNALISTŲ SĄJUNGOS valdyba savo posėdyje Čikagoje nariais priėmė Lietuvių Radijo Forumo vadovą inž. A. Rudį ir "Draugo" sporto skyriaus red. V. Grybauską. Posėdyje taipgi nutarta surengti sekantį rudenį lietuvių spaudos teismą, kuriame kaltintojais būtų jaunimo atstovai, gynėjais — teisininkai bei kiti specialistai. Čikagos Jaunimo Centre rengiamose vakaronėse bus stengiamasi gvildenti jaunimo pažiūras į lietuvišką spaudą.

MUZ. ALOYZO JURGUČIO šeimos išleidimu iš okupuotos Lietuvos bei jos atvykimu į JAV rūpinasi specialus komitetas, kurį sudaro: pirm. Simas Kudirka, sekr. adv. P. Žumbakis, garbės narys vysk. V. Brizgys, nariai — Lietuvių Moterų Federacijos pirm. I. Banaitienė, sol. St. Baras, kun. J. Borevičius, SJ, JAV LB krašto valdybos vicepirm. S. A. Gečas, Lietuvių Žurnalistų Sąjungos vicepirm. J. Janušaitis, lietuvių radijo valandėlės Niujorke pranešėja D. Kezienė, Ateitininkų Federacijos vadas dr. P. Kisielius, Klevelando miesto pareigūnas R. Kudukis, JAV LB atstovas dr. L. K. Leonas, Lietuvių Moterų Federacijos Čikagos skyriaus pirm. M. Marcinkienė, BATUNo pirm. K. Miklas, kun. K. Pugevičius, JAV Lietuvių Fondo pirm. dr. A. Razma, senatorius F. Savickas, prof. dr. J. Stukas, evangelikų "Tėviškės" parapijos klebonas kun. A. Trakis, dr. J. Valaitis, Vl. Vijeikis, buvusi Baltiečių Moterų Sąjungos pirm. R. Žymantaitė. Komiteto adresas: 7 South Dearborn, Suite 1524, Chicago, Ill. 60603, USA. Visos ligšiolinės pastangos gauti išvykimo vizą Marijai Jurgutienei ir dukrai Dainai nebuvo sėkmingos, nors žygiai daromi abiejose geležinės uždangos pusėse.

DIENRAŠTIS "THE MIAMI NEWS" birželio 19 d. paskelbė V. Semaškos reakciją į valstybės sekr. H. Kissingerio užmačias įteisinti sovietinę Baltijos kraštų okupaciją. Jis primena JAV atstovų rūmų komiteto 1953-54 m. padarytą sprendimą, pasmerkusį Sovietų Sąjungos invaziją į Baltijos respublikas kaip atvirą agresiją. V. Semaška taipgi pabrėžia neseniai praėjusį šio kongreso nutarimo dvidešimtmetį, lietuvių kilmės amerikiečių JAV rengiamus trėmimų Sibiran minėjimus.

PROF. DR. JANINĄ RĖKLAITIENĘ Illinois universitetas išrinko į savo senatą. Senato nariais iš 650 profesorių išrinkti tik 42. Universitete ji dėsto lietuvių kalbą.

UBA-BATUNo METINĖJE KONFERENCIJOJE vykdomuoju pirmininku jau septintai kadencijai buvo išrinktas Kęstutis K. Miklas. BATUNo prezidento pareigos rotacine tvarka teko estams. Jas perėmė estė Mari Linnamaa. Viceprezidentais išrinkti Elena Kulber - Kulbokienė ir latvė Ints Rupners, iždininku — estas Theodor Lemba, sekretore — latvė Vija Siksna.

Brazilija

SAO PAULO VENGRŲ KOLONIJOS užprašytos Mišios už a.a. kardinolą J. Mindszenty buvo atlaikytos Šv. Juozapo parapijoje, kurios šventove kartą į mėnesį naudojasi ir vengrai. Pamaldose lietuviai ir vengrai dalyvavo su savo tautinėmis vėliavomis. Pamokslą apie velionį ir Katalikų Bendrijos kankinius pasakė vysk. Angelico Bernardino. Mišiomis a.a. kardinolas J. Mindszenty buvo prisimintas ir Sao Paulo katedroje. Lietuviams ten atstovavo Šv. Kazimiero parapijos klebonas kun. P. Daukintis.

LIETUVIŲ KATALIKŲ BENDRUOMENĖS choras Sao Paulo mieste surengė specialias vaišes gimtadienį šventusiam prel. Pijui Ragažinskui. Sekančiais metais choras minės savo 40 metų veiklos sukaktį, o prel. P. Ragažinskas — Brazilijoje praleistą keturiasdešimtmetį, kurio 35 metai buvo skirti klebonavimui.

SAO PAULO VALSTIJOS SEIMAS paminėjo vergijos Brazilijoje panaikinimo 87 metų sukaktį. Šia proga sovietinę Lietuvos, Latvijos ir Estijos vergiją seimo nariams priminė jo atstovė Dulce Salles Cunlia Braga, Sao Paulo baltiečių komiteto pirmininkė. Lietuvių atstovėmis šiame minėjime buvo Kristina Valavičiūtė ir Silvanija Aradzenkaitė, pasipuošusios tautiniais drabužiais. Jas lydėjo Janina Valavičienė.

Argentina

BIRUTĖS DRAUGIJOS NAMUOSE naują tautinių šokių grupę suorganizavo Luis Lemberis, buvęs Lietuvių Centro šokių mokytojas. Repeticijos vyksta kiekvieną šeštadienį. Tautinius drabužius tikimasi įsigyti už parduodamas lietuviškas lėles, kurios taip pat gaminamos birutiečių namuose. A. Mikelionienė tautinių drabužių fondui paaukojo kelias savo išaustas tautines juostas.

DVISAVAITRAŠTIS "LAIKAS" savo metinę šventę rugpjūčio 17 d. jungia su augštąja moksla baigusių Buenos Aires lietuvių jaunuolių pagerbimu. Jų sąrašą jau sudaro "Laiko" redakcija.

Australija

SIBIRINIŲ TRĖMIMŲ MINĖJIMĄ Adelaidėje birželio 8 d. surengė P. Australijos baltiečių taryba Town Hall salėje. Žuvusieji tremtiniai prieš minėjimą buvo pagerbti vainiko padėjimu prie kariams skirto paminklo North Terrace. Pagrindinį žodį minėjime federacinės opozicijos vardu tarė P. Australijos senatorius Young. Išryškinęs Baltijos valstybių tragediją, jis ragino baltiečių jaunimą saugoti savo kultūrą bei tradicijas ir žadėjo atšaukti Australijos darbiečių vyriausybės gėdingą Pabaltijo atidavimą Sovietų Sąjungai. kai valdžion vėl grįš dabartinė opozicija. Meninę dalį atliko G. Vasiliauskienės diriguojamas "Lituania" choras, estų vyrų choras su vadovu L. Harma ir latvių mišrus choras, vadovaujamas K. Swenne. Federacinei Australijos vyriausybei šiame minėjime atstovavo sen. Davidson, P. Australijos senatui — liberalas dr. Tonkins. Svečių eilėse buvo 5 Adelaidę bei jos apylinkes sudarančių savivaldybių burmistrai. Minėjimui vadovavo ir įvadą padarė dabartinis baltiečių pirm. latvis dr. I. V. Ozols. Vaišes svečiams ir programos atlikėjams surengė Baltiečių Moterų Sąjunga.

TALENTŲ POPIETĘ Melburne suorganizavo ALB krašto valdybos narys jaunimo reikalams V. Juška. Jos pelnas buvo skirtas III PLJ Kongresui. Birutės Prašmutaitės vadovaujamą programą atliko: pianistė Z. Prašmutaitė, išraiškos šokėja E. Klupšaitė, jaunųjų dainininkų Virginijos ir Arūno Bruožiukų duetas, balerina A. Vaičaitytė, instrumentalistų trijulė — gitaristas T. Baltutis, pianistė D. Muceniekaitė ir būgninkas R. Baltutis. Bene didžiausio dėmesio susilaukė neseniai sudarytas vyresnio amžiaus mergaičių septetas — A. ir R. Juškaitės, B. ir Z. Prašmutaitės, A. Tamošiūnaitė, B. Šaulytė ir R. Šidlauskaitė. Jų repertuare — pramoginės dainos. Popietė užbaigta filmu "Jaunoji lietuvaitė", kuris jau buvo rodytas 1972 m. Lietuvių Dienų jaunimo talentų koncerte Sydnėjuje.

Britanija

BALTIEČIŲ TARYBOS surengtas skaudžių birželio trėmimų minėjimas įvyko Londono ukrainiečių salėje birželio 14 d. Latvė M. Zarina minėjimo pirmininku pakvietė Britų Sąjungos Europos Laisvei vadovą D. Martin. Pranešimą apie birželio įvykius padarė latvis Janis Sapietis. Minėjimą užbaigė esčių choras su savo dirigentu A. Jerums.

Švedija

BALTIEČIŲ INSTITUTAS STOCKHOLME III baltietiškųjų studijų konferenciją surengė birželio 13-16 d.d. Haesselby pily. Oficialiame konferencijos atidaryme "Grand Hotel" viešbučio salėje dalyvavo ir Švedijos premjeras Olav Palme su valdžios atstovais. Stockholmo rotušę ir tiltą, vedantį į karališkuosius rūmus, pirmą kartą Baltijos kraštų okupacijos istorijoje papuošė Lietuvos, Latvijos ir Estijos vėliavos. Paskaitininkų tarpe buvo trys lietuviai — dr. A. Gerutis iš Šveicarijos, dr. V. Vardys ir dr. R. Misiūnas iš JAV. Baltiečių Institute lietuvių nuolatinis atstovas yra lektorius dr. Juozas Lingis.

Vokietija

VASAROS STOVYKLA lietuviškų ir mišrių šeimų vaikams nuo 8 iki 13 metų amžiaus bus Romuvoje, Vasario 16 gimnazijoje, liepos 13 — rugpjūčio 3 d.d. Stovyklavimo savaitinis mokestis — po 50 DM už vaiką. Stovyklautojai bus mokomi lietuvių kalbos, dainų, šokių, supažindinami su gimtuoju tėvų kraštu. Vaikus šiai stovyklai telkia VLB apylinkių pirmininkai, katalikų ir ev. liuteronų kunigai, o ja rūpinasi VLB krašto valdyba.

Užkalinėti pinučiai arba "Antsnukis"

Prancūzų profesoriaus romanas apie kalėjimo dienas okupuotoje Lietuvoje

V. A. JONYNAS

"... Aš jums papasakosiu apie žmones, ant kurių nukrito kraštutinių reikalavimų ir visuotinių sprendimų dangus". Šiais žodžiais, kuriuos taria toks akademinis džiuvėsėlis, Šiaurės Amerikos profesorius, pradedama Algirdo Landsbergio drama "Penki stulpai turgaus aikštėje". Tai vienintelis lietuvių veikalas, prasisprausdęs į JAV sceną, kuris vaizduoja partizanų kovas ir kuriame niekur neminimas Lietuvos vardas.

Šiais žodžiais galėtų prasidėti ir kito profesoriaus, šįkart nefiktyvaus, bet gyvo ir kūrybingo, Georges Matoré romanas "La muselière", kuriame nesibaiminama minėti Lietuvos ir jos vietovardžių, minėti tikrų faktų. Tik veikėjų pavardės, dėl suprantamų priežasčių, sąmoningai sukaitaliotos. Ataustas autobiografiniais duomenimis, romanas vaizduoja įkalbinto pasilikti Lietuvoje pirmosios rusų okupacijos metu prancūzų architekto klajones po Šiaulių, Kauno ir Saugumo vienutes. Autorius susiduria su brutalia komunistine tikrove, "užgriuvus kraštutinių reikalavimų dangui", nors paskutinėje dalyje atskleidžiamas ir vokietmečio anarchijos bei sulaukėjimo vaizdas.

* * *

Romano pavadinimas keistokas. Nelabai patrauklus—"Antsnukis". Gal su didelėm išlygom ir galima būtų jį interpretuoti perkeltine prasme kaip autoriaus ryžtą kalbėti vardu nutildytųjų, kurių sielvartą ir gėlą laisvasis pasaulis linkęs ignoruoti. Visdėlto žodis "antsnukis" kažkaip sukelia vaizduotėje nepatikimą gaivalą, nuo kurio visuomenė turi pilną teisę saugotis.

Laimei, kaip paaiškėja iš gausių užuominų, G. Matoré žodžiui "muselière" suteikia kitą prasmę. Nepažįstamą, nesurandamą Larousse, Robert, Littré žodynuose, gal vien todėl, kad tokių dalykų Vakarų pasaulyje dar nesama. Taip praminė celės draugai, kur buvo kalinamas autorius, tarybinį išradimą — lentgalių gremėzdą, įkypą langinę priešais pinučius, kuriuos įtaisė NKVD visuose kalėjimuose, idant kaliniai neregėtų, kas dedasi gatvėj ar priešais stovinčiuose pastatuose. Ir tikrai toji įžambinė plokštė simbolizuoja Sovietijos buitį, kur taip stengiamasi laikyti žmones atskirtus nuo pasaulio, propagandinėj troškumoj, be gryno oro gūsio ir šviesos.

* * *

Nelengva sukurti literatūrinį veikalą, kurio turinį sudaro šiurpūs išgyvenimai, patirti tardymo kambariuose, kalėjimų vienutėse. Gyvenant nežinia. Krečiamam slogių sapnų. Tąsomam alkio. Alinamam praeities reginių karuselės bei drumsto minčių jovalo. Rašytojui pernelyg pavojinga pasitenkinti linijiniu, durstytiniu įvykių registravimu. Georges Matoré aiškiai galinėjosi su grėsme nusmukdyti kūrinį iki reportažinio lygio. Jis tačiau pasirinko sudėtingesnį — rekonstrukcijos kelią.

Savaime suprantama, kad pasirinktoji tema neišvengiamai primena kitus "kalėjiminius" veikalus, kaip Arthur Koestler "Darkness at Noon" arba "Spanish Testament". Taip pat Solženicino knygas. Ar pastarojo pavyzdys buvo autoriui paskata, sunku atsakyti.

Mums Matoré knyga išskirtinai brangi daugeliu atžvilgių. Visų pirma tuo, kad joje vaizduojama sovietų invazija Lietuvoj. Taip sakant, pirmasis sovietinės ekspansijos Europoj tarpsnis. "La muselière" vaizdžiai, dokumentuotai, gyvai pavaizduoja kaip be jokios atodairos viską triušinantis sovietinės sistemos volas žlugdė pažengusių Pabaltijo valstybių ūkį ir demokratines laisves. Beveik neišvengiama tokiu atveju "stalčinė" romano kompozicija — kiekvienas vienutės įnamis pasipasakoja anksčiau ar vėliau savo nelaimę ir tuo būdu atkuria tų rūsčiųjų dienų panoramą. Kaitaliodamas pasakojimo planus, laisvai operuodamas pasąmonės sriauto technika ir šmaikščiai įterpdamas kurią nors kalėjimo tikrovės vinjetę, autorius sukuria spalvingą, niuansuotą "petit-point" audinį, turtingą savo faktūra, prašokantį savo verte daugelį panašaus pobūdžio kūrinių. Pažintine prasme mums tai itin brangus kūrinys, nes tai reti liudijimai kitataučio, išgyvenusio Pabaltijo respublikų tragediją.

Šalia tos pažintinės, istorinės vertės (tai objektyvi knyga, rekomenduotina svetimtaučiams) yra kitas aspektas. G. Matoré parinko savo veikalui antrą, paaiškinamąją antraštę — "Un détenu écoute et rêve" (kalinys klausosi ir svajoja), iškeldamas jo psichologinę dimensiją.

* * *

Gyvenimo universitetas, kuriuo buvo autoriui nykimas būsimų mirtininkų draugėje, privertė jį persijoti praeitį, įsisvajoti ir įsiklausyti į save ir kitus. Tas įsiklausymas atskleidžia mums patrauklią asmenybę, kurios seniai ilgėjomės — lietuvių tautos draugą. Prisipažinkim, kad mes esame pernelyg duosnūs, kai žmones taip vadinam. Tą vardą priskiriam neretai kokiam "putų plakėjui" politikieriui, gal nepagalvodami, kaip nelengva svetimtaučiui įaugti į Lietuvą, pamilti jos ūkanotas lygumas, lėtą upių tekėjimą ir lėtą žmogų. Teisingiau, žmogų visų pirma, nes visa kita ateina savaime.

Georges Matoré asmenyje turim tokį nelauktą atvejį. Jo simpatijos Lietuvai prabyla be retorikos, be gerinimosi, natūraliai. Nerasim jo knygoj aistrių frazių apie gamtos grožį, pajūrio smiltį ar šventų ąžuolų pavėsį. Veikiau kankinančiu ryškumu jam įsirėžė Švenčionėlių ežerų vikšrynė, jos nendrynai, lengvas rūkas virš kūdrų. Arba svaigus ūkas grybaujant. Nerasim ten nei dirbtinių intarpų, aptariančių mūsų kalbos senatvę ar poetines liaudies dainų gelmes. Autorius viską mato savom akim. Netaip, kaip mums patiktų.

Kartais jis duoda suprasti, kad ligšiol dar netikėjęs, jog mes esame savita tauta. Bent rasine prasme. "O tie nežymiai išsišokę Aldonos skruostų kauburėliai, iš kur jie atkeliavę, jei ne iš kokio mongoliško protėvio?" — sako jis, kalbėdamas apie savo sužadėtinę. Bet jis žino, kad lietuviai nekenčia būti vadinami slavais. Jis gerbia jų įsitikinimus, jų gyvenimo būdą, elgesio kodeksus. Sutiktų vienutėje įvairiausių luomų atstovų margybė sudaro autoriui progą dar geriau pažinti tuos žmones be sekmadieninių apdarų, be saulės akinių. "Kai aš paskutinę ten dieną plėšiau su jais kalėjimo koridoriuje LIETUVA, TĖVYNE MŪSŲ, jaučiausi kaip vienas jų (genties)" — rašo jis vienoj pastraipoj. Nuostabi, tarp kitko, tai scena. Lietuviška, kai pagalvoji, savo nelogiškumu, neracionalumu. Paliktam be apsaugos kalėjime kaliniai išmala ąžuoliniais suolais duris. Triukšmas, bildesys, lakstymas laiptais, koridoriais, baisi įtampa, nes dar gatvėse šmėkščioja ginkluoti rusai. Ir štai tame triukšme staiga kažkur gimnazistės užtraukia himną. Tyla. Visi nuščiūva, ir vilnija giesmė.

* * *

Bet ne tos dramatiškos vietos atskleidžia autoriaus palankumą lietuviams. Jį, kaip prancūzą ir dėstytoją Lietuvos institutuose, net pačiame kalėjime, kur buvo reiškiama visokia pagarba, galėjo skatinti pagunda pasikelti į puikybę, nes jis šiaip ar taip buvo atvykęs "franciser les sauvages". Su pašaipos gaidele galėjo išsitarti apie vieną ar kitą "provincišką" mūsų gyvenimo reiškinį. Knyga tačiau alsuoja neslepiama pagarba žengiančios savo keliu jaunos respublikos žmonėms. "Aš išmokau gerbti šiuos žmones, kartais kiek šaltokus, dažnai užsispyrusius, bet taktiškus, drąsius, sveikai protaujančius".

Jį stebino suimtųjų noras visais būdais palaikyti švarą, jų solidarumas, imlumas mokantis kalbos. Kauno kalėjime jis ir Rosenblatas (tarp kitko labai patraukli asmenybė, pareiškianti daug teisingų pastabų apie žydų bendruomenės polinkius užsitverti getuose) buvo suorganizavę prancūzų ir rusų kalbos kurselius. Taip pat bado streiką. Ir vėl autorius su nuostaba aprašo sueigos rimtį, drausmingumą, lietuvių sugebėjimus organizuotis, tvarkytis. Prisimindamas savo ir kitų meilės nuotykėlius, pagrindinis veikėjas keliais potepiais vaizduoja glamonėtąsias Denise, Andrée, Hankas, Onutes, Steputes, Paulinas. Jo nuomone, lietuviai, gink Die, ne šventuolėliai, bet

Georges Matoré, romano "Antsnukis" autorius

aplamai drovūs. Tačiau jų elgesys kur kas laisvesnis, negu Prancūzijoj. Bet čia pat pastebi, kad visuomenė žymiai sveikiau, atviriau, be veidmainystės žvelgia į besimylinčių santykius. "Kai sakoma apie įsimylėjusius, kad jie "flirtuoja" (lietuviškai tekste), kiekvienam leistina vaizduotis kas patinka, bet tai nereiškia, kad ta porelė būtų "socialiai ar moraliai engiama".

Daugybė tokių dygsnelių įgalina pajusti, kad autorius buvo susigyvenęs, kaip retas kuris, su anuometine studentija, irstęsis jos šokių vakarėliuose ir baidarių iškylose (tik dabar prisimeni, kaip tas sportas buvo tąsyk populiarus), įsijungęs į inteligentijos gyvenimą. Nors G. Matoré privalėjo sukeisti pavardes, atidesnis vyresnės kartos skaitytojas lengvai iššifruos kaikuriuos asmenis. O tame "užtinkavime" pasitaiko spragų. Taip pvz. vietoj vietoj Matoré mini "mon ami Venclova". Vėliau tekste kalbama apie Kazlą.

* * *

Kaip minėjom, autorius operuoja keliais pasakojimų planais. Nuo pat pirmų žingsnių kameroj kalinys suvokia, kaip svarbu pasikinkyti atmintį. Kitaip jis palūžtų toj kafkiškoj situacijoj. Vaikystės ir jaunystės prisiminimų skeveldros susiraizgo pynėn su įspūdžiais iš kareiviavimo dienų Maroke, kelionių po Italiją bei Ispaniją. Itin įspūdingas, spalvingas epizodėlis, kuriame vaizduojamas pilietinis karas Granadoj. Tenka pripažinti, kad skaitytoją iš pradžių kiek vargina ta montažinė, plyksinti vaizdų griūtis. Neatsitiktinai knygos aplanke minima, kad autoriui nėra svetima kino technika — yra sukūręs filmą apie abstraktųjį meną. (B. d.)

Kanados parlamento baltiečių vakarui ruošti komiteto narių dalis. Iš kairės: sen. P. Yuzyk, atstovas dr. St. Haidasz, atstovas W. K. Robinson, sen. C. W. Carter, lietuvių atstovas inž. J. V. Danys, atstovas J. Epp

Senatoriaus žodis lietuvių parodoje

Kanados senatoriaus C. W. Carter kalba, pasakyta lietuvių tautodailės parodos atidarymo proga Otavoje

Š. m. birželio 14-26 d.d. valstybinio Kanados archyvo parodų salėje Otavoje vietos lietuvių pastangomis buvo surengta montrealiečių sambūrio "Vaivorykštė" kūrinių paroda. Atidarymo iškilmėje sen. C. W. Carter pasakė kalbą, kurios didžiąją dalį čia spausdiname. Senatorius yra kilęs iš Newfoundland provincijos ir palaiko glaudžius ryšius su lietuviais. RED.

(...) Man tai dvigubas džiaugsmas, nes aš domiuosiu menu ir esu atvykęs iš provincijos, kuri per 500 metų žvelgė į Europą. Mūsų protėviai atvyko iš Europos, iš britų salų ir Britanijos. Jie įsikūrė mažoje izoliuotoje bendruomenėje, kur atsinešti papročiai ir tradicijos buvo izoliuoti nuo išorinio pasaulio. Visa tai liko nepakeista kelis šimtus metų. Artimiau pažvelgus atrodo, kad mano žmonių kultūra turi daug bendro su baltiečiais ir kitais šiaurinės Europos žmonėmis, k u r i ų nepaveikė sparti pramonė. (...)

Kultūra artimai santykiauja su menu, kuris turi daug formų. Keletą jų paminėsiu: muzika, dailė, skulptūra. Meną galima paskirstyti į keletą grupių. Yra primityvus menas, liaudies menas ir populiarusis menas, kuris skiriasi nuo profesijonalų meno. Pastarasis yra labiau formalus, stilizuotas, pagal tam tikrą formą ar grupę, paisantis įvairių profesinių srovių bei mokytojų stilių ir nuostatų.

Liaudies menas auga iš šaknų. Jis vystosi iš gyvenimo, patyrimo ir įgudimo paprastų žmonių, kurie juk ir sudaro kiekvienos tautos nugarkaulį. Tai yra labai svarbu, nes jis išreiškia sielą ir pačią bendruomenės ar tų žmonių dvasią, kurie tai išlaiko ir perduoda iš vienos kartos į kitą savo tradicijomis, savo menais ir įgūdžiais.

Iš tikrųjų mažiau formalus už modernų meną, tačiau šioje parodoje, kaip matome, yra augšto laipsnio profesionalizmo, augštos kokybės rodinių. Panelė Lukoševičiūtė nusakė šiuos rodinius ir projektus, tad mažai belieka kas pasakyti. Tačiau aš norėčiau pažymėti, kad šie rodiniai atstovauja seniausiai Europos kultūrai, kuri nusitęsia į per 2.500 metų praeitį. Lietuva, su 3.130.000 gyventoju pagal 1970 metų surašymą, visuomet labai domėjosi visų rūšiu kultūriniu gyvenimu. Tai parodo jų 23.000 viešų bibliotekų tinklas, didelis skaičius muzėju, mėgėjų kultūrinių centrų, teatru, kino teatrų.

Vilniaus d a i l ė s mokykla, isteigta 1866 m., turėjo stiprią ir realią itaką dailiojo Lietuvos meno raidai. Dabartinė Lietuvos dailė laimėjo tarptautinį pripažinimą.

Liaudies menas apima daug kategorijų, įskaitant liaudies architektūrą, medžio drožinius bei raižinius, tekstilę, keramiką, namų apyvokos įrankius, papuošalus, skrynias ir žaislus. Daugelis tų grupių čia yra atstovaujamos.

Jūs pastebėsite programose, kad čia daugiausia rodoma tekstilė ir austos medžiagos. Tai įgalina įvairumą bei dekoratyvumą ir labai įvairią techniką. Todėl ši liaudies meno sritis yra populiariausia kiekvienoje tautoje. Taip yra ir mano provincijoje, ne tik Lietuvoje. Newfoundlandijos naujakuriai atvyko su įgūdžiais iš Europos kraštų. Dar 19 amžiuje Newfoundlandijos moterys audė ir verpė reikalingas medžiagas drabužiams ir baldams. Verpė su rite arba rateliu. Rankinės staklės buvo naudojamos audimui. Siūlai buvo gaminami iš linų, kanapių, vilnos. Medvilnė pradėta naudoti nuo vidurio šimtmečio.

Audiniai buvo gaminami lygūs, raštuoti ir spalvoti. Lygūs lininiai audeklai buvo naudojami paklodėms, pagalvėms, rankšluosčiams, s t a l t i e sėms. Raštus sudarydavo naudodamos keletą juostelių, kurios nustatydavo apmatų ir ataudų susikryžiavimą. Šviesesni ir net keliu spalvų audeklai buvo audžiami moterų drabužiams, lovatiesėms, kilimams, balno kilimui ir t.t. Raštai buvo parenkami iš geometrinių formų, kvadratų, žvaigždžių, kryželių ir iš stilizuotų augalų: tulpių, lelijų, eglučių, lapų ir t.t., bet rečiau gyvulių siluetų.

Kiekvienas audinys pagal paskirtį buvo audžiamas skirtingu raštu, kuris retai buvo naudojamas kitos paskirties audiniam. Labiausiai ornamentuoti raštai buvo naudojami juostoms, prijuostėms, kiklikams, sijonams. Lietuvoje ir kituose Europos kraštuose buvo audžiami panašūs audiniai. Juostos buvo dažnai minimos liaudies dainose, legendose, o jų likučiai rasti iš priešistorinių laikų. Juostas duodavo dovanų, ypač vestuvių metu. Jos buvo plačiai naudojamos. Juostos buvo audžiamos įvairaus pločio ir ilgio, naudojant skirtingas rankines stakles ar kitokius audimo prietaisus.

Raštai buvo dažniausiai geometriniai ar botaniniai, simetriški į vidų. Juostų kraštuose buvo daromi spalvoti krašteliai. Tautiniai moterų drabužiai — sijonai, kiklikai, juostos, liemenės būdavo ypatingai šviesių raštų. Skirtingų sričių drabužiai skyrėsi spalvomis ir jų kombinacijomis bei stiliumi.

Šiuo atžvilgiu lietuvių liaudies menas skiriasi nuo mano provincijos, nes mano žmonės neturėjo tradicijos nešioti specialius drabužius. Kitais atžvilgiais mūsų liaudies menas yra labai panašus. Pavyzdžiui, mezginiai yra mezgami su virbalais arba kabliukais ir naudojami įvairiai aprangai — pirštinėms, kojinėms, kakliniams, megztiniams, o dabar — bliuzėms ir sijonams.

Vilnas naudojo stipriems ir šiltiems mezginiams, o linus ir medvilnę — įvairiem lengviem drabužiam. Anksčiau buvo naudojami siūlai tik natūralių spalvų — balti, pilki, rudi ir juodi. Vėliau buvo naudojami įvairių spalvų. Mezginiams raštai buvo parenkami iš mažesnių audimo raštų. Rankšluosčių bei skarelių ar staltiesių kutai buvo užbaigiami įvairiais mezginėliais. Vėliau nusistovėjo įvairios kilpos, sudarydamos permatomą raštą. Kaikurie mezginiai buvo specialiai naudojami baldams užtengti.

Visų čia susirinkusių vardu noriu išreikšti padėką Kanados lietuvių bendruomenei Otavoje, lietuvaitėms Montrealyje ir Otavoje, Otavos Liaudies Meno Tarybai už šios parodos rėmimą ir pasveikinti už tokios augštos kokybės rodinius.

Globodami šiuos darbus, jie ne tik išlaiko meną, įgūdžius ir jų senolių tradicijas, bet ir išsaugoja ryšius su praeitimi, perteikia ją būsimoms kartoms. Be to, jie labai praturtina Kanados kultūrą. (...)

Viešėdami Čikagoje,
neužmirškite aplankyti **N. ir J. VAZNELIŲ**
GIFTS INTERNATIONAL INC.
2501 W 71st STREET, CHICAGO, ILL. 60629
Telefonas 471-1424
Čia gausite lietuviškų knygų, plokštelių, odos, medžio dirbinių.
Ypač didelis gintaro išdirbinių pasirinkimas.

KULTŪRINĖJE VEIKLOJE

LOS ANGELES JAUNIMO ANSAMBLIS, vadovaujamas Onos Razutienės, savo šventę pradėjo kompozitorių G. Gudauskienės, A. Raudonikio, J. Švedo dainomis. Kompoz. Br. Budriūnas pats dirigavo, atrodo, šiam ansambliui specialiai sukurtą dainą "Šiandien mūsų šventė", kurios teksto autorius yra Vytė Nemunėlis (Bern. Brazdžionis). Pirmąją koncerto dalį užbaigė net trys šokėjų grupės — vyresniųjų, jaunių ir vaikų, atlikusios Suktinį, Kepurinę, Gyvatarą ir Kalvelį bendrais ar atskirais pasirodymais. Iš tautinių šokių išsiskyrė galbūt be reikalo programon įjungtas vienos solistės "Havajų šokis". Visą antrąją programos dalį užpildė "Lietuviškos vestuvės", kurios jau buvo vaidintos per Užgavėnes Šv. Kazimiero parapijos salėje. Pagrindinius vaidmenis atliko: tėvo — V. Bandžiulis, motinos — A. Kliorytė, jaunosios — I. Bužėnaitė, jaunojo — T. Stančikas, piršlio — A. Tumas. Vaidinimo masinėse scenose dalyvavo visas ansamblis — ir šokėjai, ir dainininkai. Muzikinį foną šioje šventėje sudarė Latvalos orkestras, pianistė O. Barauskienė ir akordeonistas R. Polikaitis. Švente jie pradėjo Br. Budriūno maršu "Ei, jaunyte". Jaunimo pastangomis džiaugėsi apie 600 žiūrovų, susirinkusių veteranų salėje. Baigminį žodį tarė LB Vakarų apygardos pirm. J. Činga.

ČIKAGOS LIETUVIAI su pedagogo Petro Maldeikio parašyta monografija "Mykolas Krupavičius" susipažino specialioje Jaunimo Centro vakaronėje. Kadangi monografiją yra išleidusi Lietuvių Krikščionių Demokratų Sąjunga, pirmasis žodį tarė jos centro valdybos pirm. Vladas Šoliūnas, pasveikindamas susirinkusius ir vakaronės vadovu pakviesdamas Juozą Končių. Apie prel. M. Krupavičių, monografiją ir jos autorių kalbėjo kun. dr. J. Prunskis. Ypač įdomus buvo studentės Emilijos Pakštaitės žvilgsnis jaunimo akimis į didįjį mūsų politiką bei valstybininką. Remdamasi monografija, ji teigė, kad prel. M. Krupavičiaus mintys artimos ir mūsų jaunimui, nes jis visada buvo jaunas savo dvasia. Atsiminimų pluoštu apie turėtus susitikimus su prel. M. Krupavičium dalijosi inž. Antanas Rudis. Monografijos autorius P. Maldeikis, atsakinėdaams į dalyvių klausimus, pabrėžė, kad visų prel. M. Krupavičiaus darbų neįmanoma sudėti į vieną leidinį. Reikėtų keleto knygų. Sveikintina mintis būtų pasirūpinti bent svarbiausių jo raštų bei straipsnių surinkimu ir išleidimu. Dėl dokumentinės medžiagos trūkumo monografijoje nepakankamai yra nušviesta šio didžiojo politiko veikla nepriklausomoje Lietuvoje.

VAKARĄ SU BIRUTE PŪKELEVIČIŪTE New Haven, Conn., surengė LMK Federacijos vietinis klubas. Skaitydama ir deklamuodama savo kūrinius, B. Pūkelevičiūtė specialiais intarpais paryškino jų gimimą, turėtas problemas, veiklą filmų srityje. Speciali parodėlė dalyvius supažindino su jos knygomis, scenoje sukurtais vaidmenimis.

DAIL. ELENA GAPUTYTĖ, gyvenanti Britanijoje, dalyvauja grupinėje tapybos, grafikos ir skulptūros parodoje Londone, Paper Point Galerijoje. Šioje iki liepos 11 d. truksiančioje parodoje mūsų menininkei atstovauja jos sukurtos skulptūros.

SUPAŽINDINIMĄ SU D A I L. ADOMO GALDIKO antrąja monografija, išleista lietuvių kalba, N. Pr. Marijos seselių sodyboje Putname, Conn., surengė velionies našlė Magdalena Galdikienė. Apie leidinį kalbėjo jo red. dr. J. Girnius, apie dail. A. Galdiką bei jo kūrybą — buvęs jo mokinys dail. T. Valius. Abiejų monografijų — angliškosios ir lietuviškosios atsiradimo istoriją nušvietė M. Galdikienė, tarusi padėkos žodį visiems, kurie padėjo jas išleisti, ypač dr. J. Girniui, dail. V. Vizgirdai, dail. T. Valiui, kun. L. Andriekui, OFM, ir J. Kapočiui. Svečiai turėjo progą pasigrožėti dar neparduotais dail. A. Galdiko kūriniais, su jo kūrybai atstovaujančiu skaidrių rinkiniu. Lietuviškoji monografija "Adomas Galdikas" yra liuksusinis leidinys, išleistas tik 500 egz. tiražu, kainuojantis $20 su persiuntimu, gaunamas pas N. Pr. Marijos seseles: Immaculate Conception Convent, Putnam, Conn. 06260. Leidinį redagavo ir įvadą parašė dr. J. Girnius, apipavidalino dail. V. Vizgirda. Reprodukcijų nuotraukos — V. Maželio. Jas papildo rašiniai: Magdalenos Galdikienės — "Iš Galdiko biografinių duomenų", Leonardo Andriekaus — "Galdikas svetimose žemėse", Viktoro Vizgirdos — "Galdiko kūrybos kelias". Prie jų prijungtas ir Waldemar George straipsnis iš 1931 m. Paryžiuje pasirodžiusios A. Galdiko monografijos, išverstas A. Nykos-Niliūno. Spaudos darbą atliko Lietuvių Enciklopedijos leidykla rūpestingoje paties J. Kapočiaus priežiūroje.

SOL. KAZYS YAKUTIS, lyrinis baritonas, dainuojantis amerikiečių operinėse grupėse ir lietuviams skirtuose koncertuose įvairiose JAV kolonijose, išleido plokštelę "Susitikimas su Kaziu Jakučiu". Vienoje jos pusėje — lietuviškos dainos, kitoje — operų arijos. Ši JAV gimusio dainininko plokštelė gaunama "Draugo" administracijoje, 4545 W. 63rd St., Chicago, Ill. 60629, USA. Kaina — $6 ir 50 ct. persiuntimo išlaidoms.

VOKIEČIŲ RAŠYTOJO THOMAS MANN šimtasis gimtadienis buvo paminėtas Nidoje prie jo namelio, kuriame yra įrengtas jo atminimui skirtas muzėjus. Restauruotą muzėjų papildė iš R. Vokietijos gauta nauja medžiaga, plokštelių bei magnetofono juostelių įrašai su jo balsu. Šiame namelyje T. Mann gyveno ir kūrė 1930-32 m. Memorialinis muzėjus dabar turi tris skyrius: "Didysis vokiečių rašytojas humanistas T. Mann", "T. Mann ir Nida", tarp jų įterptą jo kūrinių skyrių. Vilnietis dail. Erikas Varnas sukūrė specialų medalį T. Manno šimtajam gimtadieniui.

PABALTIJO TAPYBOS DARBŲ parodoje Vilniuje dalyvavo 50 lietuvių, latvių ir estų dailininkų. Tokios parodos Vilniuje rengiamos kas treji metai. Įvairių institucijų bei organizacijų skiriamas premijas laimėjo dailininkai: estai E. Pidrosas, T. Vintas, estė O. Terri, latviai E. Grubė, I. Zarinis, latvė I. Dripė, lietuviai I. Piekuras, S. Jusionis, A. Gudaitis, A. Švėgžda, A. Stasiulevičius ir S. Džiaukštas.

VILNIAUS M. K. ČIURLIONIO vidurinės meno mokyklos choreografijos skyrius kiekvieną pavasarį operos ir baleto teatre surengia savo mokinių koncertą. Šiemetinis įvyko naujuosiuose teatro rūmuose. Koncerto programą sudarė lietuviškų bei klasikinių baletų ištraukos, F. Šopeno muzikai pritaikytas vienaveiksmis baletas "Šopeniada", liaudies šokio diplomantų atlikta ištrauka iš "Lietuvos" ansamblio programos "Prie Nemunėlio". Scenovaizdžius sukūrė dail. R. Songailaitė. Koncerte dalyvavo teatro simfoninis orkestras su dirigentu Ch. Potašinsku. Jaunieji šokėjai savo koncertą dedikavo M. K. Čiurlionio šimtajam gimtadieniui.

ČEKOSLOVAKIJOS KULTŪROS DIENŲ PROGA Vilniaus filharmonijos salėje du koncertus surengė simfoninis radijo orkestras iš Bratislavos, diriguojama L. Raiterio. Gastrolių buvo atvykęs ir Prahos pantomimos teatras "Na Zabradly", kurio vadovas yra Ladislavas Fialka. Vilniečiai turėjo progą susipažinti su spektaklių "Meilė?", "Neįprasti" alegorijomis bei mimodramomis, L. Fialkos "Sagos" dramatinėmis ir groteskinėmis variacijomis.

DAILĖS SALONE surengta jaunųjų Vilniaus dailininkų tapybos darbų paroda atskleidė jų kūrybinius jieškojimus, nuspalvintus poetiška jaunatvės nuotaika. Pasiruošimus didelėms teminėms drobėms liudija etiudinio pobūdžio darbai — G. Vitartaitės "Statybos", N. Vilutytės-Dalinkevičienės "Prieš skrydį". Dekoratyvaus ritminio bei spalvinio sprendimo savo peizažuose siekia D. Kasčiūnaitė, L. Jankus, V. Galinis. Gilesniu lyriniu apmąstymu dvelkia N. Valadkevičiūtės "Marios", "Vasara", G. Vitartaitės ir R. Dalinkevičiaus sukurti peizažų ciklai. Portreto žanrui atstovauja dailininkai — R. Martinėnas, N. Vilutytė-Dalinkevičienė, R. Miknevičienė, E. Zavadskienė. Originalia tema bei poetiškumu pasižymėjo J. Pilipavičiaus kūrinys "Rytas prie apleisto geležinkelio arba žmogus semaforas".

TEATRALIZUOTĄ LIETUVIŲ L I A U D I E S DAINŲ KONCERTĄ "Nuo gaidelių iki gaidelių" Vilniaus filharmonijos salėje surengė operos tenoras Virgilijus Noreika, pats pasirūpinęs scenarijum bei režisūra. Scenovaizdį sukūrė dail. Regina Songailaitė, išgaudama pamiškės siluetą, gamtos žalumą. Sol. V. Noreikai talkino Pr. Tamošaičio vadovaujamas liaudies instrumentų ansamblis "Sutartinė". Koncerto programon sol. V. Noreika buvo įtraukęs mūsų liaudies dainas, harmonizuotas V. Klovos, R. Žigaičio, J. Švedo, J. Tallat-Kelpšos, Pr. Tamošaičio, ir E. Balsio baladę "Oi, ant kalno, ant augštojo". Dalį koncerto programos atliko "Sutartinė", kurią sudaro birbynininkai, kanklininkės, lumzdelininkas ir skrabalistas. Šiuo koncertu V. Noreika įrodė, kad ir pirmaeilis operos dainininkas, susilaukiantis vis platesnio pripažinimo Europos teatrų scenose, dideliu subtilumu bei savitumu gali atskleisti mūsų liaudies dainų grožį. Su koncertu nuo "Gaidelių iki gaidelių" sol. V. Noreika ir "Sutartinė" viešėjo ir kituose Lietuvos miestuose.

KAUNO LĖLIŲ TEATRAS sezoną užbaigė S. Prokofjevos "Laikrodžio su gegute" premjera, režisuota S. Ratkevičiaus. Scenografiją šiai pasakai sukūrė J. Stauskaitė-Bičiūnienė, muziką — kompoz. V. Paltanavičiaus. Nors šis teatras sezono metu porą mėnesių gastroliavo P. Amerikoje, kauniečiams spėjo suvaidinti 260 spektaklių, kurie susilaukė 77.000 žiūrovų. Rudenį laukiama aktoriaus A. Stankevičiaus debiuto. Jis šiuo metu tobulinasi Leningrado lėlių teatre ir diplominiam darbui ruošia vengrės D. Urban pjesę "Mėlynasis šunytis".

DEIMANTINĖS AMŽIAUS SUKAKTIES sulaukė Vilniaus universiteto prof. Antanas Minkevičius, žymiausias kerpių ir samanų tyrinėtojas, pirmasis Kauno botanikos sodo fitopatologijos laboratorijos vadovas. Jis yra parašęs studentams skirtą vadovėlį "Fitopatologijos pagrindai", studijas "Grybinės medžių ir krūmų ligos", "Bulvių ir kitų augalų vėžys", "Javų rūdys ir kova su jomis", "Vadovą Lietuvos augalams pažinti", kartu su kitais mokslininkais paruošęs "Lietuvos TSR floros" leidinį. V. Kst.

PROGRESS

REAL ESTATE LTD.

1072 Bloor St. W. **Tel. 534-9286**

Perkant ar parduodant nekilnojamą nuosavybę visada Jums sąžiningai patarnaus

S. JOKUBAITIS

Tel. 534-9286 — namų: 537-2869

LIETUVIO SAVININKO VAISTINĖ

MARGIS DRUG STORE

JOHN V. MARGIS, Phm. B.

408 Roncesvalles Ave. Tel. 535-1944

PRIIMA "ONTARIO DRUG BENEFIT" RECEPTUS.
VAISTAI, KOSMETIKOS PREKĖS IR KT.

NEMOKAMAS PRISTATYMAS Į NAMUS

Prisikėlimo Parapijos Kredito Kooperatyvas

999 College St., Toronto, Ont. M6H 1A8 • **Tel. 532-3400**

AKTYVAI — virš 8 milijonų dolerių

KASOS VALANDOS:

Pirmadieniais	10 - 3
Antradieniais	10 - 3
Trečiadieniais uždaryta	
Ketvirtadieniais	10 - 7
Penktadieniais	10 - 8
Šeštadieniais	9-12
Sekmadieniais	9.30 - 1

MOKA UŽ:

term. indėlius 1 metų	8½%
pensijų s-tas	8¼%
taupomąsias - savings s-tas	7½%
depozitų - čekių s-tas	6%

DUODA PASKOLAS:

asmenines	9½%
nekiln. turto	9½%

Skyrius ANAPILYJE veikia sekmadieniais — 9.30 v.r. iki 1 v.p.p.

Nemokama visų narių gyvybės drauda pagal santaupų dydį iki $2,000, asmeninių paskolų, mirties ir invalidumo atvejais — iki $10,000. Parduodame "American Express" kelionių čekius ir pinigines perlaidas. Nemokamas čekių ir sąskaitų patarnavimas. • Mūsų tikslas — ne PELNAS, bet sąžiningas PATARNAVIMAS lietuviams.

F. SENKUS REAL ESTATE

1997 Dundas St W. • Tel. 533-4414

AUTORITE SALES and SERVICE

Telefonas 531-1305 1636 DUNDAS St. W.
ir Bloor Autorite Garage, 296 Brock Ave. (tarp Dundas ir College)

- Sąžiningas ir patikimas patarnavimas.
- Visi automobilių mechaniniai taisymai.
- Snieginės ir paprastos padangos, **Michelin, B. F. Goodrich, Radial** ir kt.

Sav. FRANK PETTIT

BEST ELECTRIC

NUO LŪŠNOS IKI DANGORAIŽIO!
Verslo bei pramonės pastatų elektros įrengimai, priežiūra ir kiti darbai

ELEKTROS RANGOVAS

Tel. 925-7716 Petras Prakas

Visi darbai atliekami GERIAUSIAI

AR TURITE SUNKUMŲ SUPRASTI KĄ REIŠKIA GYVYBĖS DRAUDA?

Klauskite mane apie:

- pajamų mokesčių atskaitas
- pensijų planus
- taupomuosius lakštus
  - invalidumo pajamas
  - nuosavybių draudą
  - šeimos apsaugą
- Studentų draudos fondus mokslui eiti

Juozas Eimis Ramas

Canadian Premier Life *Raštinė: 363-7881*
2 Carlton St., suite 714 *Namai: 766-5857*

STEPHAN'S FURS

406 Roncesvalles Ave. **telefonas 536-5936**

Parduodami kailiniai apsiaustai ir įvairaus kailio kepurės.
Priimami užsakymai. Daromi pataisymai bei persiuvimai.

NORINČIUS INVESTUOTI

ar apsigyventi COSTA DEL SOL (pietinėje Ispanijos dalyje)

prašome kreiptis į: **JUSTIN RASA, Playamar 4-14-D, Torremolinos (Malaga), SPAIN. Tel. 38-72-00**

P. ir T. SERVICE CENTRE garažas

(1862 Mattawa Ave., Mississauga, L4X 1K1, tel. 279-4371)

Važiuoti į vakarus Dundas St. W. nuo 427 kelio 1 mylią, sukti kairėn prie pirmųjų šviesų (į pietus) Wharton Way, važiuoti Wharton Glen gatve tiesiog į garažą.

• Sąžiningai atliekame visus automobilių mechaniškus pataisymus. •

Savininkai: **A. Paškevičius** ir **J. Tamošiūnas**

Neries tinklininkai, iki 14 m. amžiaus grupėje laimėję JAV čempijonatą. Iš kairės į dešinę: E. Saliklis, D. Balzaras, L. Jonikas, R. Žiupsnys, V. Liškūnas, K. Degutis, V. Matusevičius, V. Martinkus ir komandos treneris Z. Degutis

Nuotr. Zigmo Degučio

Skautų veikla

• Korespondenciniame LSS tarybos posėdyje, šalia kitų nuostatų projektų, balsuojamas šiuo metu ir LSS suvažiavimo nuostatų projektas veikiantiems nuostatams pakeisti. Jį priėmus, bus kviečiamas LSS vadovų-vių korespondencinis suvažiavimas LSS vadovybei rinkti ir pasisakyti įvairiais rūpimais klausimais. Norima naująją vadovybę turėti nuo sausio 1 d.

• Tryliktoji Romuvos stovykla jau visai čia pat. Jos vadovybė stengiasi, kad ir šiais metais tas dviejų savaičių stovyklavimas praeitų tvarkingai, skautiškai ir būtų naudingas visiems stovyklautojams. Tėvus ir stovyklautojus iš anksto kviečiame talkinti vadovybei, kad stovykla gerai pasisektų. Stovyklautojai suvažiuoja liepos 19, šeštadienį, priešpiet ir kuriasi jiems nurodytose vietose. Pageidautina, kad nebūtų pavėlavusių ir "nežinomųjų", kurie norėtų registruotis prie stovyklos vartų. Registraciją reikia sutvarkyti savose vietovėse. Iki pasimatymo Romuvoje! Č. S.

Ateitininkų žinios

Vasaros stovyklos sendraugiams ruošiamos Dainavoje ir Kennebunkporte. Dainavoje stovykla įvyks liepos 27 — rugpjūčio 3 d.d. Norintieji stovyklauti registruojasi pas Praną Baltakį, 11700 Old Columbia Pike, Apt. 1102, Silver Spring, Md. 20904, USA. Stovyklautojams paruošta įdomi programa, kurios pagrindinė tema: "Ateitininkiška šeima ir krikščioniškas jos formavimas šių dienų materialistine dvasia persunktoje aplinkoje." Kennebunkporte stovykla įvyks rugpjūčio 17-24 d.d. Dar yra šiek tiek laisvų vietų, tačiau norintieji stovyklauti raginami nedelsiant užsiregistruoti tiesiai pas Tėvus pranciškonus: Franciscan Fathers, Kennebunkport, Maine 04046, USA. Ir šios stovyklos vakarai bus užpildyti įdomiomis programomis, kurių metu išgirsime Federacijos dvasios vadą kun. St.Ylą, prof. Simą Sužiedėlį, kun. prof. A. Paškų ir kitus. Numatyta literatūros vakaronė, kurios metu savo kūrinius skaitys iškilieji poetai bei rašytojai. Stovyklautojai turės progos pasigrožėti muzikos bei dainos menu.

Rugpjūčio 24 - 31 d.d. Dainavoje įvyks sukaktuvinė Federacijos stovykla, kurioje dalyvaus visų trijų sąjungų nariai ir kuriai paruošta plati ir turininga programa. Sendraugiai kviečiami joje gausiai dalyvauti.

SPORTAS

SPORTAS VISUR

Danutė Valaitytė šiuo metu dalyvauja įvairiose lengvosios atletikos rungtynėse Europoje ir daro žymią pažangą. Neseniai įvykusiose lengvosios atletikos varžybose Karstade, Švedijoj, 800 m. bėgime laimėjo II v. Ją aplenkė tik švedė Liz Hjalmarson. Danutės laikas 2:07,7 sek.

Atitaisymas. Dėl klaidingos informacijos buvo skelbta, kad Regina Armonas (Armonaitė) yra lietuvaitė. Paaiškėjo, kad minima tinklininkė yra latvaitė ir jos tikra pavardė yra Regina Armonis. Skaitytojus atsiprašome dėl pasitaikiusio netikslumo. Visdėlto džiugu, kad brolių tautos atstovė pasiekė tokį augštą meistriškumą tinklinyje.

Vytauto Gerulaičio sesuo taip pat stipriai reiškiasi lauko tenise ir dalyvauja įvairiuose turnyruose. Gerulaitytė tuo tarpu nėra taip toli pažengusi, kaip jos brolis, tačiau mėgina pasivyti. A. S.

SPORTAS LIETUVOJ

Europos krepšinio pirmenybės pasibaigė Jugoslavijoje. Devynioliktąsias pirmenybes laimėjo: 1. Jugoslavija, 2. Sov. Sąjunga, 3. Italija. Pažymėtina, kad sovietų rinktinėje šį kartą nebuvo nė vieno lietuvio. Buvo laikai, kai sovietinėje krepšinio rinktinėje žaidė pilnas lietuvių penketukas. Europos pirmenybėse lietuviai yra laimėję 16 aukso ir 4 bronzos medalius. Aukso medalius laimėjo: M. Paulauskas 4, S. Butautas ir J. Lagunevičius po 3, K. Petkevičius ir A. Lauritėnas po 2, V. Kulakauskas ir S. Stonkus po 1. Bronzos medalius laimėjo: K. Petkevičius, A. Lauritėnas, S. Stonkus ir M. Paulauskas.

Tarptautinėje irklavimo regatoje Maskvoje gerai pasirodė Lietuvos irkluotojos. Genovaitė Ramoškienė abi dienas laimėjo pirmas vietas vienviečių lenktynėse. E. Kaminskaitė antrą dieną tose pačiose lenktynėse laimėjo II v. Keturvietė Lietuvos valtis pirmą dieną laimėjo III vietą.

Vienuolika Lietuvos sportininkų 1974 m. įveikė 1976 m. olimpinių žaidynių lengv. atletikos normas: N. Razienė-Sabaitė 800 m. bėgime 2:02 (2:04), šuolininkė M. Butkienė-Treinytė 6,56 m (6,35 m), rutulininkė ir diskininkė R. Makauskaitė 18,40 m (16 m) ir 57,16 m (56 m), L. Bakelytė rututlio stūmime 17,76, V. Guliokas disko metime 56,62 m, penkiakovininkė N. Kvietkauskaitė 4330 tšk. (4300), 3000 m s. kl. bėgikas J. Grigas 8:27,4 (8:32,0), šuolininkas į augštį K. Šapka 2,25 m (2,18), rutulininkai E. Skapas 20,21 m (19,40) ir R. Plungė 20,20. Kas iš jų pasirodys Montrealyje, sunku šiuo metu numatyti.

Penkiakovininkė N. Kvietkauskaitė rimtai ruošiasi Montrealio olimpiadai. Lietuvos lengv. atletikos pirmenybių penkiakovoje ji pasiekė naują Lietuvos rekordą — 4333 tšk. senasis rekordas buvo jos pačios, būtent, 4330.

G. Ramoškienė laimėjo I v. Razeburge, V. Vokietijoje, tarptautinėse irklavimo varybose. Baigminėse vienviečių varžybose ji atplaukė pirmoji.

Kelerių metų laikotarpyje Lietuvos baidarių ir kanojų irkluotojai pasiekė nemažai ir gražių pergalių. Jie iškovojo olimpiados, pasaulio, Europos, Sov. Sąjungos meisterystes bei medalius ir tapo įvairiausių irklavimo regatų nugalėtojais. Neseniai Maskvoje įvykusioje spartakiadoje A. Montvydas vienviečių kanojumi laimėjo I v. Nuo jo neatsiliko kauniečiai A. Rainys ir P. Grigonis, kurie dviviečiu kanojumi irgi laimėjo I v.

VYČIO ŽINIOS

Sezono užbaigtuvės jauniesiems sportininkams buvo suruoštos biržėlio pabaigoje Toronto Lietuvių Namuose. Atsilankė sportininkų tėvai, gausus būrys stalo tenisininkų ir krepšininkų. Užbaigtuvių metu sporto vadovas J. Žukas padarė sportinės veiklos pranešimą. Ta proga Š. Amerikos mergaičių A (18 m.) meisterėms buvo įteikta pereinamoji Anapilio taurė. J. Nešukaitis supažindino su jaunaisiai stalo tenisininkais ir nusipelnusiems įteikė medalius. Berniukų D I (12 m.) vadovas V. Grabauskas supažindino su savo komandos žaidėjais ir jų laimėjimais. Kartu perdavė laimėtas dovanas bei taures klubui globoti. Su savo komandomis taip pat supažindino J. Balsys — berniukų D II, A. Stankus — mergaičių A, M. Ignatavičius — berniukų B ir J. Žukas — mergaičių D (12 m.). Užbaigtuvės užbaigtos bendromis, mamų pagamintomis vaišėmis.

Krepšinio stovykla veiks T. pranciškonų stovyklavietėje rugpjūčio 16-23 ir 23-30 dienomis. Norintieji dalyvauti prašomi pasiskubinti su registracija. Antroje savaitėje numatoma stovykla ir mergaitėms. Informacijos reikalu prašomi kreiptis pas M. Duliūną, 162 Rusholm Rd., Toronto 4, Ont. Tel. LE6-1783.

Krepšinio turnyrą numatoma surengti Wasagoje — Gerojo Ganytojo stovyklavietės aikštelėje rugpjūčio ilgojo savaitgalio metu.

P. Stanevičius dalyvavo visos Ontario provincijos mokyklų lengvosios atletikos varžybose Toronto Centennial Park stadijone. P. Stanevičius nušoko į tolį 21-5,5. (6,42 m); 110 m su kliūtimis nubėgo per 16,2 sek.; taip pat bėgo mokyklos 4 x 100 m estafetėje. Nors ypatingų lamėjimų nepasiekė, tačiau pasekmėmis skųstis netenka. A. S.

KANADOS ĮVYKIAI

Mirties bausmė

Dabartiniai Kanados įstatymai mirties bausmę pripažįsta tik kalėjimo sargų ir policininkų žudikams, tačiau visas tokias bausmes federacinis ministerių kabinetas pakeisdavo ir pakeičia kalėjimu iki gyvos galvos. Kalėjimų ministeris W. Allmand yra viešai pareiškęs, kad jam sąžinė neleidžia pasirašyti įsakymo mirties bausmei vykdyti ir kad tokiu atveju jis būtų priverstas pasitraukti iš pareigų. Tokia ministerio laikysena privertė 6.500 turinčią federacinių kalėjimų sargų uniją imtis viešo vienos dienos streiko. Unija pareikalavo laikytis įstatymų paragrafo kalėjimų sargų bei policininkų žudikams ir bausmę pakeisti tik tais atvejais, kai švelninančias aplinkybes rekomenduoja teisėjai arba prisiekusiųjų taryba. Per pastaruosius 12 mėnesių kaliniai yra nužudę 4 kalėjimo sargus. Paskutinioji jų auka — P. Gosselin, kurį nušovė į Montrealio ligoninę atlydėtas kalinys G. Hebert ir pabėgo, sužeidęs antrąjį palydovą. Vienos dienos streiką sargai 49-niuose federaciniuose Kanados kalėjimuose pavadino oficialia savo žuvusio brolio P. Gosselino gedėjimo diena. Kalėjimų ministeris tą dieną juos pakeitė 2.000 karių ir 1.250 RCMP policininkų, atsisakydamas patenkinti unijos reikalavimus.

Opozicijos vadas R. Stanfieldas pareikalavo federaciniame parlamente kalėjimų ministerio W. Allmando atsistatydinimo, motyvuodamas faktu, kad jo dabartinė pozicija nesuderinama su 1972 m. priimtu įstatymu, mirties bausmę palikusiu kalėjimų sargų bei policininkų žudikams. W. Allmand tada buvo vienu pagrindinių šio įstatymo rėmėjų. Dabar jis teisinasi, kad minėtąjį įstatymą rėmė, siekdamas visų mirties bausmių panaikinimo, kurio nebūtų patvirtinęs federacinis parlamentas. Šiuo metu mirtininkų eilėse Kanadoje jau yra septyni policininkų žudikai ir vienas kalėjimo tarnautojo žudikas. Kitų žudikų bylos dar nėra užbaigtos. Dviem žudikam mirties bausmės vykdymas atidėtas iki spalio mėnesio vien dėlto, kad kalėjimų ministeris W. Allmand tada tikisi pravesti naują įstatymą, panaikinantį visas mirties bausmes. Sargams jis žada sustiprinti saugumą kalėjimuose, pasamdyti didesnį sargų skaičių. Kaip praktika rodo, šios priemonės nepašalins pavojaus kalėjimų sargų gyvybei, nes norintys pabėgti kaliniai, ypač nuteisti kalėti iki gyvos galvos, mato, kad nauja žmogžudystė jiems neatneš jokios papildomos bausmės. O ja tegali būti mirtis kartuvėse.

Kanados įstatymų reformos komisija, vadovaujama teisėjo P. Hartto, paskelbė pranešimą, siūlantį ne tik panaikinti visas mirties bausmes, bet ir kalėjimą iki gyvos galvos, pasitenkinant tik maksimalia 20 metų bausme žiauriausių nusikaltimų atvejais. Šią komisiją yra sudaręs federacinis parlamentas 1971 m. Protestą prieš naujas nuolaidas didiesiems nusikaltėliams jau pareiškė Kanados policijos viršininkų draugijos pirmininkas J. F. Gregory Ontario policijos viršininkų suvažiavime. Pasak J. F. Gregory, įstatymų reformos komisija jau yra atgyvenusi savo dienas dėl per didelio liberalizmo ir turėtų būti panaikinta. Iš tikrųjų daugeliui įstatymus gerbiančių kanadiečių atrodo, kad tų įstatymų reformuotojai šiandien daugiau rūpinasi nusikaltėlių gerove, negu jų aukomis. Kaliniu skaičius su pakartotiniais nusikaltimais auga, nes kalėjimai jau primena ne bausmės atlikimo vietas, o brangius viešbučius, kuriuose kaliniai turi geresnes gyvenimo sąlygas už daugelį pensininkų. Kaliniams išleidžiamos sumos gerokai prašoka pensininkams mokamas minimalias valdžios pensijas.

Finansų ministerio J. Turnerio naujasis biudžetas nuo liepos 1 d. pabrangino statinę naftos $1.50, bet augštesnes kainas vartotojams leido įvesti tik rugpjūčio 15 d., kai naftos bendrovės jau bus užbaigusios už seną kainą pirktas atsargas. Ontario premjeras W. Davis, ruošdamasis artėjantiems provincinio parlamento rinkimams, šį terminą savo provincijoje pratęsė iki spalio 1 d. Jam atrodo,

(Nukelta į 7-tą psl.)

AL GARBENS

REAL ESTATE

Kanados, Ontario ir Toronto Real Estate narys

Telefonai: 536-2738 • 536-2664 • 1611 BLOOR St. West

PARDAVIMAI HIGH PARK RAJONE

INDIAN RD., atskiras, 9 kambarių, vandeniu šildomas; privatus įvažiavimas, dviem automobiliam garažas, atviras mortgičius.

INDIAN RD., atskiras, 14 kambarių tributis (triplex), 50' x 200' sklypas, 3 garažai.

GLENDONWYNNE ST., atskiras, gražus 7 kambarių namas, 4 kambariai pirmame augšte, platus įvažiavimas, garažas. Vienas atviras mortgičius.

INDIAN GROVE, atskiras, 14 kambarių, arti Bloor, privatus įvažiavimas, didelis sklypas.

SWANSEA, gražus, pilnai modernizuotas 5 kambarių namas per du augštus. Palieka naujus — šaldytuvą, virimo krosnį, plovimo mašiną ir džiovintuvą. Kilimai. Garažas. Prašoma kaina $49.900.

RONCESVALLES gatvėje, atskiras 12 kambarių dvibutis (dupleksas), moderniai įrengtas, vandeniu šildomas; galima naudoti kaikuriems verslams; privatus įvažiavimas; greitas pardavimas. Įmokėti apie $20,000. 9% mortgačius.

SKUBIAI REIKALINGI NAMAI PARDAVIMUI

AL. GARBENIS Namų tel. HU 9-1543

STASYS DARGIS Namų tel. 248-9196

Taupyk ir skolinkis

Pirmutiniame ir didžiausiame TORONTO LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVE

PARAMA

MOKA:	IMA:
8½% už 1 m. term. dep.	
7½% už taupymo s-tas	9½% už asm. paskolas
8¼% už pensijų planą	
6% už čekių s-tas (dep.)	9½% už mortgičius

AKTYVAI virš 10 milijonų dolerių

Asmenines paskolas duodame iki $10,000 ir mortgičius iki 75% įkainoto turto. Visų narių gyvybė apdrausta santaupų dydyje, bet nedaugiau $2,000. Asmeninės paskolos mirties atveju apdraustos iki $10,000. Nemokamas čekių ir sąskaitų patarnavimas — piniginės perlaidos, kelionės čekiai (American Express).

KASOS VALANDOS: pirmadieniais — nuo 10 val. ryto iki 6 val. vakaro; antradieniais ir trečiadieniais — nuo 10 val. ryto iki 3 val. po pietų; ketvirtadieniais — nuo 10 val. ryto iki 6 val. vakaro; penktadieniais — nuo 10 val. ryto iki 8 val. vakaro; šeštadieniais — nuo 9 val. ryto iki 1 val. po pietų (liepos ir rugpjūčio mėnesiais šeštadieniais uždaryta).

BŪSTINĖ: Lietuvių Namai — 1573 Bloor Street West, Telefonas 532-8723 Toronto, Ontario, M6P 1A6

DUFFERIN RADIO AND TV

SALES AND SERVICE

Taisomi televizijos, HI-FI ir radijo aparatai. • Parduodamos lempos ir baterijos. • Prityręs specialistas su ilga praktika.

1000 College St. • LE 1-3074 • Sav. P. Užbalis

ED. KONDRATAS, siuvėjas

Individualūs užsakymai, pasiūtos eilutės, sportiniai švarkai ir kelnės (slacks) iš šių medžiagų: vilnonių, ožkinės vilnos (mohair), megztinės (double knit), sintetinės medžiagos (Fortrel, Terylene)

1113 Dundas St. W., Toronto 3, Ontario **Tel. 533-5454** **Lietuviams daroma NUOLAIDA**

YOUNG a. BIGGIN LTD. REALTOR

10 pardavimo įstaigų Toronto rajonuose

Jei planuojate pirkti ar parduoti nekilnojamą nuosavybę, mielai jums patarnaus

VYT. V. GIRDAUSKAS

Patarnaujame nuosavybių pirkimo bei pardavimo reikaluose ir MISSISSAUGA apylinkėje

1576 Bloor St. West • Telefonai: Įstaigos: 537-3431
Toronto 165, Ontario • 537-3433

LITHO-ART SPAUSTUVĖ

971 College St., Toronto 4, Ontario

Telefonas: 533-4363

LIETUVIAI SAVININKAI

Įvairūs spaudos darbai: leidiniai, programos, visi verslo bei reklaminiai spaudiniai

CHOLKAN

R. CHOLKAN & CO. LTD. REALTOR

REAL ESTATE — GENERAL INSURANCE

KINGSWAY, puikus 5 butų pastatas, 3 ir 2 miegamųjų, didžiuliai kambariai; balkonai išeina į parką; 5 garažai su privačiu įvažiavimu, vienaaugščio didumo butai, netoli susisiekimo; apie $40.000 įmokėti, atvira skola; retai pasitaikantis pirkinys.

ROYAL YORK — BLOOR, gražus 6 kambarių vienaaugštis, užbaigtas rūsys su baru, garažas su privačiu įvažiavimu, viena atvira skola.

JANE — BLOOR, apynaujis, gražus dvibutis su užbaigtu butu rūsy, gražus kiemas, garažas su privačiu įvažiavimu, apie $20.000 įmokėti.

RUNNYMEDE — BLOOR, 7 kambarių, rupių plytų, atskiras namas, kvadratinis planas, vandeniu - alyva šildomas; pilnai užbaigtas rūsys, garažai; šeimininkas išvyksta iš Kanados. Skubus pardavimas.

COLLINGWOOD, puikus, vos pusės metų senumo, 6 didelių kambarių atskiras mūrinis vienaaugštis; didžiulis kiemas, garažas su privačiu įvažiavimu, netoli ežero bei krautuvių, gražus rezidencinis rajonas; prašoma kaina $57.900 ir viena atvira skola; nepraleiskite geros progos, ypatingai išeinantieji pensijon.

KINGSWAY, apie $10.000 įmokėti, 6 kambarių vienaaugštis, 2 prausyklos, pilnai užbaigtas rūsys, garažas su privačiu įvažiavimu, netoli susisiekimo.

P. KERBERIS,
2336 Bloor Street West
tel. 763-5555 namų 535-1584

Simon's TELEVISION
2385 Dundas St. W., Toronto 9, Ont. Telefonas 532-8772
Netoli Lietuvių Namų prie Bloor - Dundas požeminio. • Prieš pirkdami kitur, pasiteiraukite apie mūsų kainas. • Garantuotas sutaupymas.
TAISOM — PARDUODAM — NUOMOJAM
Savininkas — V. SIMINKEVIČIUS

JOHN'S ELECTRIC APPLIANCES and SERVICE
343 Roncesvalles Ave. • Tel. 535-4646
Šaldytuvai nuo $59.95 ● Elektrinės krosnys nuo $49.95 ● Džiovintuvai nuo $55.95 ● Pataisyti ir pilnai garantuoti ● Važiuojame taisyti ir į namus ● Aptarnaujame ir taisome visų rūšių namų apyvokos reikmenis. ● Turime didelį pasirinkimą dalių ir elementų.
PERKAME — PARDUODAME — MAINOME

SKAITYTOJAI PASISAKO

LIETUVIAI IR LENKAI

Visi gerai žinome ilgai užsitęsusį lenkų pasikėsinimą į mūsų tautos egzistenciją. Vilniečiai ant savo nugaros nešė Lenkijos vergijos naštą apie 20 metų, o lenkinimą visą laiką. Tą patį nulietuvinimo darbą varė vokiečiai ir tebevaro rusai. Vokiečiai yra gavę gerą pamoką. Jie mums tuo tarpu nėra pavojingi, greičiau naudingi, nes ir jie nėra visiškai laisvi. Lenkai gavo už savo pragaištingą politiką patį didžiausią smūgį, kuris daugeliui žymių lenkų vadų ir politikų jau atidarė akis. Jau girdime balsų atsisakyti pretenzijų į Vilniją ir ieškoti tvirto ryšio su lietuviais. Reikia sueiti su buvusiu priešu akis į akį. Tam proga svetimos žemės sąlygose yra retai gera. Lenkai tokių suėjimų ne tik nevengia, bet nuoširdžiai jieško, kantriai pasiryžę išklausyti kad ir sunkių, bet teisingų priekaištų. Šio rašto rašėjas nuo pirmos Kanadoje dienos sueina su žymiais lenkų kultūrinio bei politinio gyvenimo vadovais ir iki šiol nesutiko nė vieno, kuris nesuprastų lietuvių tautos pasiryžimo niekad ateityje nebepakliūti į lenkų pasikėsinimų pinkles. Jie visi supranta, kad tik laisva ir nepriklausoma, politiškai savarankiška lietuvių tauta gali būti jėga, reikalinga prisidėti prie atlaikymo Rusijos ir Vokietijos spaudimo. Mes taip pat turėtume žinoti, kad be stiprios Lenkijos tas spaudimas nebus atlaikytas.

S. Šetkus

PARAZITAI

Turbūt pasaulyje nėra tokios geros aplinkos veistis parazitams, kaip vakariečių demokratijoj. Aš kalbu apie bendrojo gyvenimo išmatas, dvasinius nuskurdėlius. Juk visi žino, kas slepiasi už įvairių protestuotojų nugaros. Įgriso žiūrėti televizijoje protestuotojų gaujas su purvino idealizmo šūkiais ir giesmėmis.

Dar tebevykstant Vietnamo konfliktui ir kautynėms Azijoj, gaujos pasamdytų jaunuolių slankiojo gatvėmis, dainuodami kažkokias "revoliucines" dainas, skleisdami šūkius ir dalindami "literatūrą", skatinančią baigti karą Vietname.

Kiek tokios demonstracijos ir plakatai paveikdavo viešumą, sunku pasakyti. Dažnai kartojami žodžiai įkalami nesąmoningai. "Drink Coca Cola" ir pan. reklaminiai šūkiai surinko milijonus dolerių jų propaguotojams.

Vietnamo ir Kambodijos karas pasibaigė. Sunaikinta daug turto, žuvo tūkstančiai nekaltų žmonių, atsirado milijonai naujų išvietintų ir t.t. Bet ar sustojo protestuotojų susirinkimai ir paradai? Ne! Tie patys apžėlę veidai, tos pačios apskurusiais drabužiais apsivilkusios merginos su gitaromis ir kitokiais "moderniais" cimbolais būriuojasi prie kitos valstybės pasiuntinybės rūmų. Protestuoja? Ne. Jie džiaugiasi komunistų pergale Azijoj, gieda himnus raudoniesiems, paniekindami daug tūkstančių užmuštų, sužeistų jaunuolių, kurie savo gyvybių aukomis stengėsi apsaugoti pasaulio dalį nuo baisios komunistinės vergijos.

Aš nesuprantu, kodėl asmenys, išrinkti vadovauti šiame Dievo palaimintame krašte, kur laisvė yra kaip ryto skaidri saulė, sėdi rankas sudėję ir šypsosi, žiūrėdami į apšepusių piemenų paradus, linguodami savo apžilusias galvas ir numodami ranka? Patarlė sako, jog žmogus supranta padaręs klaidą tik tuomet, kai ji akis drasko. Kol tos demonstracijos yra laikinio pobūdžio pramoga žiūrovams, tol parazitai slankioja paviršiuje, bet ar visa tai ir pasiliks "paradais"?

Ad. Ilmonis

PERBRANGU

Kodėl naujiem "TŽ" prenumeratoriam daroma nuolaida ir imama tik $7.50 už vienerius metus, o pensininkams nėra tokios nuolaidos? Aš gyvenu iš pensijos ir man $10 į metus yra perbrangu. Turėsiu ateityje atsisakyti laikraščio. **H. Vėlius**

Red. pastaba. "TŽ" leidėjai nuo pat pradžios stengiasi leisti savaitraštį, imdami minimalinį mokestį. Per 25-rius metus "TŽ" prenumerata pakilo nuo $4 iki $10. O kiek pakilo kitų dalykų kainos? Ir dabar "T. Ž." iš prenumeratorių ima minimalinį prenumeratos mokestį, iš kurio nuolaida nebėra įmanoma. Mūsų kaimynų latvių savaitraštis metams kainuoja $21, estų — $18. Naujiem prenumeratoriam daroma vienkartinė nuolaida, kuri vėliau išsilygina. Pensininkai nėra jau tokie beturčiai, kad pora dolerių į metus reikštų didelį skirtumą.

PAŠTO KODAS

Kanadoje sudarytas specialus pašto kodas, kuris atžymi kiekvieną Kanados provinciją, miestą, miesto kvartalą ar net atskirą didesnį pastatą. Mano gyvenamas namas yra atžymėtas atskiru pašto kodo numeriu Toronte. Š.m. birželio 18 d. įmečiau pašto atviruką Otavoje, adresuodamas pats sau pavarde, apartamento numeriu ir pašto kodo numeriu. Ligi šio laiko paštininkai pagal kodo numerį neranda, kur tokį laišką reiktų siųsti.

Vitalius M.

Sovietų krautuvėje

— Drauge pardavėjau, atsverkite man dešimt kilogramų miltų, — sako senutė, — palaukite, gal kiek mažiau, dešimt nepanešiu!

— Nesirūpink, bobute, drąsiai imk dešimt, aš juos taip atsversiu, kad paneši!

Čikagos lietuvių horizonte

VLADAS RAMOJUS

LAIMĖJO JAV ČEMPIJONATĄ

Visos Amerikos jaunimo tinklinio pirmenybės įvyko Oakland universiteto patalpose, Rochester, Mich., birželio 24-28 d.d. Oficialiai pirmenybės vadinosi "Junior Olympics". Dalyvavo komandos iš visų 50 JAV valstijų. Pagal amžių sportininkai buvo suskirstyti į įvairias grupes. Čikagoje jau 20 m. gyvuoja Lietuvių Sporto Klubas Neris, globojamas Zigmo Žiupsnio ir Zigmo Degučio. Savo laiku buvo pagarsėjusios Neries tinklininkės, laimėjusios Illinois pirmenybėse aukso medalį. Šiemet treneris Z. Degutis Neries krepšininkus pradėjo treniruoti tinklinyje. Per tris mėnesius visas 7 dienas vakarais jaunuoliai bėgdavo į treniruotes. Dabar jie Amerikos jaunimo tinklinio pirmenybėse 14 m. amžiaus ir jaunesniųjų grupėje laimėjo aukso medalį ir visos Amerikos čempijonatą, baigmėje įveikę stiprią Texas komandą. Penki lietuviai tinklininkai pateko į visos Amerikos rinktinę. Tai D. Balzaras, V. Martinkus, V. Liškūnas, R. Žiupsnys ir V. Matusevičius. Trenerio Z. Degučio žodžiais, kitais metais tokios pirmenybės įvyks Čikagoje. Garbė ne tik Čikagos lietuviams, bet ir visai išeivijai, kad jauni lietuviai sportininkai pasiekė tokį didelį laimėjimą. Finansinės paramos jie iš niekur nesusilaukė: kelionės išlaidas ir pragyvenimą pirmenybėse apmokėjo du ištvermingieji Neries vadovai — Z. Žiupsnys ir Z. Degutis. Ateityje turėtume atsiminti, kad ir laimėjimus skinantiems mūsų sportininkams reikalinga bendrinių fondų ir visų lietuvių materialinė pagalba.

"TAVE PIRMĄ PAKARSIM"

Birželio 29 d. savaitgalyje Čikagoje įvyko JAV komunistų partijos suvažiavimas. Pagrindiniai posėdžiai buvo Čikagos Amfiteatre. Žiniomis tų, kurie į komunistų partijos narių posėdžius neoficialiai buvo įėję, iš visos Amerikos komunistų partijos atstovų buvo susirinkę žymiai mažiau, negu ten suplaukia lietuvių į didžiąsias šventes. Suvažiavusius komunistus piketavo įvairios grupės: antikomunistai, trockininkai ir kiti. Lietuviai Čikagos ALTos valdybos pastangomis išdalino šimtus lapelių anglų kalba, kur laisvos Amerikos komunistams keliama eilė klausimų apie asmens ir spaudos laisvę, apie S. Sąjungos įvykdytą ir tebevykdomą agresiją, apie Lietuvos pagrobimą ir t.t. Piketuotojų tarpe įspūdingiausias buvo latvis T. Zierinš su vienu žydu dailininku. T. Zierinš, išnaudojęs kiekvieną progą, dažnai atkreipia spaudos ir kitų dėmesį. Šį kartą jis supykdė ir laisvos Amerikos komunistus. Vienas jų atstovas, pamatęs Zierinšą grandinėmis apsisiautusį ir ryškius jo antikomunistinius įrašus, prasitarė: "Kai mes paimsim valdžią Amerikoje, tave patį pirmą pakarsime".

DAUG UŽTIKRINIMŲ

Jau kuris laikas ALTos centras Čikagoje spaudai, radijui ir kitiems leidžia informacinį biuletenį apie savo veiklą ir ryšius su Vašingtonu, su įvairiais senatoriais, kongreso nariais ir kitais įtakingais žmonėmis. Biuletenį redaguoja kun. J. Prunskis. Iš paskutinių kelių biuletenio numerių sužinome, jog iš Vašingtono gaunama vis daugiau užtikrinimų, kad Baltijos valstybių prievartinis įjungimas į Sovietų Sąjungą JAV nebus pripažintas. Pvz.: "Valstybės departamentas savo nauju raštu iš birželio 6 d. pažymi, kad JAV politika nepripažinti priverstinio Baltijos valstybių inkorporavimo į Sovietų Sąjungą pasilieka nepakeista. Todėl JAV delegacija Europos saugumo ir bendradarbiavimo konferencijoje nesutiks, kad konferencija pripažintų Estijos, Latvijos ir Lietuvos aneksavimą, Sovietų įvykdytą prievartos keliu . . ." Arba: "Sen. Ch. H. Percy atsiuntė Amerikos Lietuvių Tarybos pirm. dr. K. Bobeliui nuorašą rašto, kurį jis gavo iš Baltųjų Rūmų pareigūno W. T. Kendall. Jis rašo, kad rūpestingai patikrinęs nustatė, jog JAV politika nepripažinti Baltijos valstybių įjungimo į Sovietų Sąjungą nėra pasikeitusi. Saugumo konferencija taip pat neįneš pakeitimų šioje srityje . . ." Tai vis raminantys žodžiai oficialių įstaigų augštų pareigūnų. Ar jie tikri ir nuoširdūs, parodys ateitis. Kad mes dar vis turime budėti, liudija ir mūsų draugo kongreso nario E. Derwinskio žodžiai, pasakyti ALTos pareigūnams: "Spaudoje pasirodžiusios žinios, kad reikia sustabdyti telegramų ir laiškų siuntimą į Vašingtoną, yra neteisingos. Tą akciją reikia tęsti toliau, ypač kreipiantis į Atstovų Rūmų pakomisės pirm. D. B. Fascell . . ." ALTos informacinio biuletenio žiniomis, lietuvių ir kitų baltiečių pastangas remia daug senatorių bei kongreso atstovų. Biuletenis skelbia jų pavardes bei pareiškimus. Bet tie pareiškimai kartais keistai nuskamba, kaip ir šis buv. pirmojo JAV astronauto, dabartinio Ohio valstijos senatoriaus John Glenn. ALTos biuletenyje rašoma: "Sen. John Glenn atsiuntė ALTai raštą, kuriame kelia mintį, kad 'detante' dvasioje reikia reikalauti abiems pusėms atitraukti jėgas; iš to būtų naudos kaip Rytų Europai, taip ir visam pasauliui . . ." Tai labai panašu į sovietų norą.

ŠYPSENOS

Gydytojas

— Gydytojau, man viena moterėlė patarė . . .

— Visada taip būna! Iš pradžių pas moterėles laksto, o paskui medikų jieško. Ir kokią kvailystę toji moterėlė jums pasiūlė?

— Patarė kreiptis į jus, gydytojau.

Ginčas

Ant kelio numestas gulėjo kirvis ir pjūklas; ginčijos, katras iš jų geresnis. Pjūklas sako:

— Tu daug skiedrų pridarai!

Kirvis atsikerta:

— Tu daug medžių paguldai.

Pagaliau jiedu sutarė nueiti pas ąžuolą ir paklausti, katras iš jų geresnis. Ąžuolas tarė:

— Man tai jūs abu lygaus gerumo: daug mano vaikų ir kaimynų išvertėt. Kirvis ar pjūklas — man vis tas pats velnias (liet. tautosaka).

Nauja reklama

Los Angeles laidotuvių biuras taip reklamuoja savo paslaugas: "Naujas tarpplanetinis rekordas! Nuo žemės iki dangaus — tik 140 dolerių!"

Antis

Birutė rado keptoje antyje obuolių:

— Žiūrėk, mamyte, ir antis obuolius valgo . . . **Pr. Alš.**

Naujoji mūsų kultūros bei pramogų ministerija apima penkias veiklos sritis
Štai tos sritys ir ką jos reiškia jums

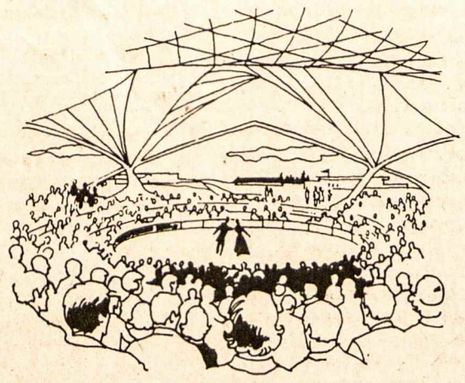

Daugiakultūrė parama ir pilietybė — saugoti kultūrinius Ontario provincijos lobius ir padėti naujiems ateiviams pripratti prie mūsų provincijos gyvenimo.

Parama menui — padėti vaizdiniam menui, muzikai, literatūrai, dramai, šokiui, rankdarbiams, skatinti žmonių domesį šiai veiklai.

Sportas bei gimnastika — skatinti didesnį fizinį pajėgumą, dalyvavimą atletinėje veikloje bei padėti Ontario atletams išugdyti pilną pajėgumą.

Bibliotekos ir bendruomenės informacija — palengvinti Ontario gyventojams priėjimą prie informacijos, kad tuo būdu jie pilnai pasinaudotų visomis galimybėmis bei programomis savo bendruomenėse

Paminklų apsauga — saugoti archeologines vietas, skatinti apsaugą bei branginimą architektūrinės ir istorinės reikšmės nuosavybių.

Jei norėtumėte gauti daugiau informacijų apie naująją ministeriją arba apie jos programas, rašykite gimtąja savo kalba:

Ministry of Culture and Recreation
Communications Branch
Main Parliament Building, Room 347
Queen's Park
Toronto, Ontario
M7A 1A1

Ministry of Culture and Recreation
Robert Welch, Minister

Government of Ontario
William Davis, Premier

Kanados įvykiai

(Atkelta iš 6-to psl.)

kad didžiosios bendrovės iki rugpjūčio 15 d. nesuspės parduoti atsargų. Kadangi biudžeto leistas naftos ir alyvos pabranginimas sieks apie 5-8 centus už galioną, šias papildomas išlaidas turės padengti pačios bendrovės, jeigu jų atsargos išsibaigs prieš spalio 1 d. Federacinio biudžeto jau įvestas ir vartotojus pasiekęs 10 centų mokestis už galioną valstybės iždui lieka nepaliestas. Politiniai komentatoriai daro išvadą, kad federacinės vyriausybės įvestas naftos ir alyvos pabranginimas gerokai sustirpino Ontario premjero W. Davis pozicijas sekančiuose parlamento rinkimuose, kurie greičiausiai bus šį rudenį.

Ontario provincijoje staiga išpopuliarėjo motoriniai dviračiai, vadinami mopedais. Jie kainuoja tik apie $300 ir yra labai ekonomiški — su galionu benzino galima nuvažiuoti 150 mylių. Be to, mopedams nereikia jokių leidimų, nes juos dabartiniai įstatymai laiko paprastais dviračiais. Kadangi tų mopedų Ontario miestuose bei keliuose jau yra apie 20.000, Ontario parlamentas dar prieš vasaros atostogas patvirtins naujo įstatymo projektą. Motorizuotiems dviratininkams bus leidžiama važinėti be šalmų, bet jie turės mokėti mopedų registracijos mokestį, turėti automobilio vairuotojo ar mokinio leidimą, įsigyti draudą, padengiančią kitiems padarytus nuostolius. NDP socialistų vadas S. Lewis pareikalavo ir šalmų įvedimo.

DRAUDA
Balio Maskeliūno įstaiga
Tel. 251-4864 arba 251-4025 • Namų tel. 277-0814
2483 Lakeshore Blvd. West, Toronto 14, Ontario
VISŲ RŪŠIŲ DRAUDA • 20 METŲ PATIRTIS
• ĮVAIRIŲ DRAUDOS BENDROVIŲ ATSTOVYBĖ •

Lietuviška maisto gaminių krautuvė
PARKSIDE MEAT MARKET
335 Roncesvalles Ave., Tel. 535-1258
TORONTO, ONTARIO
• —— UŽSAKYMAI PRIIMAMI TELEFONU —— •
• —— NEMOKAMAS PRISTATYMAS —— •

ĮVAIRŪS SIUNTINIAI IR DOVANOS
į Lietuvą, Latviją, Estiją, Ukrainą, Sov. Sąjungą
paprastu ir oro paštu
Dovanos be muito: Motociklai, sklb. mašinos, televizijos priimtuvai, šaldytuvai ir t.t. Taip pat persiunčiame piniginius pažymėjimus (certificates), už kuriuos gavėjas gali pirkti prekių specialiose krautuvėse.
Norint pasiųsti automobilį, prašome pirma pasiteirauti, nes automobilių skaičius yra ribotas.
Siunčiame Jūsų sudarytus ir apdraustus įvairius siuntinius iki 19¾ svarų gryno svorio. Turime pardavimui įvairių medžiagų ir kitų prekių.
Sąžiningai ir greitai patarnaujame.
DARBO VALANDOS: TREČIADIENIAIS — UŽDARYTA. Pirmadieniais, antradieniais, ketvirtadieniais ir penktadieniais — nuo 9 v. ryto iki 7 v. vakaro; šeštadieniais — nuo 9 v. ryto iki 5 v. vakaro.
LIETUVIŲ ĮSTAIGA **Baltic Exporting Co.** 480 Roncesvalles Ave., Toronto 3, Ontario
Telefonas LE 1-3098 Savininkai S. ir F. Janavičiai

Optical Studio
OKULISTAS R. SCHMID
1596 Bloor Street West
Toronto 9, Ont. (prieš Lietuvių Namus) • Tel. 535-6252
Greitas patarnavimas, neaugštos kainos. Gaunami kontakto lęšiai (contact lenses).

Visų rūšių automobilių išorės (body) taisymas, mechaniniai darbai ir automatinės transmisijos
DUNDAS AUTO BODY
MAX KANE AUTO BODY
Darbas sąžiningas ir garantuotas
Lietuvius aptarnauja Jonas Jurėnas
430 BATHURST ST.
Tel. WA 1-3225 arba WA 4-1001

ĮSIDĖMĖTINAS IŠRADIMAS

Geriausias Amerikoj ir Europoj "JIB Haarpflege-Lotion" preparatas sulaiko **plaukų slinkimą, naikina pleiskanas, pašalina niežėjimą, plaukų skilimą, stiprina plaukų šaknis,** padeda atgauti **natūralią plaukų spalvą.** JIB vartodami nebūsite nei žilli, nei pliki 100%. Įrašyti vaistinių RED BLUE knygoj. JIB Medicine Liq. 8 uncijos 16 savaičių $6.00. Pinigus siųsti mūsų atstovybei:
2498 Dougall Rd., Windsor 12, Ontario, Canada arba J. I. B. Laboratory 1437 So. 49th. Ave., Cicero, Illinois 60650, U. S. A.

V. Bačėnas All Seasons Travel, B.D.
2224 Dundas Street W.,
Toronto, Ontario
M6R 1X3
Visais kelionių reikalais betkur pasaulyje skambinti
tel. 533-3531
nuo 11 v. r. iki 7 v. v.

FRANK BARAUSKAS Limited
REALTOR
3828 Bloor St. West, Islington, Ont. M9B 1K8
• *Nuosavybių pirkimo ar pardavimo reikalais Jūsų vartojamomis kalbomis padės* ——
• Valteris Drešeris Realtor Mgr. 231-6226
• Helen Bailey (Balčiūnienė) 233-3323
• Arvidas Zakarevičius 233-3323
• Pranas Barauskas, F.R.I. 743-0100

Dresher-Barauskas INSURANCE AGENCY LTD.
Visų rūšių drauda • VALTERIS DREŠERIS
• Įstaigos tel. 233-3334 ir 231-2661 • Namų tel. 233-4446 •
• 3828 Bloor St. W. (Prie Kipling ir Six Point Plaza) •

OKULISTAS
L. LUNSKY, R.O.
M. LUNSKY, O.D., M.S.C.
470 COLLEGE ST., TORONTO
Tel. 921-3924
Darbo valandos 9.30 v.r. - 6 v.v.
Dėl priėmimo skambinti telefonu

OKULISTAS
S. BROGOWSKY, O.D.
412 RONCESVALLES AVE.
(prie Howard Park Ave.)
Kabineto tel. 531-4251
Darbo valandos nuo 10 val. ryto iki 6.30 val. vak. Šeštadieniais nuo10 v. ryto iki 4 v. p.p.
Vėlesniu ar kitu laiku tik susitarus telefonu. Trečiadieniais uždaryta.

INSURANCE
Namų — Gyvybės — Automobilių — Komerciniai
249-2067 WALTER DAUGINIS 249-2883
35 Landron Cres., Weston, Ontario

TORONTO ONT

Anapilio žinios

Telefonas 277-1270

— Wasagoje Gerojo Ganytojo stovyklavietės pastatai pertvarkomi — įrengiami paskiri kambariai. Jie bus panaudojami, reikalui esant, šeimoms ar pavieniams asmenims, kurie norėtų apsistoti savaitgaliais. Stovyklavietės nuosavybė pervedama Anapilio korporacijai.

— Prasidėjus vasaros atostogų metui ir Wasagoje jaučiamas didelis padaugėjimas lietuvių sekmadienio pamaldose 10 ir 11 val.

— Liepos 3 d. parapijos klebonijoje įvyko šventovei statyti statybos komiteto posėdis. Į šventovės ir salės planą nutarta įjungti patalpas vaikų darželiui.

— Liepos 8 d. palaidotas a.a. Antanas Baltrušis, 65 m. amžiaus.

— Mirus Lietuvoje a.a. Teresei Niaurienei, jos dukrai Aldonai Rusinienei ir jos šeimai nuoširdi užuojauta.

— Naujosios šventovės statybai aukojo $500: J. Demikis; $150: V. Meiluvienė (700). Anapilio statybai aukojo $1.000 N.N. geradaris, kuris prašė pavardės neskelbti; $650 — Anapilio moterų būrelis. Visiems geradariams nuoširdi padėka.

— Pamaldos: šį sekmadienį 11 v. už a.a. Birutę Legaitienę, Wasagoje 10 v. už a.a. Algirdą ir Mykolą Slapšius, 11 v. už a.a. Salomėją Satkevičienę.

Lietuvių Namų žinios

— Praėjusį sekmadienį LN popietėje buvo 112 asmenų.

— Praėjusį sekmadienį LN popietę aplankė apie 20 asmenų iš JAV. Visi jie buvo girdėję apie Toronto LN ir norėjo juos pamatyti. LN pareigūnams teko tris grupes svečių pervesti per visas patalpas ir atsakinėti į svečių klausimus. Dauguma svečių, apžiūrėję patalpas, pripažino, kad Toronto LN jiems yra maloni staigmena. Beveik visi grožėjosi karaliaus Mindaugo mene (didžiąja sale) ir ypač Gedimino pilies mene III a. Kaikuriem svečiam labai patiko svetainė "Lokys". Jie apgailestavo, kad taip toli nuo "Lokio" gyvena.

— LN virtuvėje vis dar reikia darbininkės, sutinkančios dirbti sekmadieniais. Suinteresuotos tesikreipia į LN raštinę arba teskambina tel. 533-9030.

— Bingo lošėjų skaičius sumažėjo, tačiau vėsinamos LN patalpos vis dar sutraukia namažai bingo entuziastų. Pr. savaitės LN bingo lankytojų vidurkis — 772 asmenys.

— Dorval Rd., virš požeminio traukinio bėgių, LN turi autoaikštę. Ją iki šiol pakaitomis prižiūrėjo keli pensininkai. Reikia dar vieno asmens to sklypo priežiūrai. Darbas atlyginamas. Suinteresuotieji tesikreipia į LN raštinę arba tel. 533-9030.

— Daugelio Toronto lietuvių šeimos išvažiuoja vasaroti. Likusiems šeimų nariams gamintis maistą namie nelabai apsimoka. Gal dėlto "Lokyje" valgančių skaičius didėja — praėjusią savaitę jų buvo 134.

— Praėjusią savaitę LN nario įnašus įmokėjo: Korsakas Viktoras ir Artičkonis Albinas po $100, Vaičeliūnas Juozas $25, Vaitkutė Aušra $10.

Kanados Čekų Dienos įvyko Toronte liepos 5-6 d.d. Specialiame priėmime kitataučiams iš lietuvių dalyvavo gen. konsulas dr. J. Žmuidzinas, KLB pirm. J. R. Simanavičius, KLB Toronto apyl. pirm. Vyt. Bireta.

Maldininkų kelionėje į Romą birželio pabaigoje ir liepos pradžioje dalyvavo nemaža grupė ir Kanados lietuvių. Visi laimingai sugrįžo.

VIENINTELĖ KANADOS VALDŽIOS REGISTRUOTA NATŪRALAUS GYDYMO SVEIKATOS KLINIKA. Įvairūs natūralūs gydymo būdai — masažai, gydomieji judesiai, elektronika, įvairūs spinduliai, garai. **B. NAUJALIS, R.M., N.Pt. R.N.A. Natūralaus gydymo specialistas. 460 Roncesvalles Ave., Toronto 154, Ont. Tel. LE 3-8008.**

FOTOGRAFAS įvairioms progoms. Skambinti po 7 v.v. B. Tarvydui tel. 534-5615.

JONAS BANYLIS atlieka visus statybos remontus, naujus pristatymus, prausyklų keramikos, sienų ir grindų darbus. Skambinti po 5 v.p.p. telefonu 535-4329.

MIKOLAINIS VALTERIS atlieka staliaus, plytelių dėjimo, vonių, tualetų ir prausyklų įrengimo darbus už prieinamą kainą. Skambinti 769-5024, Toronte.

LIETUVIS ATLIEKA visus namų dažymo darbus iš lauko. Tel. 535-2581. Skambinti po 5 v.p.p. ir klausti Joe.

BARONESSA
Beauty Salon
Savininkė **Alė Kerberienė**
2265 Bloor St. W.
kampas Bloor - Durie gatvių
Telefonas 762-4252
Įvairaus stiliaus sušukavimai, pusmetiniai, dažymas, perukai ir t.t. Prieinamos kainos.

Prisikėlimo parapijos žinios

— Nuoširdžiai sveikiname Vidą ir Petrę Melnykus, paminėjusius savo 20 metų vedybų sukaktį.

— Giliai užjaučiame Juozą Kozerį, Lietuvoje mirus jo mamytei.

— Nuo praėjusio sekmadienio Mišios vietoj 11.15 v. laikomos 11.30 v. ir vietoj 7 v. vakaro — 8.30 v.v.

— Parapijos choras pradėjo vasaros atostogas; darbą vėl pradės rugsėjo 4 d.

— Šventovės atnaujinimo vajus jau peržengė $23,000. Nuoširdžiai dėkojame visiems aukojusiems ir maloniai prašome visus prisidėti, kad greičiau galėtume pradėti remontą.

— Aušros stovykla prasidėjo liepos 6 d. Stovyklautojų turima daugiau negu pernai. Komendantu yra Algis Čepas, dvasios vadu — kun. Eugenijus Jurgutis.

— Ateitininkų stovykla bus liepos 20 — rugpjūčio 2 d. d. Stovyklos komendantu bus Vytautas Kliorys. Jaunimas priimamas nuo 7 iki 18 m. amžiaus. Bus atskiros programos jaunučiams ir vyresniesiems. Mokestis: vienam vaikui vienai savaitei — $40, dviem savaitėm — $80; 2 vaikam vienai savaitei — $70, dviem savaitėm — $150.

— Pakrikštyta Andra Michelle, Ginto ir Sharon Artiškonių dukrelė.

— Mišios šeštadienį, 8 v. — už Mariją Juraitienę, užpr. A. Šeškuvienės — metinės; 8.30 v. — už Vincą ir Barborą Paulikaičius, užpr. V. M. Simanavičių; 9 v. — už Agotą Vainienę, užpr. L. V. Balaišių; 9.30 v. — už Nataliją Baltakienę, užpr. par. tretininkių; 10 v. — už Sofiją Augaitienę, užpr. vaikų; sekmad., 8 v. — už Vladą Jaškų, užpr. J. J. Šarūnų; 9 v. — už Aldoną Ziemanis, užpr. R. V. Stabačinskų; 10 v. — už Liudą Racevičių, metinės, užpr. N. Racevičienės; 11.30 v. — už parapijiečius; 8.30 v.v. — už Stasį Černiauską, užpr. A. Pranevičiaus.

Dr. Juozas Urbaitis liepos 10 d. išvyko atostogų. Grįš po dviejų savaičių. Atostogų metu jo kabinetas bus uždarytas.

Nebaigusiems augštesnio mokslo, neturintiems XIII skyriaus pažymėjimo, dirbantiems tarnautojams yra įsteigta speciali kolegija — Woodsworth College Toronte. Pamokos dėstomos dirbantiems pritaikytu laiku — pietu pertraukos metu ir vakarais trijose Toronto vietose. Yra keli kursai: diplomo, pažymėjimo, laipsnio, priešuniversitetinio paruošimo. Tuo būdu norima padėti imigrantams ir visiems kitiems, kurie dėl kokių nors priežasčių negalėjo pasiekti augštesnio mokslo ir patekti į universitetą. Prašymus reikia įteikti: į diplomo ir pažymėjimo kursą iki rugpjūčio 1 d., į priešuniversitetinį kursą — iki rugsėjo 5 d. Adresas: Woodsworth College, University of Toronto, 119 St. George St., Toronto, Ont. M5S 1A9. Tel. 928-2405. Kolegijos direktorius yra prof. A. Kruger. Jos raštinėje dirba p. Renkauskienė.

"The Toronto Sun" VI. 6 išspausdino W. Markiewicz straipsni "The Ethnic Press". Jame autorius gvildena daugiakultūriškumo ir asimiliacijos klausimus. Pasak jo, daugiakultūrė Kanados politika siekianti visiškos asimiliacijos, t.y. tautinių grupių suliejimo su anglosaksais ir prancūzais. Tai turėtų būti tikrasis daugiakultūriškumo tikslas. Autorius taip pat pasisako prieš etniniu kalbų mokymo įvedimą viešosiose mokyklose. Geriau esą atleisti mokinius nuo kaikurių pareigų viešosiose mokyklose, kad galėtų mokytis savose etninėse mokyklose. Negalima sutikti su autorium dėl daugiakultūriškumo tikslo. Iš tikrųjų daugiakultūriškumas siekia visų grupių integracijos, t.y. įjungimo į Kanados gyvenimą, išlaikant etnokultūrini savo charakterį. Viešosiose mokyklose kur mokosi pakankamas skaičius atitinkamos tautybės mokinių, nėra pagrindo neįvesti tos kalbos mokymo su užskaitomis. Šalia jų gali egzistuoti ir etninės mokyklos, ypač mažesniu etninių grupių. Joms turi būti skiriama finansinė parama.

"The Globe a. Mail" VI. 18 paskelbė žinutę iš Vienos, kad sovietų emigrantas Izaokas Bleinis, žydų tautybės, 67 m. amžiaus, nužudė savo žmoną Bronislavą, 52 m., ir pats pasikorė. Esą Bleinis kaltinęs žmoną, kad ji įskundusi vyrą Stalino laikais ir dėlto jis turėjęs kentėti darbo stovykloje. I. Bleinio lavonas rastas Vienos žydų centro maldos kambaryje, o jo žmonos — gretimame kambaryje. Ji buvusi pasmaugta ir peiliu subadyta. Galimas dalykas nelaimingieji buvo iš Lietuvos. Minėtoje žinutėje apie tai nieko nesakoma.

Toronto tautybių savaitėje — Karavane lietuviai laimėjo premiją už geriausiai paruoštą maistą (Hamiltono lietuviai laimėjo premiją už vaišingumą — žiūr. 4 psl.). Premija už geriausią paviljoną paskirta ukrainiečių "Poltavai", už geriausią parodą — japonams, už geriausią programą — "Kolumbijos" paviljonui, už gražiausią išlaukinį paviljono papuošimą — vokiečių "Berlynui". Karavano karalaite "Miss Caravan 75" išrinkta vengrė Agnes Fekete, atstovavusi "Budapešto" paviljonui. Didžioji spauda gana daug rašė apie Karavaną. Iš viso jį aplankė 1,988,716 (pernai — 1,859,-967). KLB Toronto apylinkės valdyba, įrengusi "Vilniaus" paviljoną, yra patenkinta renginio rezultatais. Paviljonas, ypač paskutinėmis dienomis, buvo gana gausiai lankomas.

Lietuvos Šaulių S-gos Tremtyje kultūrinė stovykla N. Wasagoje praėjo su dideliu pasisekimu. Dalyvavo apie 150 stovyklautojų net iš 23 įvairių kuopų bei būrių: St. Petersburg, Floridos, Bostono, Worcesterio, Niujorko, Čikagos, Detroito, Klevelando, Montrealio ir kitų vietovių. Oras buvo labai geras. Labai graži ir medžiais apaugusi Tėvų pranciškonų stovyklavietė paliko labai malonių prisiminimų. Sekmadienį po pietų visi skirstėsi į namus. Ypač gražiai pasisekė laužas penktadienio vakarą ir banketas šeštadienį. Bankete dalyvavo arti 200 dalyvių. Nuotaika buvo itin pakili. Svečių tarpe matėsi: stovyklaują LŠST centro valdybos nariai, S-gos kapelionas kun. J. Borevičius, SJ, iš Čikagos, KLB pirm. J. R. Simanavičius, Prisikėlimo par. klebonas kun. Aug. Simanavičius, OFM, ir kiti. Svečių nuomone tai buvo didžiausia ir geriausiai pasisekusi kultūrinė šaulių stovykla. **Inf.**

"Atžalyno" šokėjų grupė dalyvavo CHIN radijo stoties metinės gegužinės programoje liepos 6, sekmadienį, 4 v.p.p. Gegužinė buvo surengta Toronto saloje. Spaudos žiniomis, dalyvavo apie 125.000 asmenų per dvi savaitgalio dienas. Ontario premjeras W. Davis atsilankė kaip tik tuo metu, kai atžalyniečiai šoko lietuviškus šokius. Buvo atvykęs ir opozicijos vadas R. Nixon. Iš CHIN radijo stoties yra transliuojamos etninės programos, jų tarpe ir lietuvių "Tėvynės prisiminimai".

Ansamblio "Gintaras" vadovai ir tėvų komitetas dėkoja Danutei Garbaliauskienei už darbą, vadovaujant ansamblio oktetui. Apgailestauja, kad, aplinkybėms susidėjus, Danutė iš ansamblio pasitraukė. "Gintaro" okteto vadovais pakviesti Giedrė ir Rimas Paulioniai.

Siuntinių įstaigą, "Baltic Exporting Co.", kurią ligi šiol turėjo p.p. Kalūzos, nuo š.m. liepos 1 d. perėmė nauji savininkai — S. ir F. Janavičiai. Patarnavimai tautiečiams atliekami įprasta tvarka. Kol naujieji savininkai įpras, talkins ir buvusieji savininkai. Smulkiau apie šią įstaigą žiūr. skelbime 7 psl.

LK Moterų Dr-jos Lietuvos Kankinių parapijos skyrius paskyrė $25 auką P. ir A. Brazinskams, dar tebevargstantiems Turkijoje. Už auką nuoširdžiai dėkojame. Jei dar kas norėtų paremti Brazinskus, prašome aukas siųsti Toutos Fondo Toronto apylinkės atstovybei: A. Firavičius, 6 Constance St., Toronto, Ont. M6R 1S4.

Svečiai. Genovaitė ir Albinas Karsokai iš Klevelando aplankė Toronto lietuvių institucijas bei savo pažįstamus. P. Josiukienės lydimi jiedu lankėsi taipgi Anapilyje ir "T. Žiburiuose". Gėrėjosi Kanados lietuvių veikla ir užsisakė "T. Žiburius".

Siunčiantiems pinigus į Baltijos valstybes ir Sov. Sąjungą žinotina, kad Maskvoje išleistas naujas įstatymas, apdedąs mokesčiais sumas, siunčiamas sovietiniams piliečiams iš užsienio. Dar neaišku, ar tas mokestis bus 30% ar 60%, nes ir iki šiol sovietinės įstaigos už patarnavimus pinigų persiuntime imdavo 30%. Jeigu naujasis mokestis bus pridedamas prie įvesto mokesčio, pinigų siuntėjas turės mokėti 60%. Įstatymas įsigalios nuo 1976 m. sausio 1 d. Manoma, kad tuo būdu Maskva siekia apsunkinti lėšų gavimą įvairiems disidentams, atleistiems iš darbo asmenims dėl noro emigruoti ir pan. Šią žinią paskelbė Toronto dienraščiai.

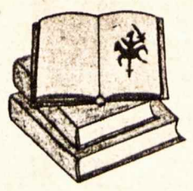

Šiaurės Amerikos Lietuvių Studentų Sąjungos STUDIJŲ DIENŲ PROGRAMA

(liepos 11 – 13)

PENKTADIENIS, LIEPOS 11 VAKARAS, KLEVELANDO LIETUVIŲ NAMUOSE, 887 E. 185 St.

6.45 v.v. Atidarymas, himnas
7.30 "An international outlook on the Baltic situation" — Mayor R. J. Perk
8.00 Councilman David Trenton
8.15 Valdybos pranešimas — A. Šileika
8.45 Kent State universiteto pranešimas — prof. John Cadzow
9.00 Susipažinimo vakaras
11.00 Karavanas į Kent State universitetą
12.00 Registracija "Korb Guest Hall" #51

ŠEŠTADIENIS, LIEPOS 12, KENT STATE UNIVERSITETE

Bendrabutis ir registracijos centras (24 val. į dieną) — Korb Guest Hall #51, valgykla — Eastway Centre #49, susirinkimų salės — Main Library #56 ir Bowman Hall #29
7.30 Pusryčiai
Visi susirinkimai iki 6 val. vak. vyksta Main Library #56
8.30 Studentų klubų pranešimai ir diskusijos apie lietuvių studentų klubų sujungimą per SALSS — moderatorius A. Šileika
11.00 ŠALSS istorinė apžvalga — A. Kalvaitis
11.45 Unifying Ethnic Youth" — Dennis Frigyes
12.30 Pietūs — Eastway Centre #49
1.30 "Išeivija ir Lietuva" — A. Idzelis
2.30 "Kokia yra Vatikano politika dėl religijos persekiojimo pavergtuose kraštuose, ypač Lietuvoje" — kun. G. Kijauskas
3.15 "Kaip studentai galėtų įsijungti į Amerikos politiką" — R. Kudukis
4.15 Pertrauka
4.30 "Establishing academic cooperation between Kent State University and the University of Vilnius, and evaluation of the summer Lithuanian course offered at Vilnius" — prof. John Cadzow
5.30 "The Soviet Nationalities Policy towards the Baltic States; Past, Present, and Future Analysis" — dr. A. Levin
6.30 Vakarienė — Eastway Centre #49
Susirinkimai iki 11 val. vak. vyksta Bowman Hall #29
7.30 "Experiencing the Soviet occupation of Czechoslovakia and defection" — M. Simunic
8.15 Įspūdžiai apie Lietuvos ir išeivijos studentiją" — A. Motskapetris
9.00 Klevelando Vyrų oktetas, vadovaujamas Ryto Babicko
11.00 Pertrauka
12.00 Mišios Newman Centre #49

SEKMADIENIS, LIEPOS 12

Visi susirinkimai vyksta Bowman Hall #29
8.30 Darbo posėdis — Montrealio suvažiavimo komiteto pranešimas, konstitucijos peržiūrėjimas, rezoliucijos
11.30 "Analysis of the Power of the Ethnic Press, and its Influence on Public Opinion" — L. Wynar
12.15 Pietūs — Eastway Centre #49
1.15 Darbo posėdis — "Ašis"
2.15 "Various Perspectives in Soviet Nationalities Policy" — Mr. Vanderheide
3.30 Jaunimo sąjungos pranešimas
4.30 Pertrauka
5.30 Uždarymas
6.00 Vakarienė

Dalyvavimo kaina, įskaitant maistą, butą ir registraciją — $25.00

Kviečiame visus atvykti į šias studijų dienas

RENGĖJAI

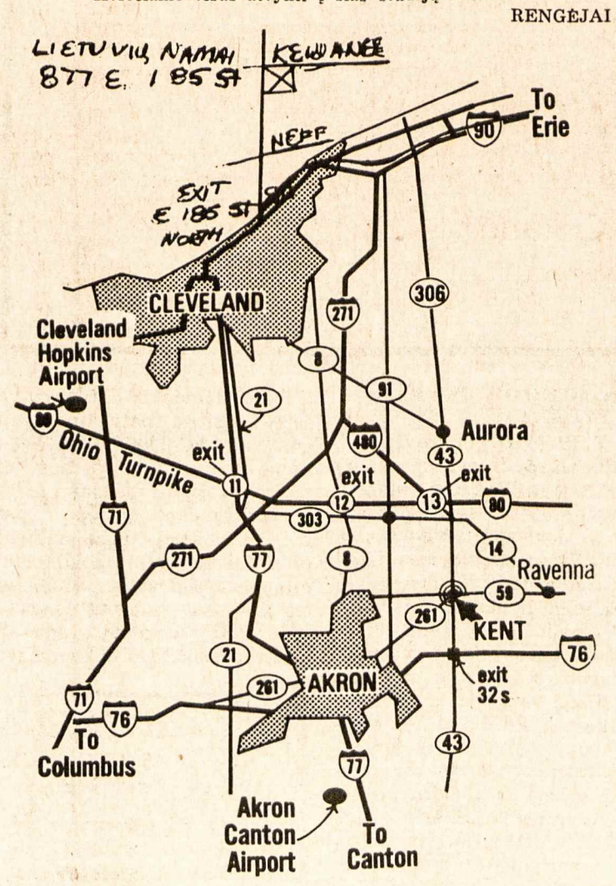

Toronto tautybių savaitėje "Vilniaus" paviljone. Iš kairės: R. Siminkevičiūtė, burmistro pareigas ėjęs J. Govėdas, L. Lukšaitė. Nuotr. B. Tarvydo

MONTREAL QUE

Kun. Antanas Vilkaitis, keletą metų dirbęs Šv. Kazimiero ir Aušros Vartų parapijose, mirė JAV-se Cicero mieste birželio 23 d. Palaidotas birželio 25 d. iš Šv. Antano šventovės, kurioje pastaraisiais metais darbavosi. Velionis buvo gimęs 1894 m. Lietuvoje buvo mokytoju, vėliau — kunigu (įšventintas 1924 m. Gižuose). Kanadon atvyko 1947 m. Kuri laiką talkino kun. J. Bobinui Šv. Kazimiero parapijoje, vėliau — Aušros Vartų. Į JAV-bes emigravo 1952 m. Dirbo Filadelfijoje, o nuo 1953 m. Cicero mieste, kur klebonavo jo bičiulis kun. I. Albavičius. Velionis palaikė glaudžius ryšius su Montrealio lietuviais, ypač kaikuriais savo giminėmis. Atostogų metu atvykdavo į Montrealį aplankyti savo pažįstamų.

Antras daugiakultūris teatrų festivalis rengiamas Kvebeko mieste (Grand Théâtre de Québec, Salle Octave - Crémazie) liepos 2 - 27 d.d. Numatyta suvaidinti 7 scenos veikalus. Dalis veikalų skirta vaikams. Vaidins įvairios grupės: rumunų, prancūzų, italų, indiečių, anglų. Vieni jų vaidins prancūzų, kiti — anglų kalbomis. Festivalio rengėjai, matyt,

Toronto, Ontario

Daugiakalbė bibliotekos tarnyba (The Multilingual Biblioservice) yra įsteigta Otavoje kaip valstybinės bibliotekos padalinys. Jai valdžia skiria nemažas lėšų sumas knygoms įvairiomis kalbomis. Iki šiol ji sutelkė 8000 knygų ir išsiuntinėjo į bibliotekas visoje Kanadoje, išskyrus Albertos ir Kvebeko provincijas. Dalį tų knygų suaukojo įvairių valstybių vyriausybės per savo ambasadas, jų tarpe ir Sov. Sąjungos. Kanados vokiečių kultūros taryba įteikė 1000 tomų. Kanados vyriausybė tam reikalui paskyrė $100.000. Kol kas knygos perkamos tik didesnių Knados etninių grupių kalbomis, vėliau ateis eilė ir mažesnėms. KLB kultūros komisija, vadovaujama E. Kudabienės, apie šią galimybę yra informuota. Ateiviams kelia nerimą Sov. Sąjungos įsimaišymas į šį kultūrinį žygį. Ji gali šią progą panaudoti savo propagandinei literatūrai skleisti

Žurnalistas ir politikas Douglas Fisher "The Toronto Sun" VI. 23 išspausdino straipsnį "The ethnic force in Canada". Jame autorius pasisako prieš daugiakultūrę Kanados politiką, prieš skyrimą senatorių etniniu pagrindu, prieš daugiakultūrės tarybos rekomendacijas vyriausybei etnokultūrinėm grupėm remti bei daugiakultūrei politikai puoselėti. Autorius neatsižvelgia į trečiojo Kanados gyventojų elemento (neanglų ir neprancūzų) kultūros teises, kurios ligi šiol nebuvo pakankamai respektuojamos.

Kun. dr. F. Jucevičius, nežiūrint įtempto darbo parapijoje, randa laiko studijoms ir kelionėms. Prieš penketą metų jis išleisdino knygą "Tauta tikrovės ir mito žaisme", sukėlusią nemažą susidomėjimą visuomenėje. Dabar išėjo iš spaudos antroji jo knyga "Menas spalvų ir formų žaisme", spausdinta Immaculata spaustuvėje Putname, Conn. Prie jos išleidimo daug prisidėjo Šv. Kazimiero parapija ir paskiri asmenys. Tikimės, kad plačiau apie naująją knygą bus parašyta kultūriniame "TŽ" puslapyje.

Aušros Vartų parapijos choras Kanados savaitės proga dainavo birželio 26 d. vakarą Place des Nations aikštėje, Šv. Elenos saloje sykiu su kadetų orkestru. Pastarasis grojo klasikinių dalykų ir operų ištraukas. Choras padainavo šias lietuvių kompozitorių dainas: "Kur giria žaliuoja" — Gudavičiaus, "Mergužėle, lelijėle" — Bendoriaus, "Kurteliai sulojo" — Jonušo, "Atsikėlus anksty jį rytelį" — K. Banaičio, "Už jūrelių, už marelių" — Bendoriaus. Negalinčią dalyvauti choro dirigentę M. Roch pavadavo sol. A. Keblys. Akompanavo muzikė Godowska. Programą pranešinėjo italų kilmės gražios išvaizdos vyras. Anglų ir prancūzų kalbomis jis apibūdino lietuvių dainų turinį ir lietuviškai perskaitė dainų pavadinimus. Lietuviams žiūrovams teko šypsotis dėl ištarimo.

Atviroje aikštėje su nelabai tinkamai pritaikytais garsiakalbiais choras skambėjo neblogai. Gražiai atrodė mūsų choristės su tautiniais drabužiais — spindėjo prožektorių šviesoje. Sol. A. Keblys, atlikdamas dirigento pareigas, sudarė gražų, kultūringą įspūdį savo laikysena, ypač apsirengimu. Koncertas buvo baigtas Kanados himnu, kurį atliko choras ir orkestras. Klausytojų buvo gana daug — apie 400. Taip pat matėsi ir lietuvių. Mūsiškių galėjo būti ir daugiau. Džiugu, kad mūsų choras pasirodo ne tik parapijų salėse, bet ir platesnėje viešumoje svetimtaučiams. Publika chorą gražiai įvertino, nes po kiekvienos dainos smarkiai plojo.

Inž. Viktoras Rupšys, ilgesnį laiką dirbęs Halifakse kaip Maritime District Engineer, persikėlė į Montrealį augštesnėm pareigom, būtent, Manager of Marketing Service. Apsigyveno pas tėvus Domininką ir Bogomilą Rubšius. Viktoras savo pareigomis patenkintas, ypač Montrealyje, kuriame turi nemažai draugų lietuvių.

A.a. Albertas Kizerskis, 21 metų jaunuolis, birželio 26 d. besimaudydamas nuskendo. Dideliame nuliūdime paliko motiną Jadvygą, patėvį Juozą Petronį, seserį Vidą su vyru Australijoje. Gilią užuojautą reiškiame motinai, seseriai ir giminėm. Palaidotas iš Aušros Vartų šventovės birželio 30 d.

Dar nevėlu prisidėti savo įnašu prie AV parapijos jubilėjinio leidinio. Kurie dar nėra prisidėję, prašomi prisidėti. **A. A.**

Mūsų kredito unijos nariui
a†a Albertui Kizerskiui
tragiškai mirus, jo motinai JADVYGAI, seseriai VIDAI KUDŽIUVIENEI ir artimiesiems nuoširdžią užuojautą reiškia —
Montrealio Lietuvių Kredito Unijos "Litas" valdyba

Greitas ir tikslus patarnavimas!
Tel. Bus.: 722-3545
Res.: 256-5355
PETRAS ADAMONIS
C. I. B.
GAISRAS • AUTOMOBILIAI • ATSAKOMYBĖ • GYVYBĖ
ADAMONIS INSURANCE AGENCY INC.
3907 A ROSEMONT BLVD., MONTREAL, QUE.

MONTREAL ENTERPRISES Reg'd.
DRAUDIMO AGENTŪRA. Tel. 727-3120
6695 — 35th Avenue, Montreal 409 Namų 376-3781
Albertas NORKELIŪNAS, B.A. C.S.C., I.B.
Komercinio, privataus turto, automobilių, atsakomybės, gyvybės draudimas

"LITAS" ADRESAS: 1465 DE SEVE STREET MONTREAL, QUE. H4E 2A8. TEL. 766-5827

MOKA UŽ:		DUODA PASKOLAS:	
Einamąsias s-tas	6.0%	Asmenines	10.5%
Taupomąsias s-tas	8.0%	Nekiln. turto	10.25%
Term. ind. 1 m.	8.0%	Čekių kredito	12.0%
Term. ind. 2 m.	8.5%	Investacines nuo	10.75%
Term. ind. 3 m.	9.0%		

Duoda nemokamą gyvybės apdraudą iki $2,000 už taup. s-tos sumas. Nemok. gyvybės apdr. iki $10.000 už paskolos sumą.

KASOS VALANDOS:
1465 De Seve St., pirmadieniais, antradieniais ir trečiadieniais nuo 9 iki 3 v.; ketvirtadieniais ir penktadieniais nuo 12 iki 8 v.; sekmadieniais nuo 10.45 ik 12.45 v. Sekmadieniais nedirbama vasarą nuo gegužės 15 iki spalio 15 d. ir per visus ilguosius savaitgalius.
3907-A Rosemount Blvd.: pirmadieniais ir ketvirtadieniais nuo 6 iki 8 v. vakaro ir penktadieniais nuo 1 iki 8 v. vakaro.